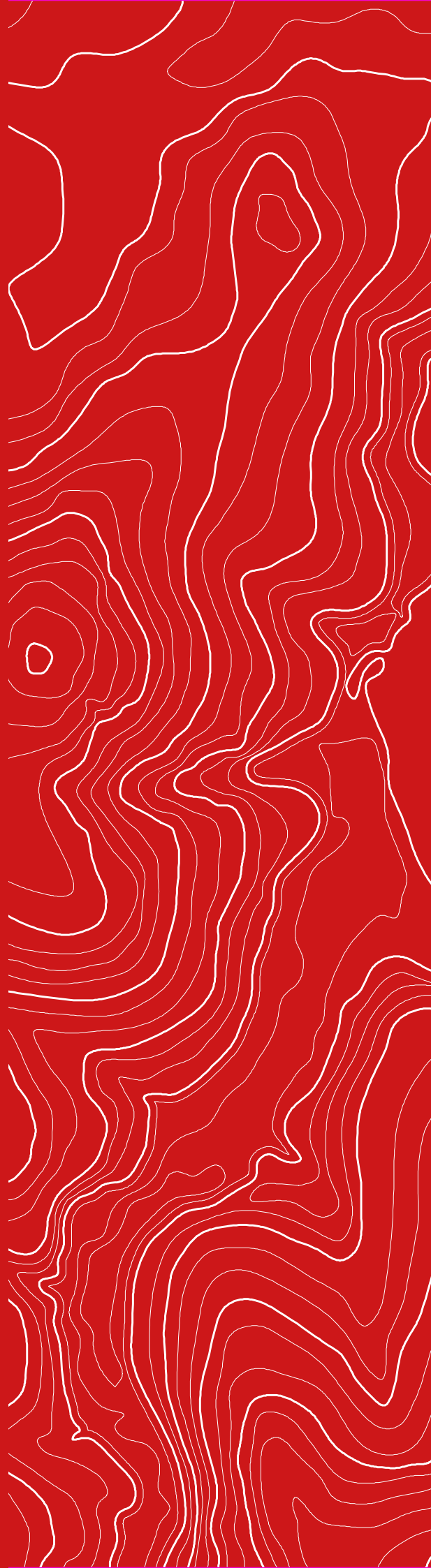

Petrkov

šimon kříž | atelier Girsá

PAMÁTKOVÁ OBNOVA ZÁMECKÉHO AREÁLU V PETRKOVĚ

ČÁST A | B
ANALÝZA a SHP

Diplomová práce
Fakulta architektury ČVUT v Praze

Modul památkové péče

Autor:
Vedoucí práce:
Vedoucí části SHP:
Ústav:
Semestr:

Bc. Šimon Kříž
prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Girsá
doc. Ing. Michael Rykl, Ph. D.
15114 Ústav památkové péče
LS 2023/2024

A Analýza

1. Analýza lokality
2. Vstupní podklady
3. Reference
4. Analýza SWOT

B SHP

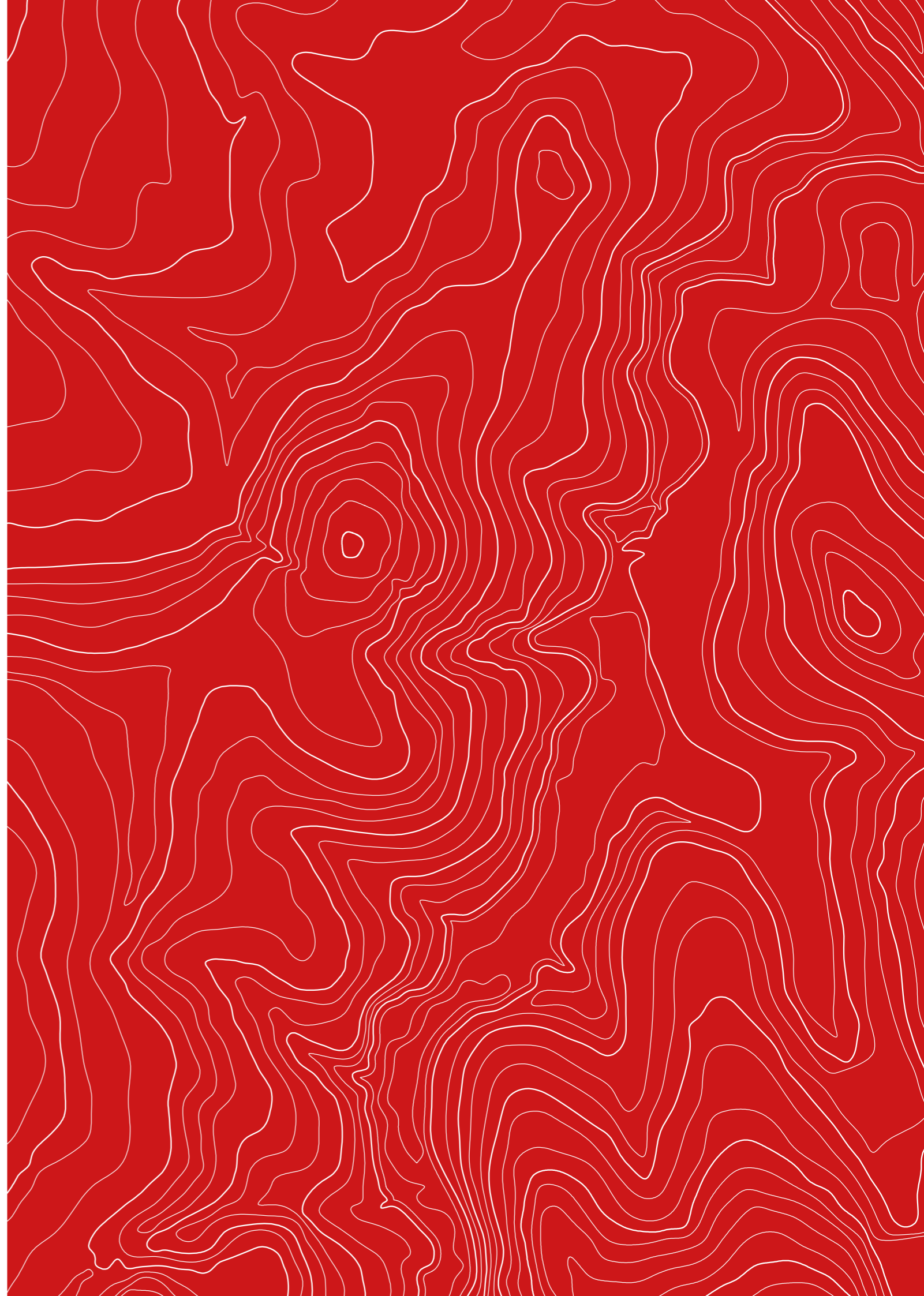
1. Úvod
2. Svobodný dvůr Petrkov a vlastnické vztahy
3. Barokní Petrkov
4. Severin Remigius Langer z Langendorfu
5. Zámek v barokní mapě panství Lípa a Petrkov z r. 1747
6. Sýpka
7. Petrkov v majetku vyšší šlechty
8. Stavební vývoj v klasicismu
9. Barokní stopy v současném zámku
10. Stavební změny v 2. pol. 19. a ve 20. stol za vlastnictví rodiny Reynků
11. Literatura

Památkové hodnoty

Východiska pro návrh

Analýza

Analýza lokality

Obec Petrkov leží cca 4,0km jižně od města Havlíčkův Brod (dříve Německý Brod). Dnes je administrativní součástí 2,0km vzdálené obce Lípa. V blízkosti vede trať lokální železnice Havlíčkův Brod - Humpolec se zastávkou. Je stranou od hlavních silničních komunikací. Silnice II. tř. (Havlíčkův Brod - Jihlava) prochází blízkou obcí Svatý Kříž (cca 1,5km), Blíže viz mapové podklady obr. 1 - 4 (dle Pavelka, 2020). Území je z geomorfologického hlediska součástí Hornosázavské pahorkatiny, protéká jí potok Žabinec a západně od intravilánu Petrkovský potok. Na vodotečích se nachází řada rybníků.

Petrkov má samostatné katastrální území o velikosti 3,63km². Jeho součástí jsou Grodlův mlýn a statek Nový Dvůrek v severní části katastru a historický areál lázní východně od obce. V blízké vsi Svatý Kříž se nachází kostel Nalezení sv. Kříže a hřbitov.

V Petrkově je evidováno 100 adres (2012) a 121 trvale žijících obyvatel (2023). Obecní úřad, pošta, místní knihovna, ordinace praktického lékaře, základní a mateřská škola, 2 obchody se smíšeným zbožím a 2 restaurace jsou v sousední obci Lípa. Další vybavenost (střední školy, nemocnice, divadlo, galerie, muzeum, obchodní síť) je v blízkém okresním městě Havlíčkův Brod.

Kolem petrkovského zámku prochází cyklostezka z Havlíčkova Brodu do Štoků. Od děkanského kostela v Havlíčkově Brodě vede podél potoka Žabinec Naučná stezka Bohuslava Reynka k zámku v Petrkově. Stezka vede místy kudy chodíval B. Reynek na mše. Dále vede kolem petrkovských lázní ke kostelu ve Svatém Kříži, kde jsou na hřbitově pohřbeni B. Reynek a S. Renaud.

Kromě chráněného zámeckého parku se v Petrkově nachází 100m JV od zámku solitérní 400 let stará lípa velkolistá. Přírodní prostředí, okolí lokality zámku a stávající stav areálu je zachycen na následujících fotografiích a mapových podkladech, včetně historických map.

Legenda

	železniční trať Havl. Brod-Humpolec		kostel Sv. Kříže
	naučná stezka Bohuslava Reynka		hřbitov
	cyklostezka		komunikace

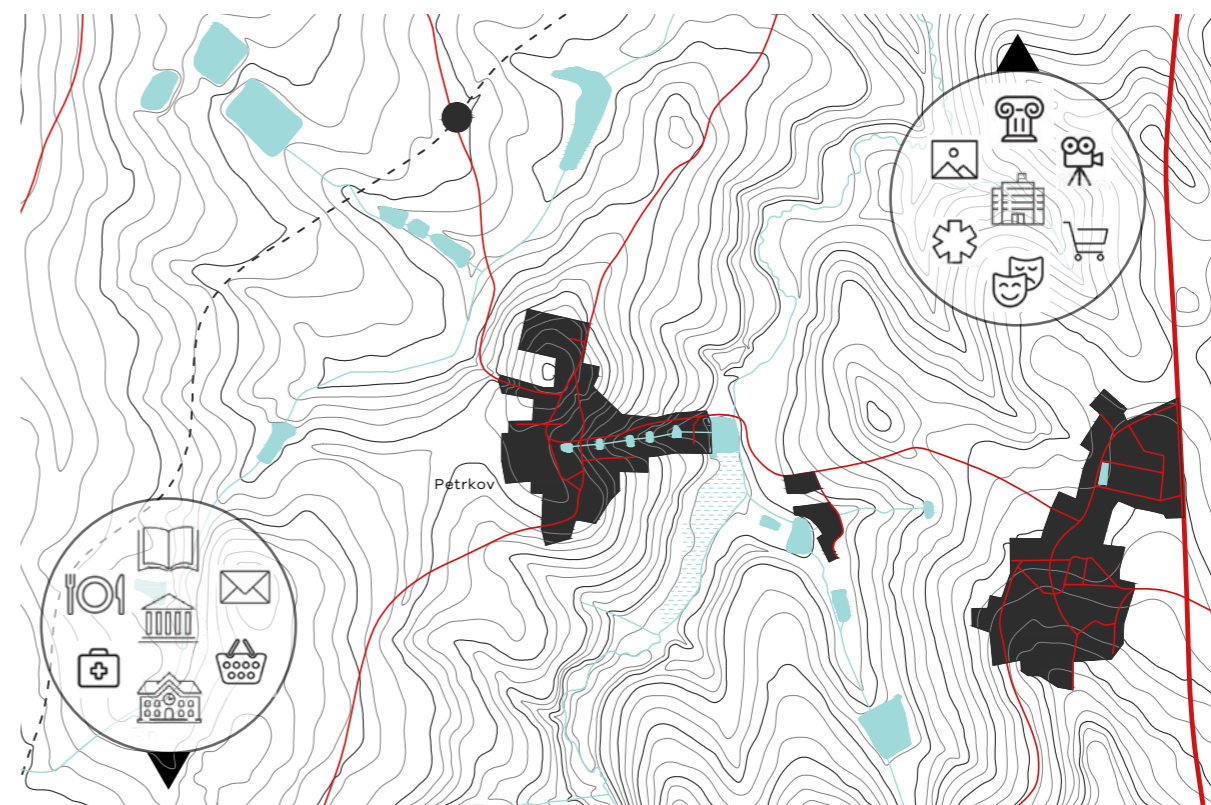
Občanská vybavenost

Lípa | 2km

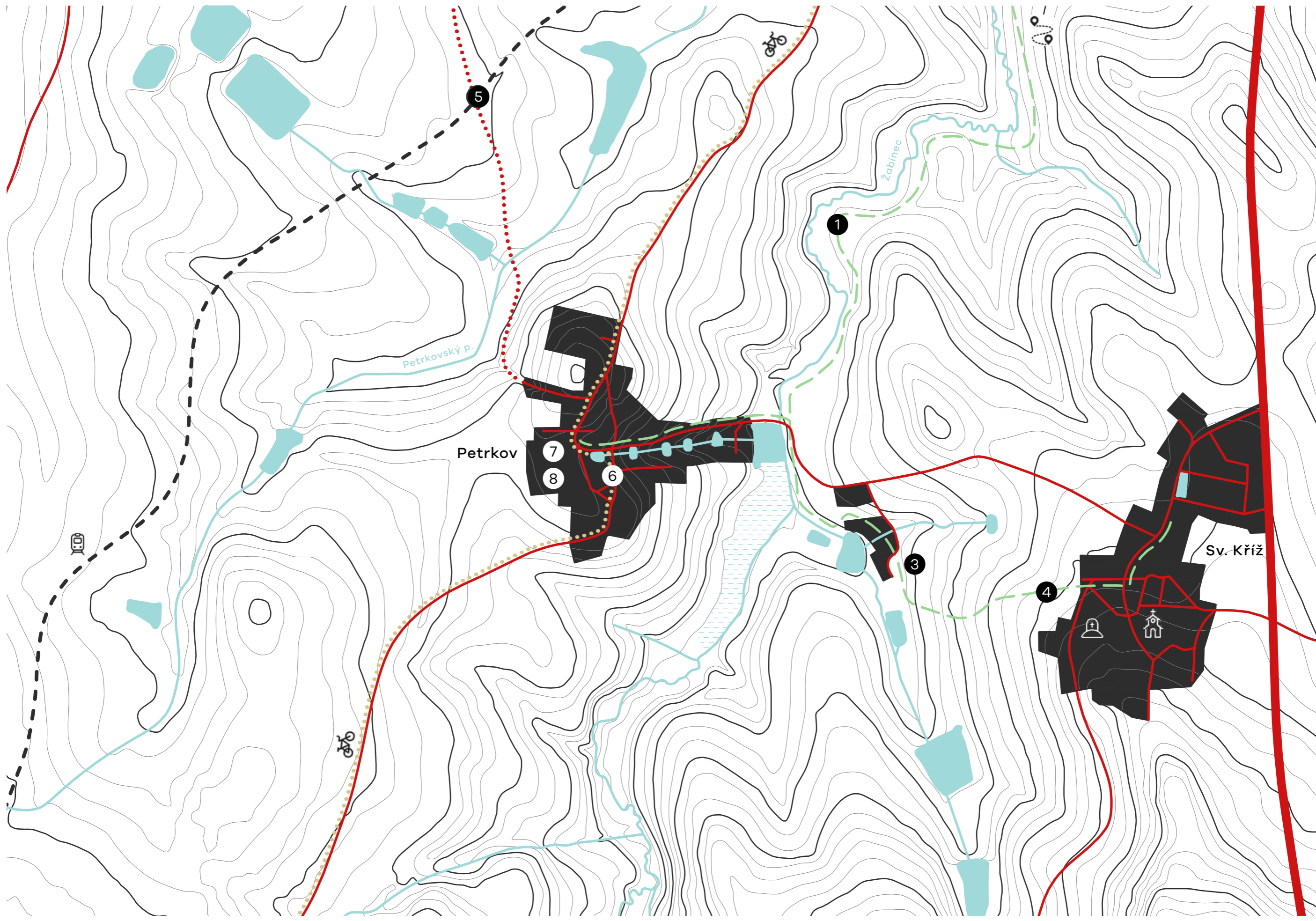
	obecní úřad
	pošta
	knihovna
	lékař
	MŠ, ZŠ
	obchod
	restaurace

Havlíčkův Brod | 4km

	střední škola
	nemocnice
	divadlo
	galerie
	muzeum
	obchodní síť
	kino

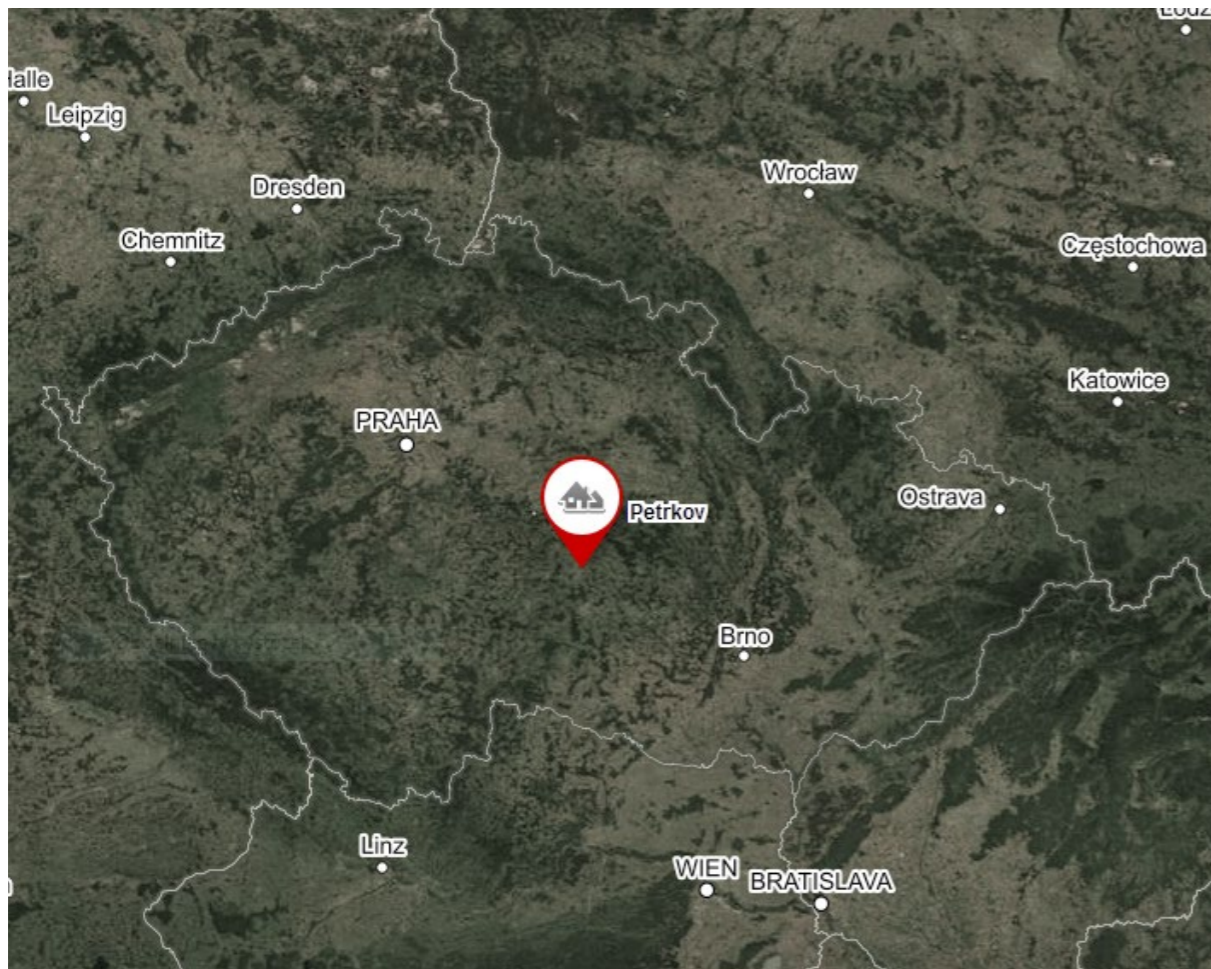

←..... Lípa 2km

←..... D1 14km

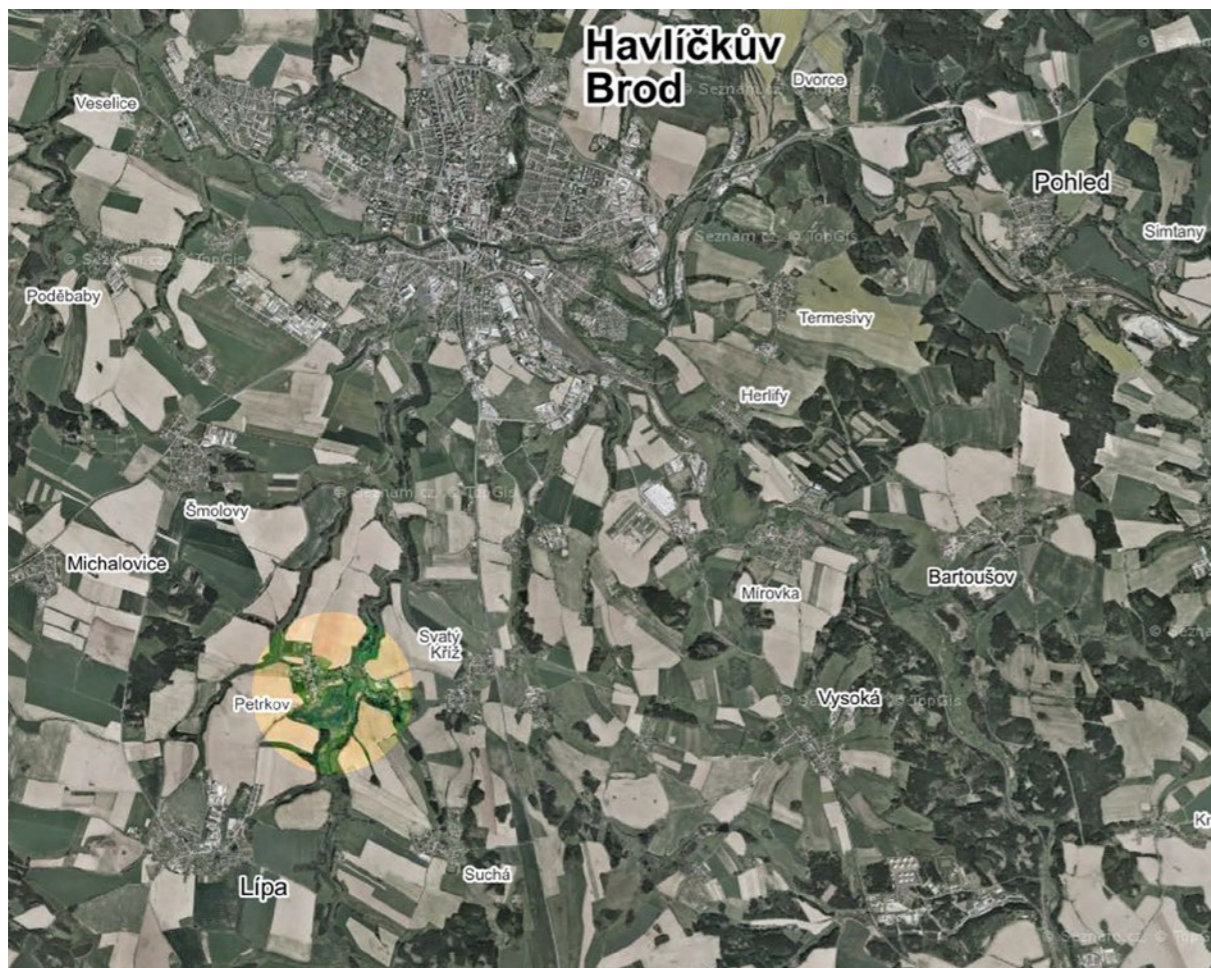
Havlíčkův Brod 4km▶

01

03

02

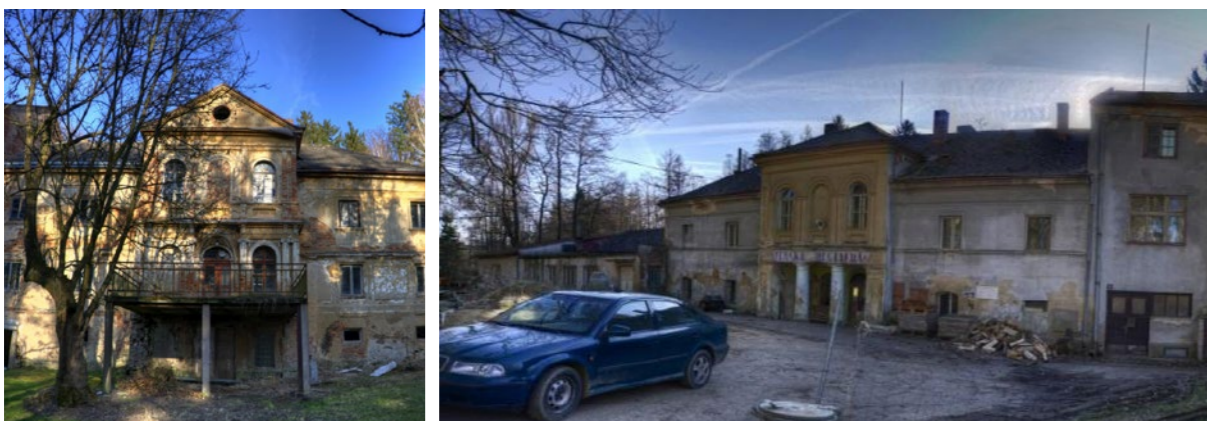
04

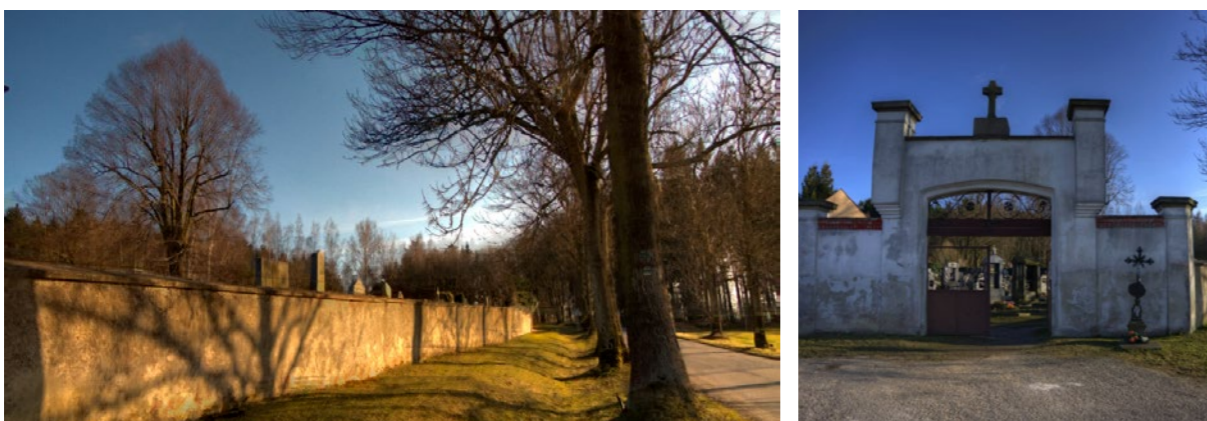
● 1 údolí potoka Žabinec

● 2 charakter krajiny, Petrkovský rybník

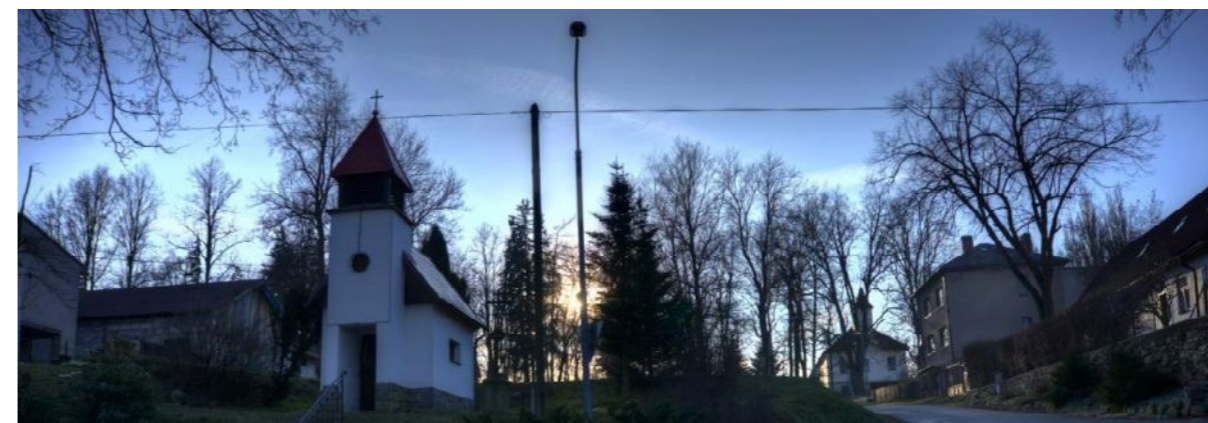
● 3 lázně Petrkov

● 4 Svatý Kříž, hřbitov

● 5 železniční zastávka

● 6 kaple Sv. Václava

● 7 zámek

● 8 zámecký park

● 9 zámek

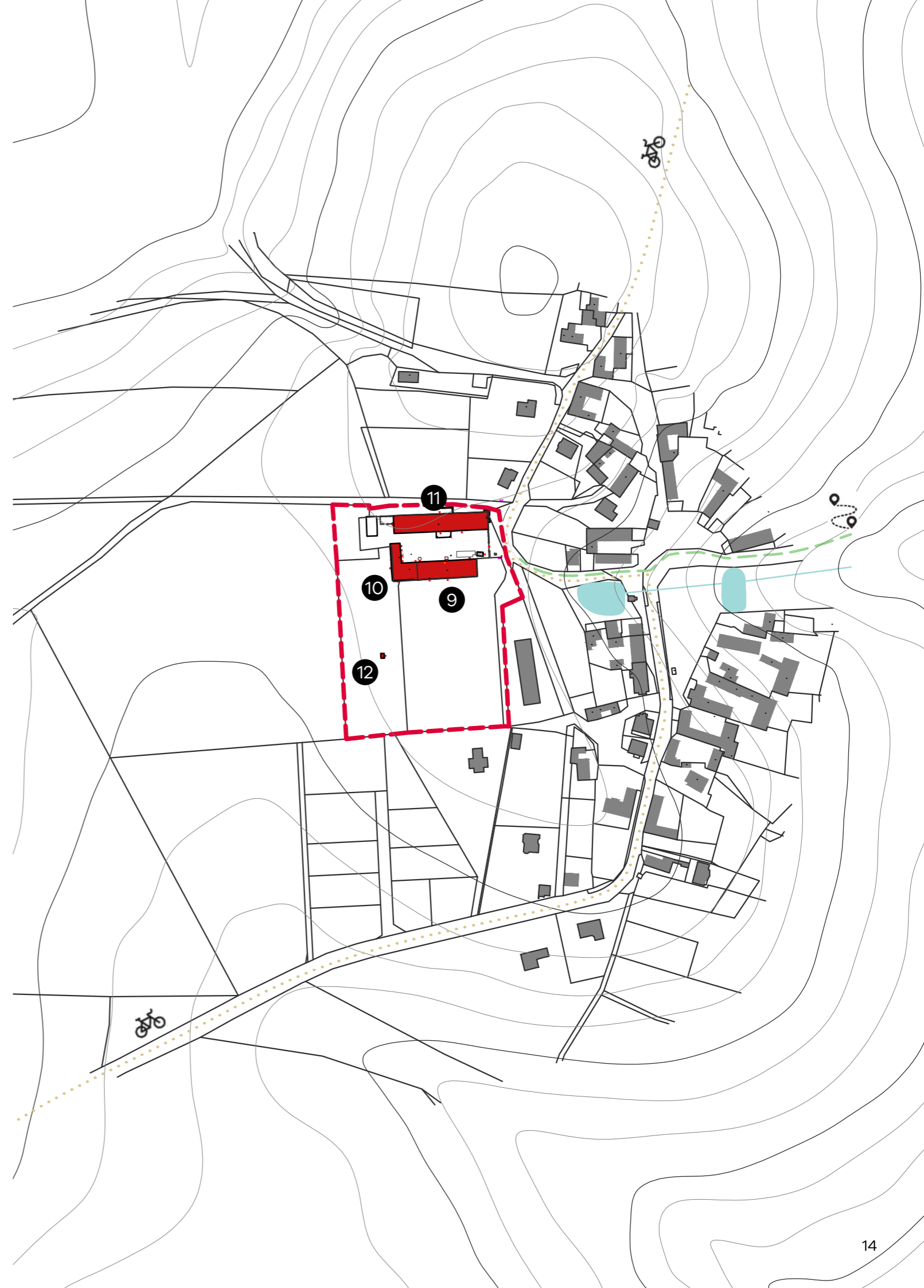
● 10 hospodářská přístavba zámku

● 11 hospodářská část

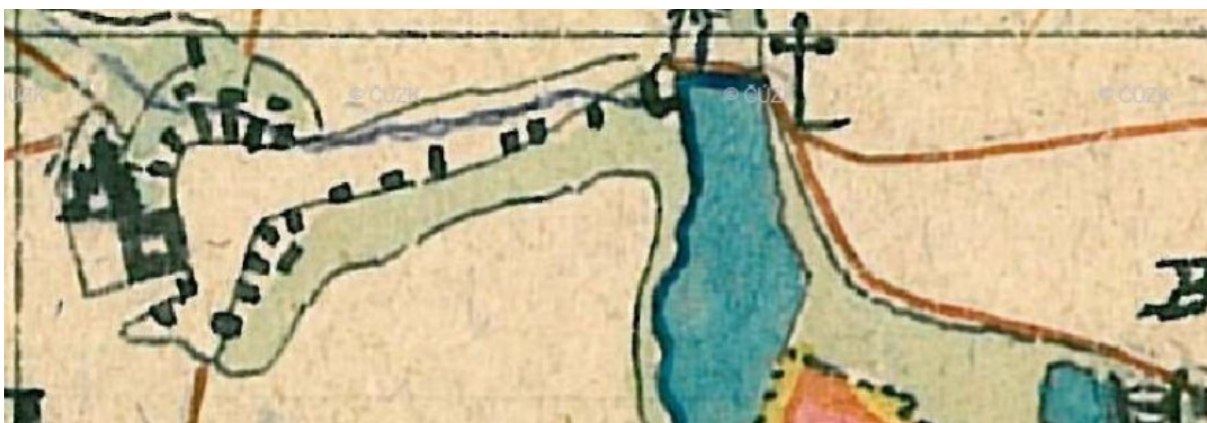

● 12 ohrazení parku, altán

● 1764-83 I. vojenské mapování

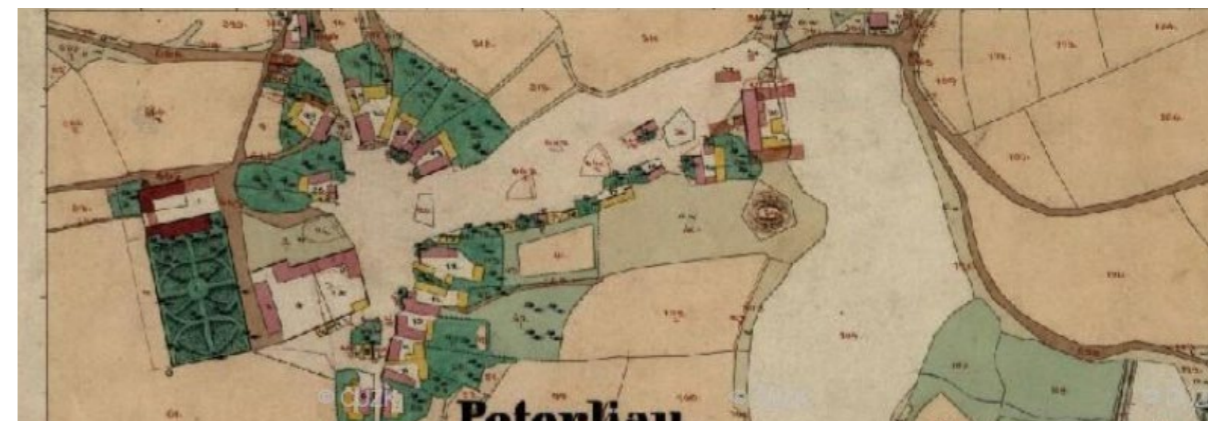
● 1837-44 mapa kultur

● 1838 indikační skica

● 1838 císařský otisk

● 1838/1878 stabilní katastr - reambulace

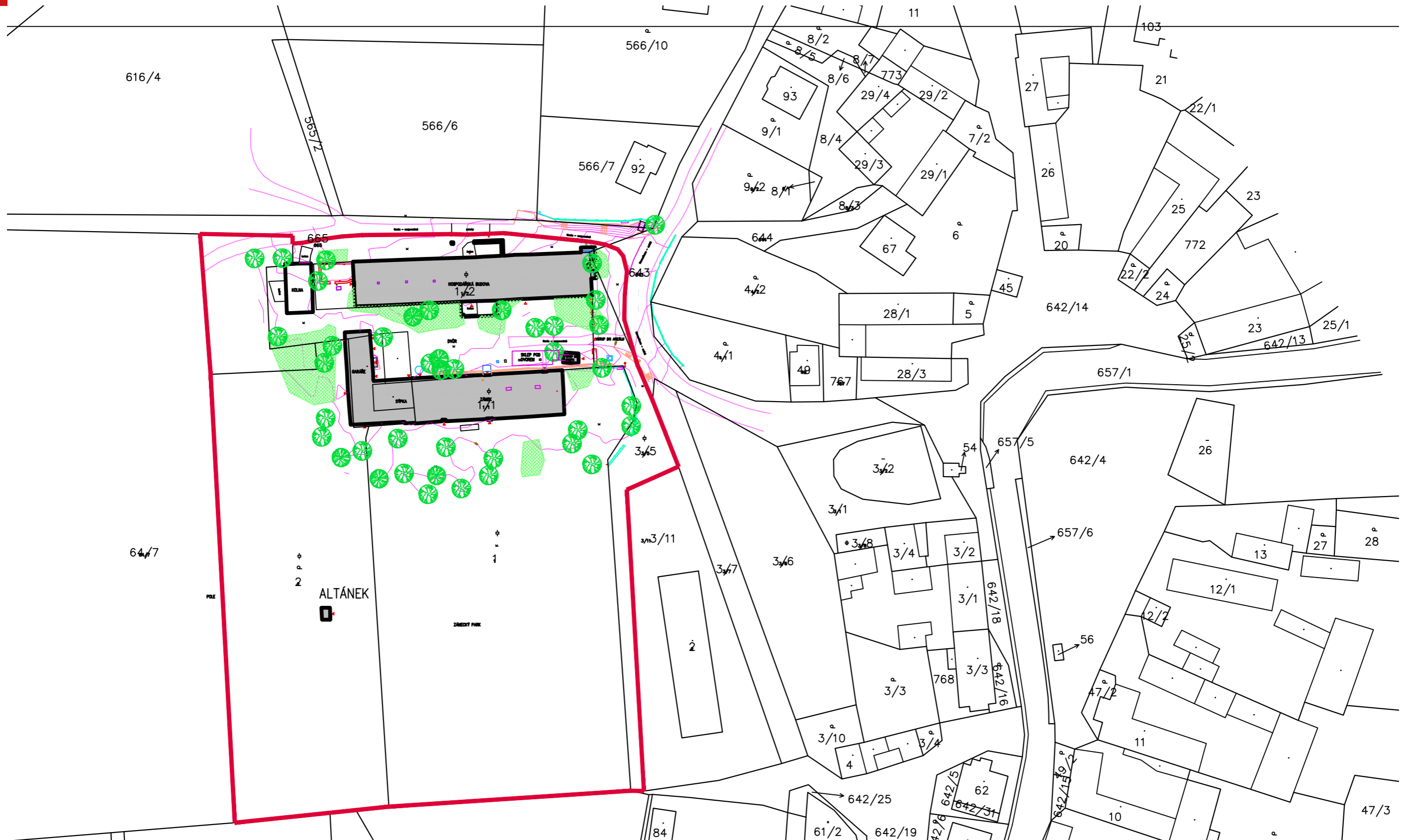
● 1966 mapa evidence nemovitostí

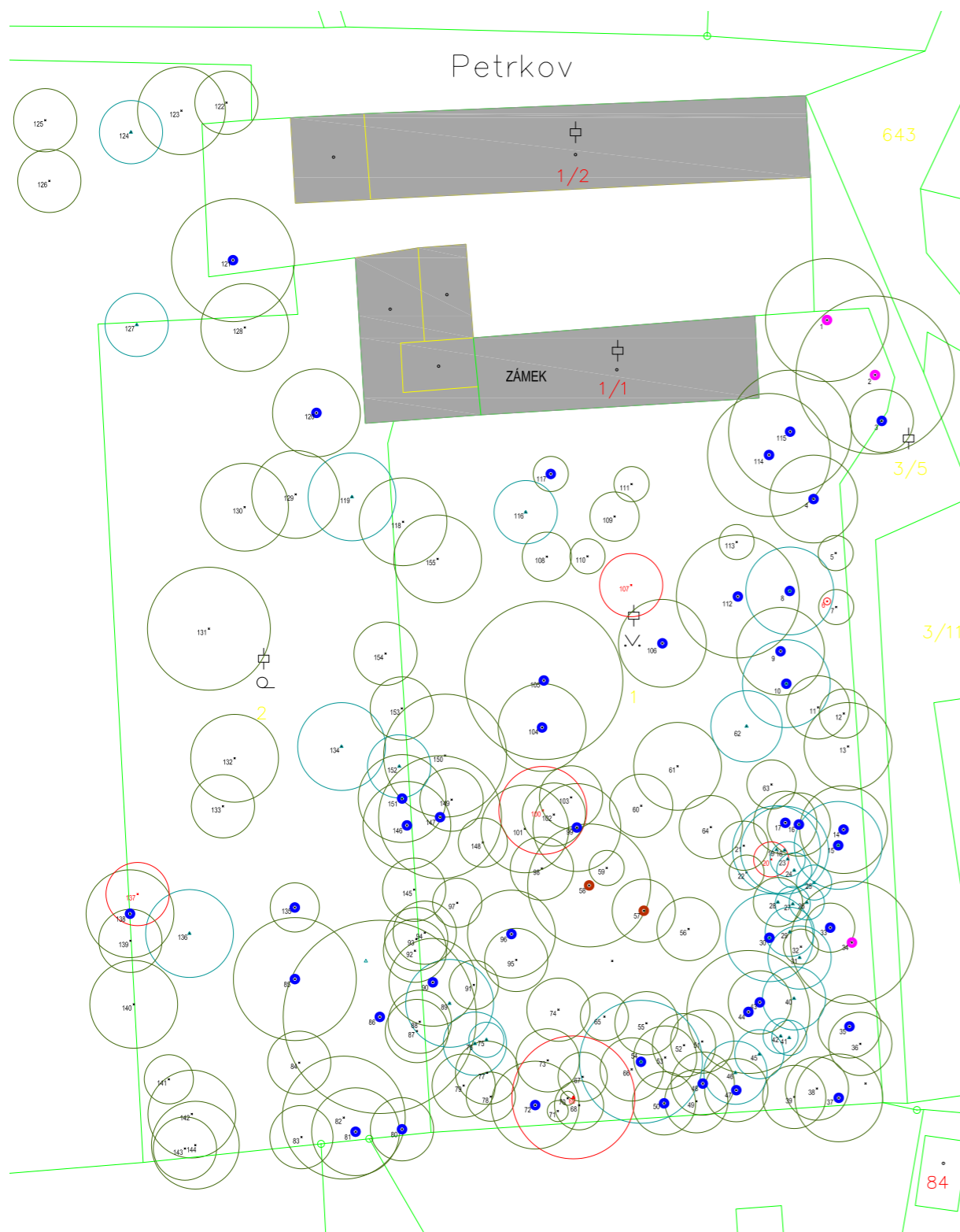

● 1953 letecké snímkování

● současnost

LEGENDA

- LISTNATE STROMY
- JEHLIČNATE STROMY
- DŘEVINY NAVRŽENÉ NA POKÁCENÍ
- POŘADOVÉ ČÍSLO DŘEVINY
- ZDRAVOTNÍ REZ
- ZDRAVOTNÍ REZ, VAZBA
- STABILIZAČNÍ REZ

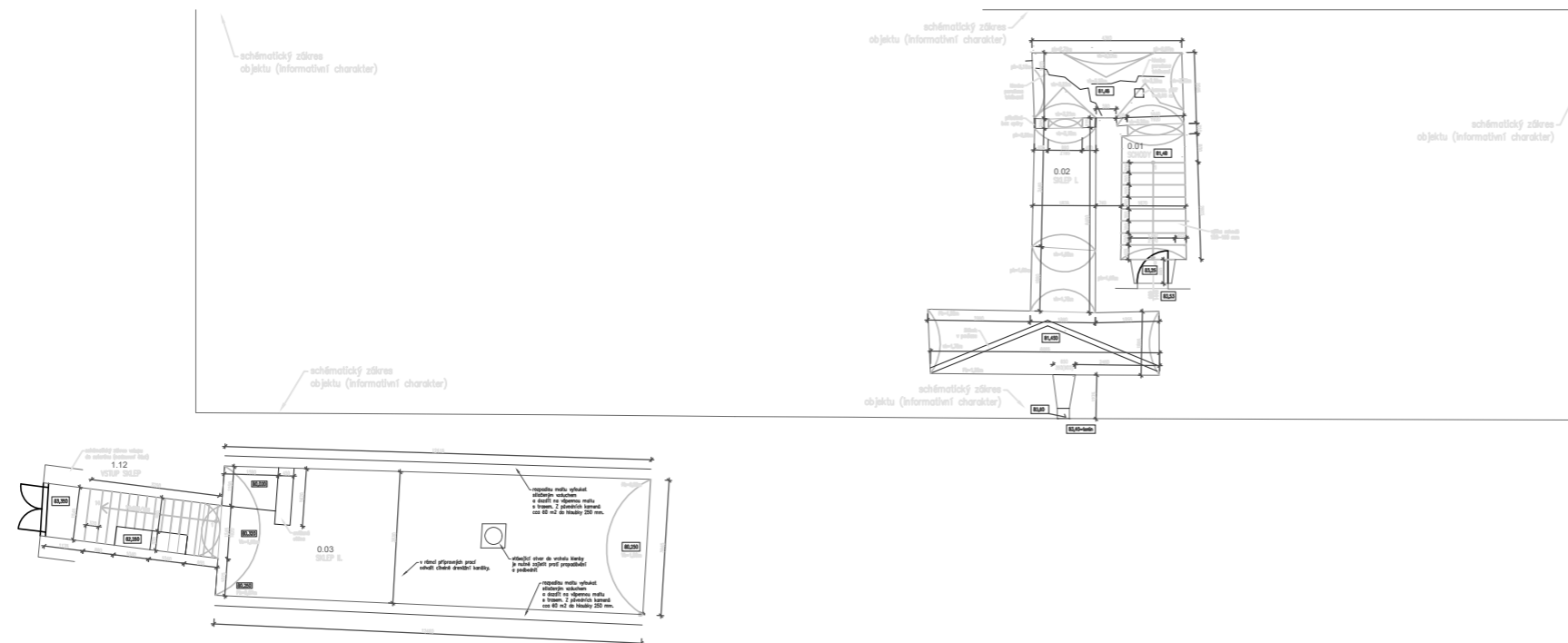
Stavovatel: Jana Doudřachová	Kreslil: Jana Doudřachová	Obec: Petrkov	
Titul: Projektová dokumentace pro veřejnou zakázku: Správa a údržba území územní úpravy, 118 Blatná 1		Územní úprava území územní úpravy 118 Blatná 1	
Akce: PARK U ZÁMKU PETRKOV - dendrologický průzkum		Číslo výkresu: 01	List: 1
Měřítko výkresu: DENDROLOGICKÝ PRŮZKUM		Datum: 12.06.2023	Datum: 12.06.2023
Měřítko: 1:250		Formát: A3	Datum: 12.06.2023
Číslo zakázky: 2021078			

2.02 situace, zámecký park

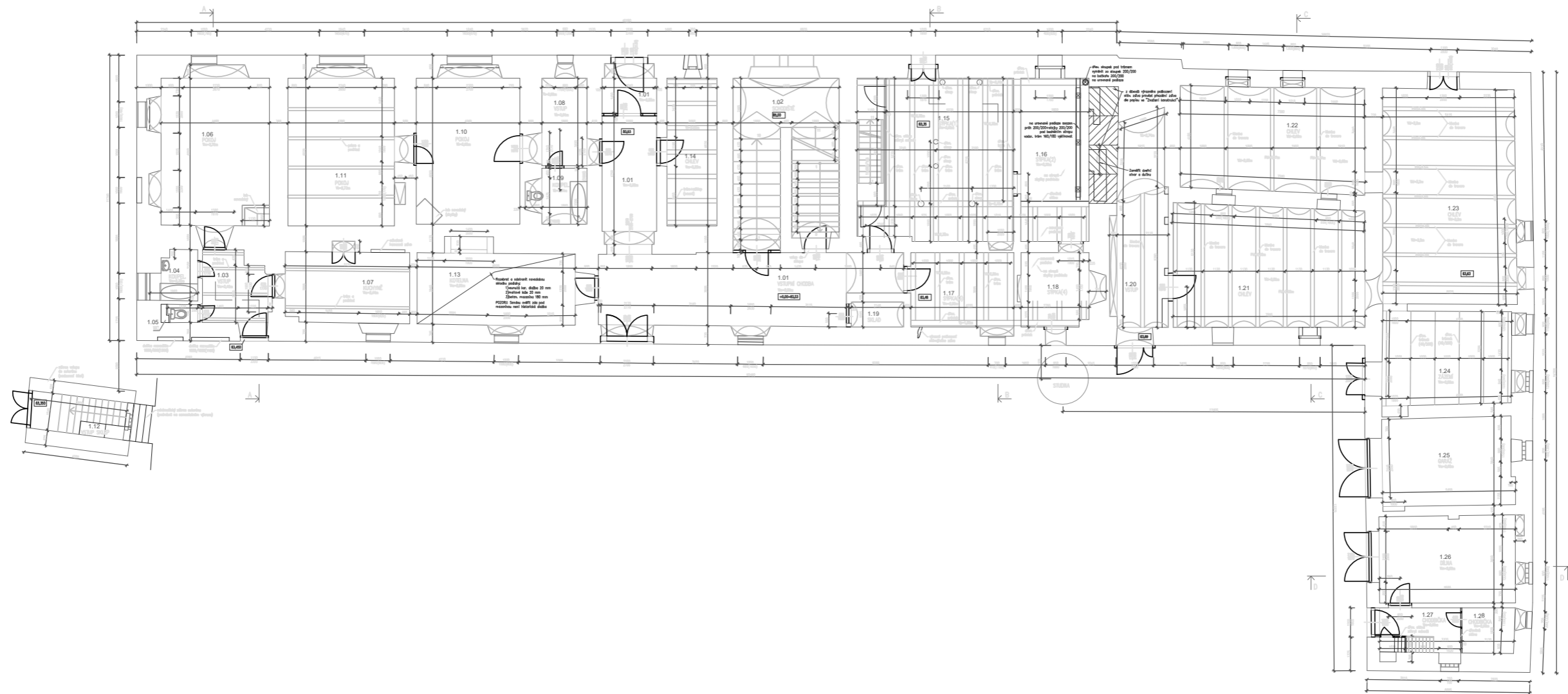
Stávající stav

2.03 půdorys - sklepy M 1:200

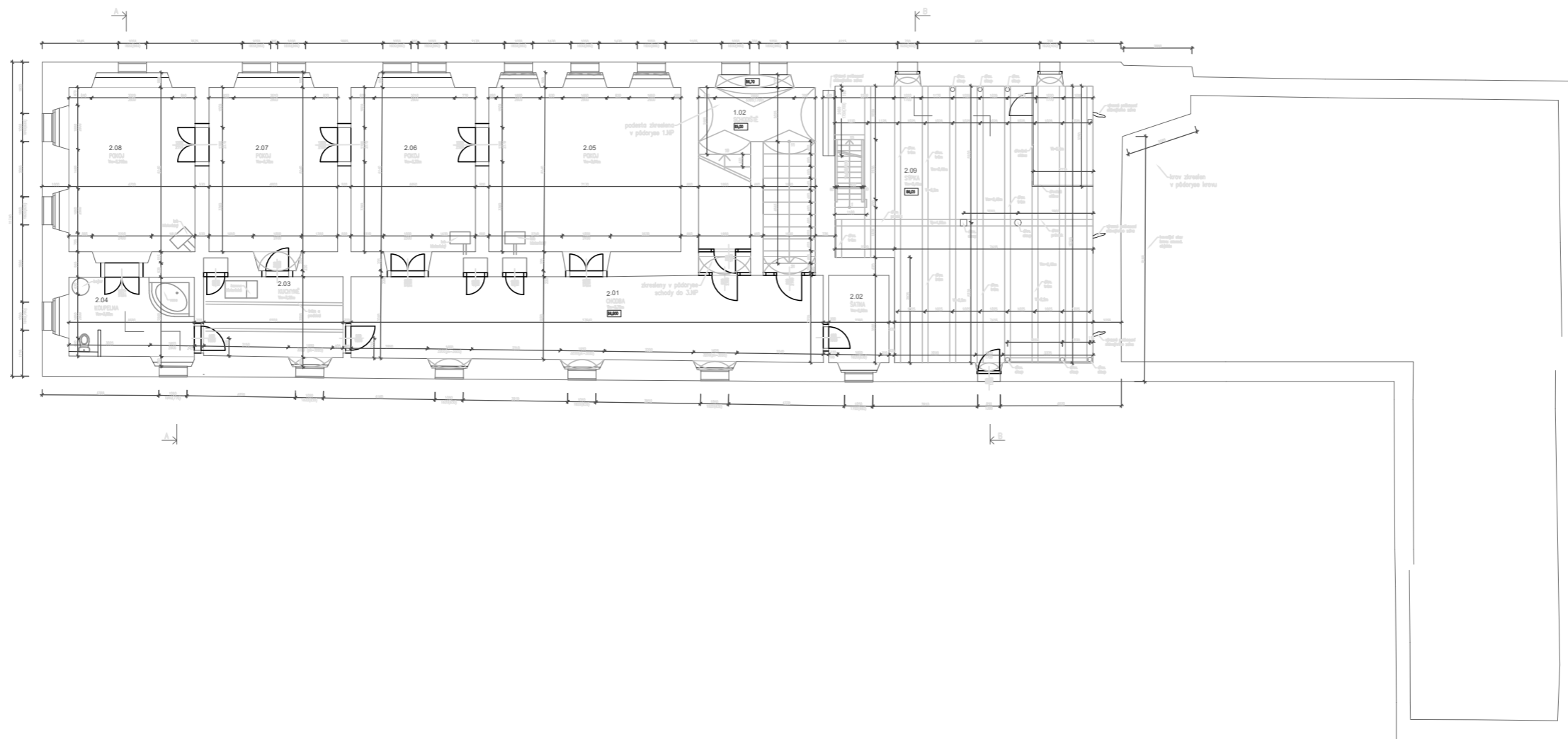
Stávající stav, zámek

2.04 půdorys - přízemí M 1:200

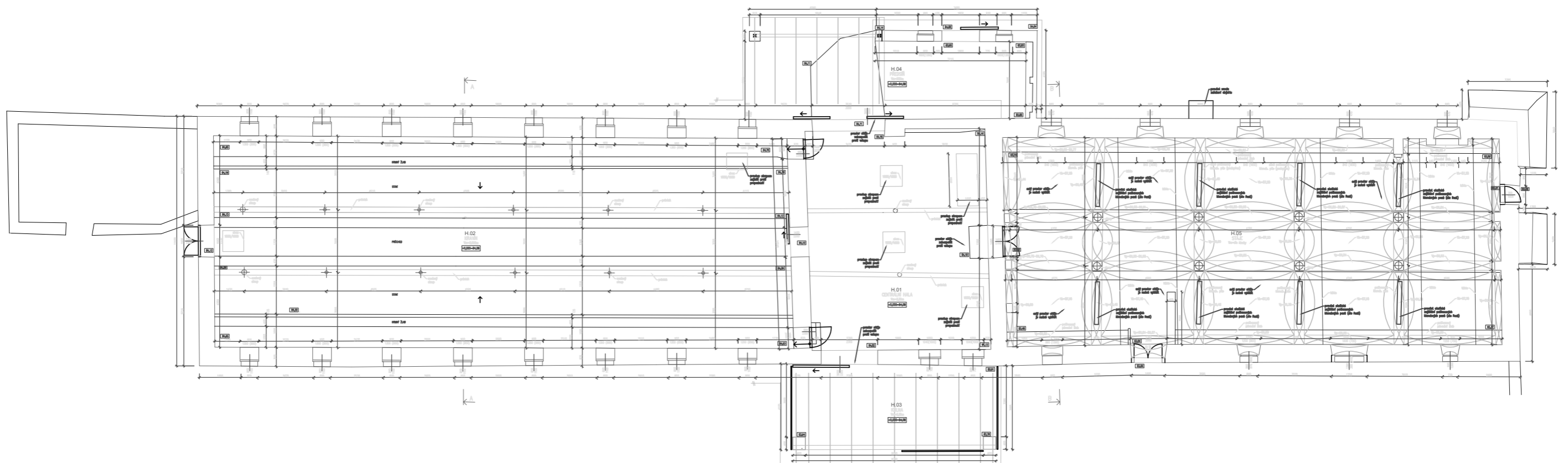
Stávající stav, zámek

2.05 půdorys - patro M 1:200

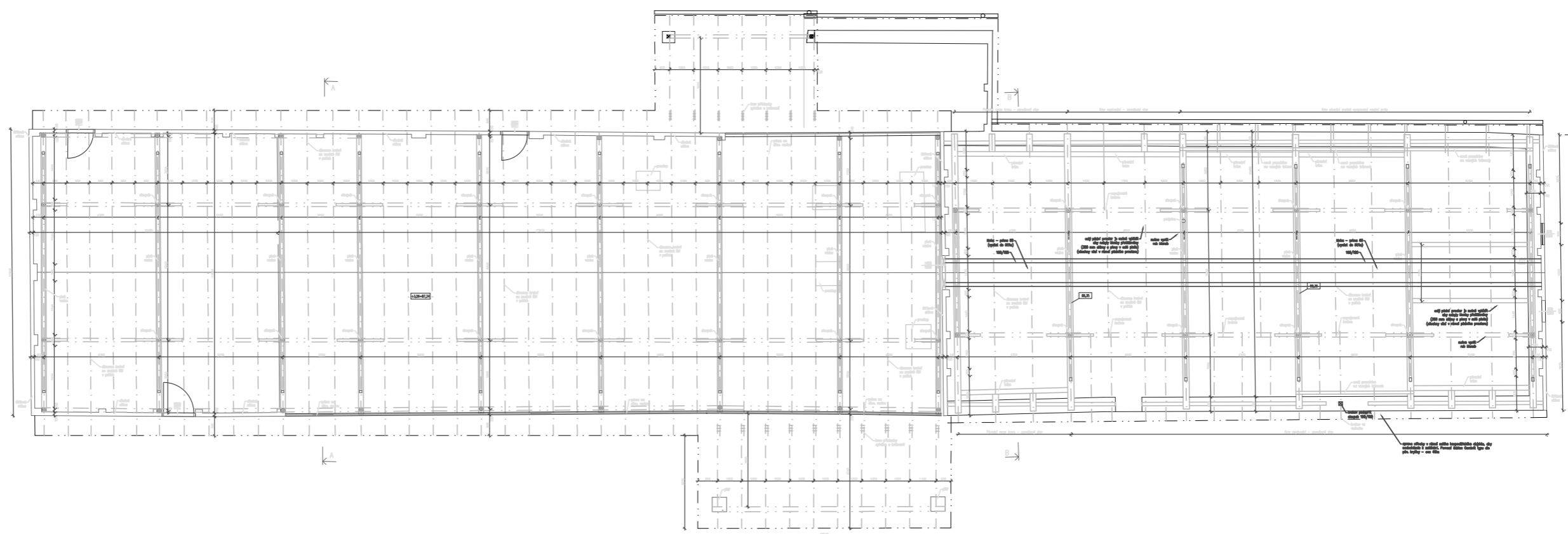

Stávající stav, hospodářská část

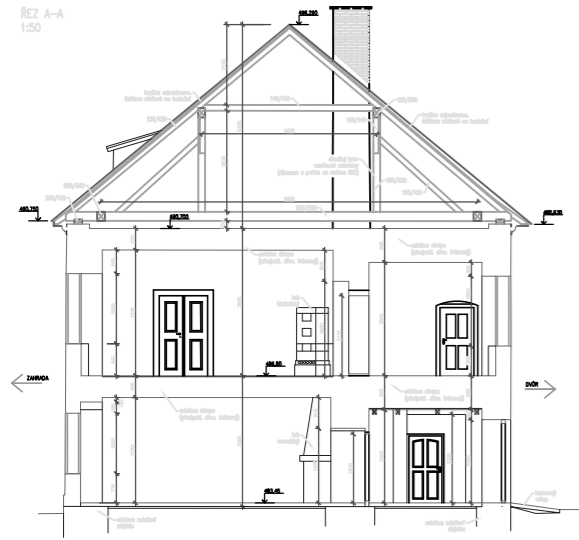
2.07 půdorys - přízemí M 1:200

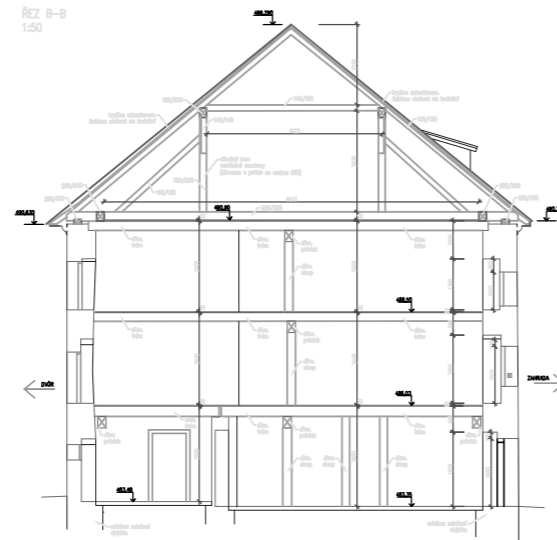
Stávající stav, hospodářská část
2.08 půdorys - krov M 1:200

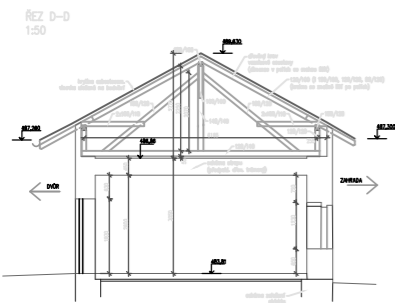
Stávající stav
2.09 příčné řezy M 1:200

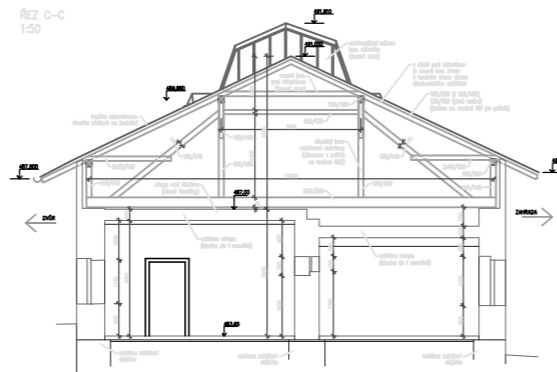
zámek

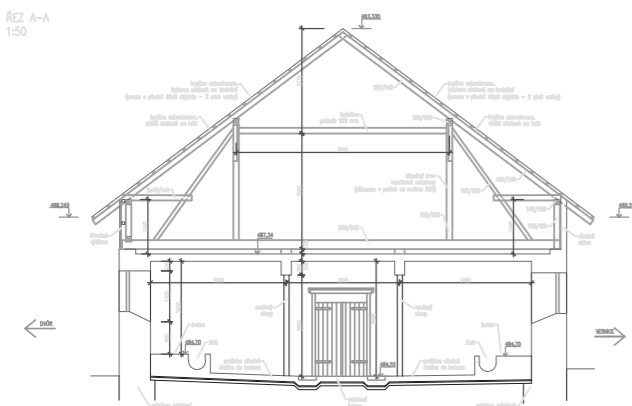
sýpka

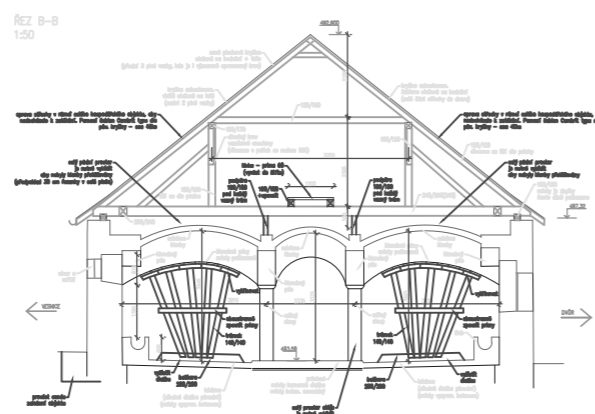
zámek,
hospodářské křídlo

zámek,
hospodářské křídlo

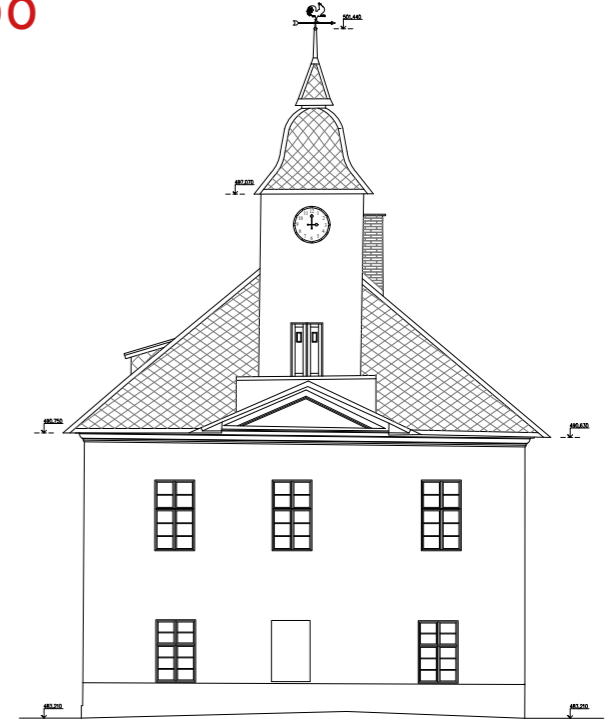

hospodářská část

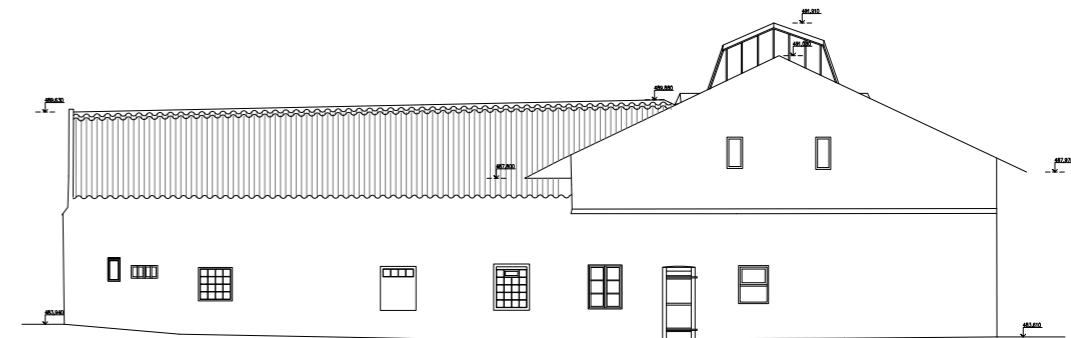

hospodářská část

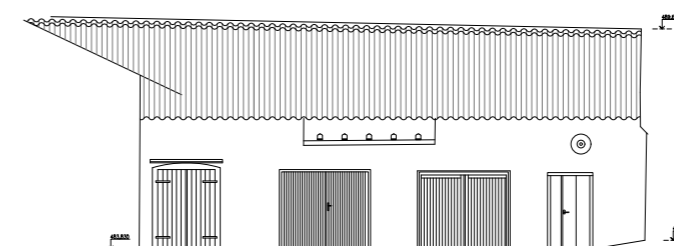
2.10 pohledy M 1:200

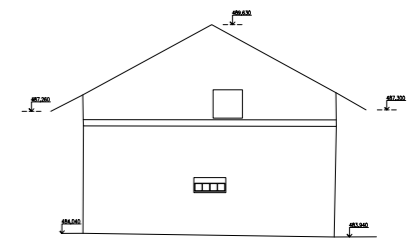
východ

západ

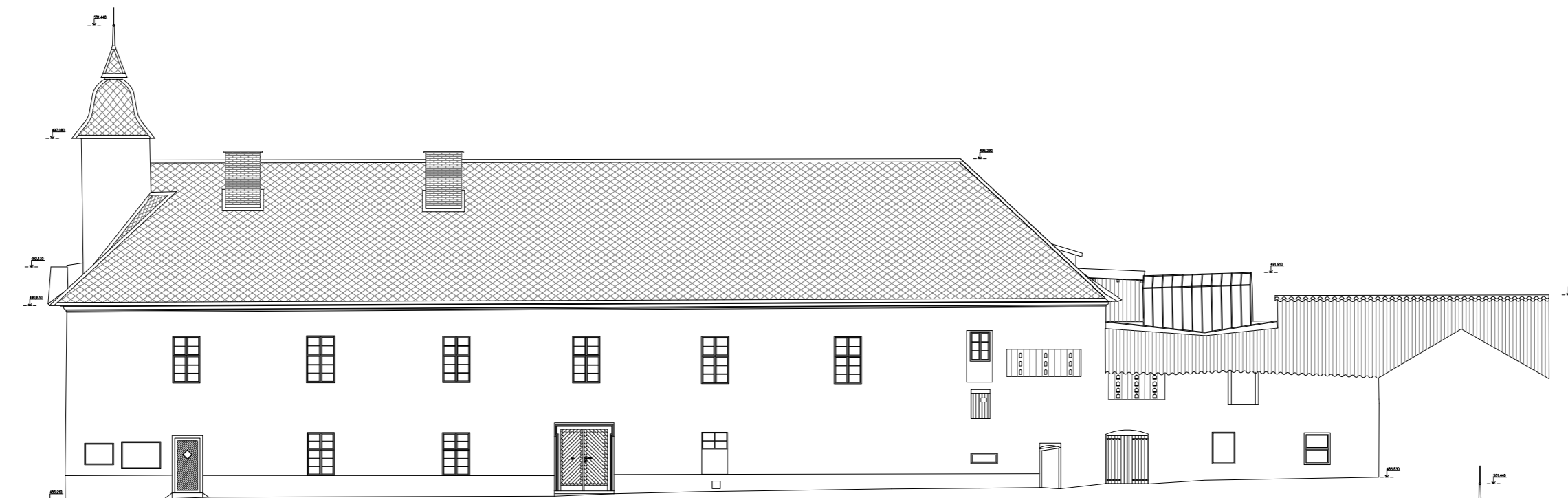

východ

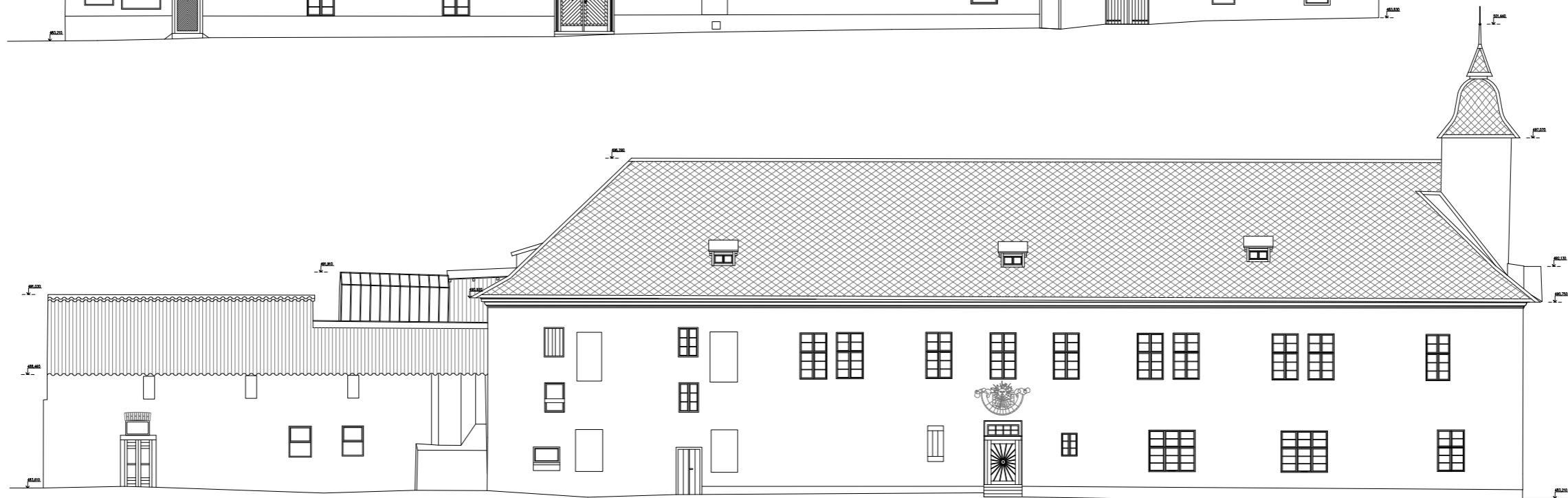

sever

Stávající stav, zámek
2.11 pohledy M 1:200

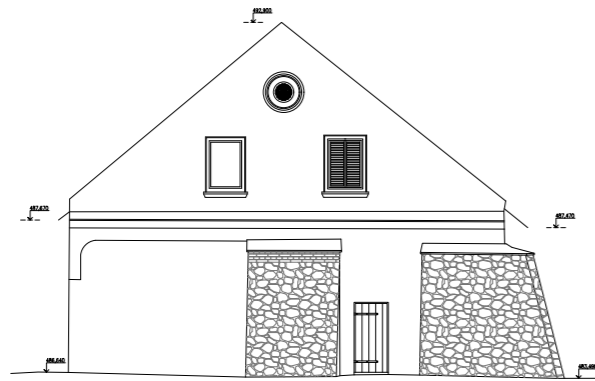

jih

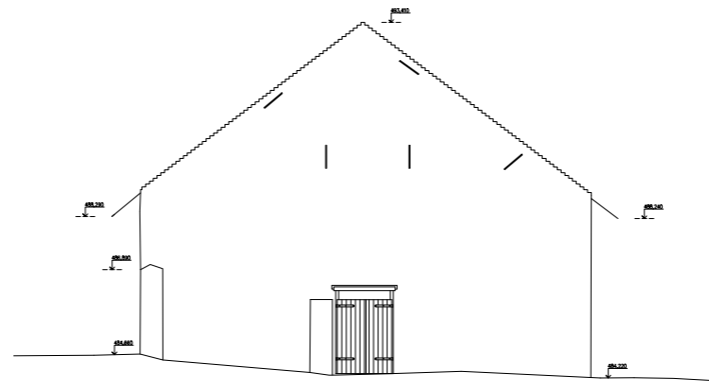

sever

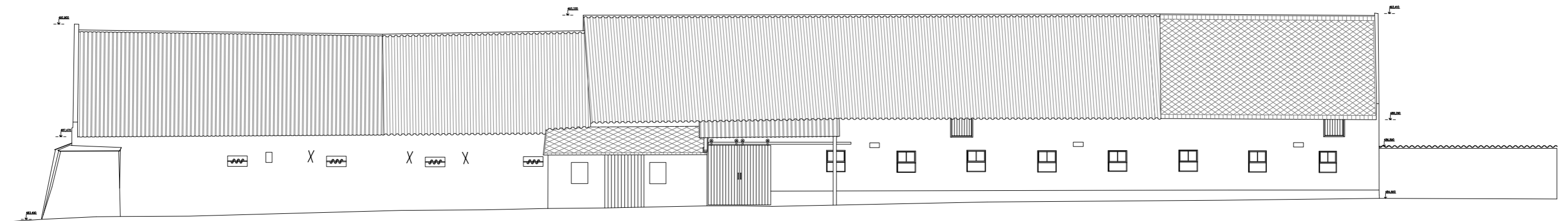
Stávající stav, hospodářská část
2.12 pohledy M 1:200

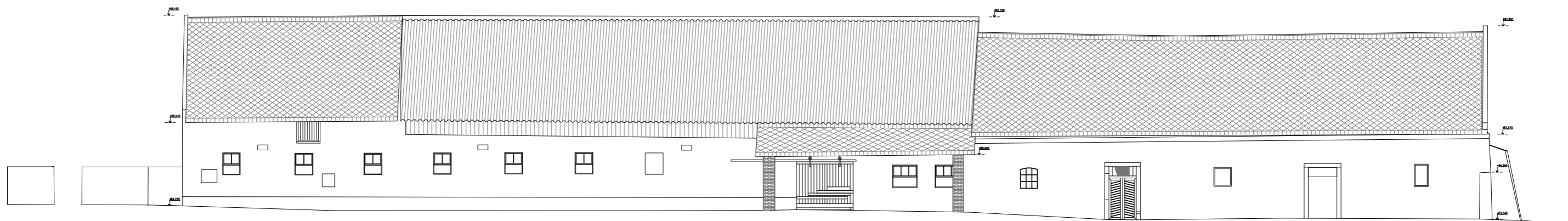
východ

západ

sever

jih

Celý areál je v majetku Památníku národního písemnictví. V rámci jeho obnovy zde vzniká Česko-francouzské centrum. To má mimo jiné zpřístupnit kulturní dědictví básníka, překladatele a výtvarníka Bohuslava Reynka a jeho francouzské manželky básničky Suzanne Renaud. Památník národního písemnictví disponuje rozsáhlou sbírkou Reynkova grafického díla.

Při obnově památkově chráněného areálu a jeho konverzi pro kulturní a muzeální účely je nutné upravit prostory pro širokou škálu souvisejících činností. Prioritní bude památková obnova budovy klasicistního zámku, v které žila a tvořila Reynkova rodina.

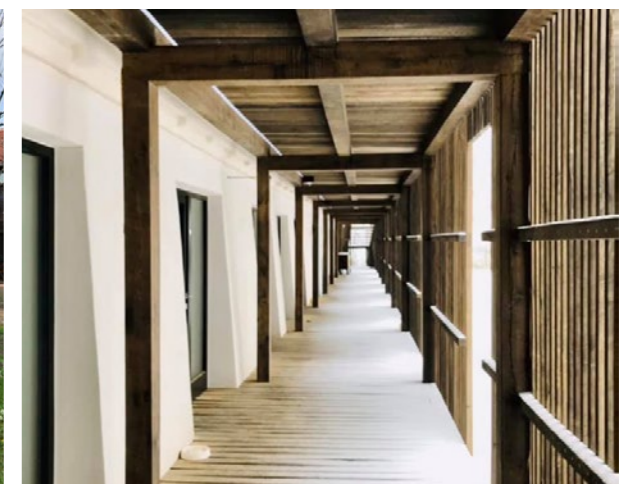
Část hospodářského areálu tvoří objekty přestavěné ve 2. pol. 20. stol., které nejsou samostatné kulturní památky (kravín, garáže). Zde lze uvažovat s významnějšími stavebními změnami.

Kromě administrativního a badatelského zázemí centra je nutné počítat se studovnou a knihovnou, prostory pro stálé a příležitostné výstavy, koncerty, literární čtení, workshopy a konference. Je možné počítat i s prostory pro rezidenční pobyty pro výtvarníky, spisovatele, překladatele a vědce (historiky, kunsthistoriky, literární vědce). Přitom je třeba zachovat maximum autentických prostor (holubník, skleník, altán, zámecký park) spojených se životem Reynkových a genius loci místa.

Jako referenční projekt byla vybrána obnova a konverze areálu keramičky Kocanda (barokní objekt přestavěný a doplněný v 19. stol.). Areál obsahuje i stáje, stodolu, zahradu. Autorem je architektonické studio o-r-a. Dalšími referenčními projekty je adaptace hospodářských budov zámku Kirchberg (Dolní Rakousko) na vinařství (architektonické studio destilat) a rekonstrukce kočárovny rietovského panství (Litva) na kulturní komunitní centrum (Klaipėdas Projektas).

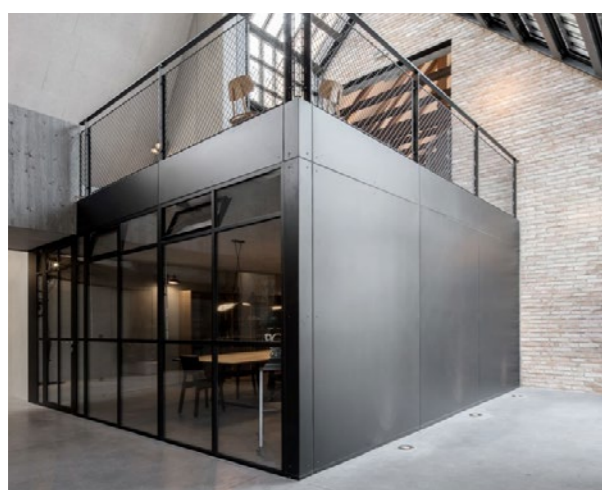
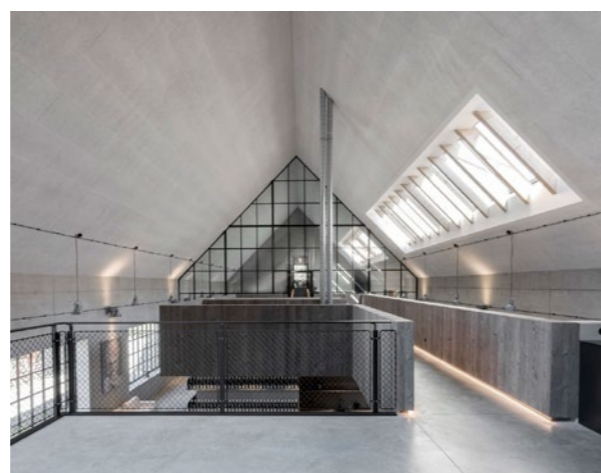

Kocanda
o - r - a
2018 - 2020

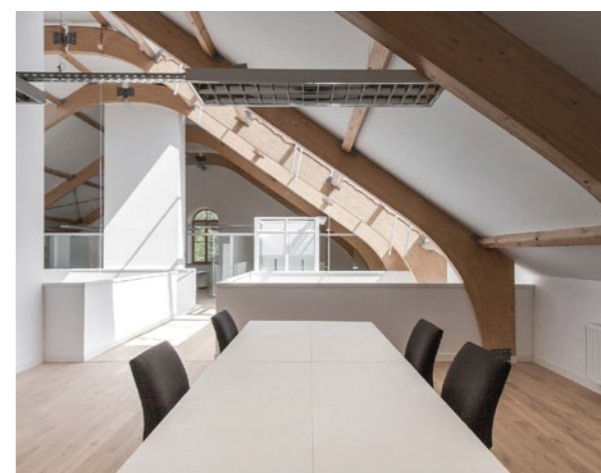
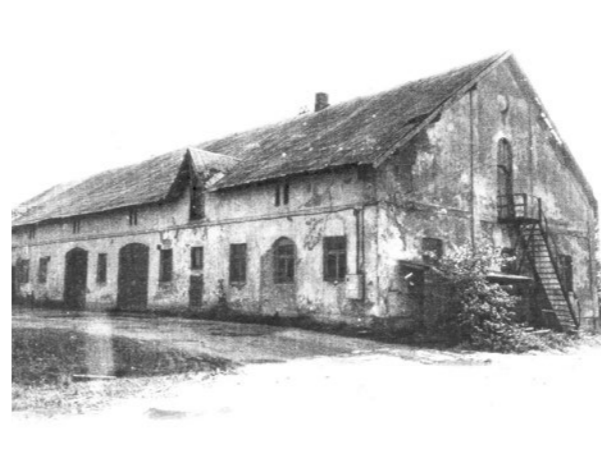

vinařství
destilat
2019

kulturní centrum
Klaipėdas Projektas
2013

S silné stránky

- blízkost dálnice Praha - Brno
- dobré vlakové spojení
- blízkost okresního města
- poloha na trase cyklostezky
- Naučná stezka B. Reynka
- genius loci areálu
- mobiliář spojený se životem B. Reynka
- existence Česko-francouzského kulturního centra
- park jako součást památkově chráněného areálu

W slabé stránky

- statické problémy hospodářského objektu
- zřícený krov v hospodářské přístavbě zámku
- napadení krovu dřevokaznými houbami a hmyzem
- přítomnost podzemní vody ve sklepech
- zvýšená vlhkost v objektu
- nevhodné novodobé úpravy ve východní části zámku
- úpravy hospodářského objektu na kravín

O příležitosti

- obnova areálu pro nové funkce
- využití odborného zázemí Česko-francouzského kulturního centra
- obnova skleníku a holubníku
- snížená památková ochrana hospodářských částí areálu
- využití zámeckého parku
- prezentace díla B. Reynka a S. Renaud

T hrozby

- narušení specifické autentičnosti a genia loci
- zvýšené provozní náklady areálu (závislost na dotacích)
- sladění obnovy areálu s náplní jednotlivých prostor a jeho provozem

SHP

Obec Petrkov, včetně svobodného dvora, resp. tvrze, byla historicky předmětem celé řady majetkových převodů. Byla spravována jako součást malých územních celků nebo byla převáděna společně s řadou okolních vesnic a statků. Stala se součástí většího řečického panství, menších panství se sídlem v blízké Kamenici a Stříteži nebo patřila majetkově pod město Německý Brod. V 1. pol. 18. stol. tvořila samostatné panství se sousední Lípou a v Petrkově byl vybudován zámek s okrasným parkem. V 2. pol. 18. stol. a 1. pol. 19. stol. byl součástí rozsáhlého pozemkového vlastnictví vyšší šlechty. Od pol. 19. stol. již nebyl spravován šlechtickými rody a stal se opět statkem orientovaným na zemědělské podnikání. Práce vznikla pod vedením doc. Michaela Rykla.

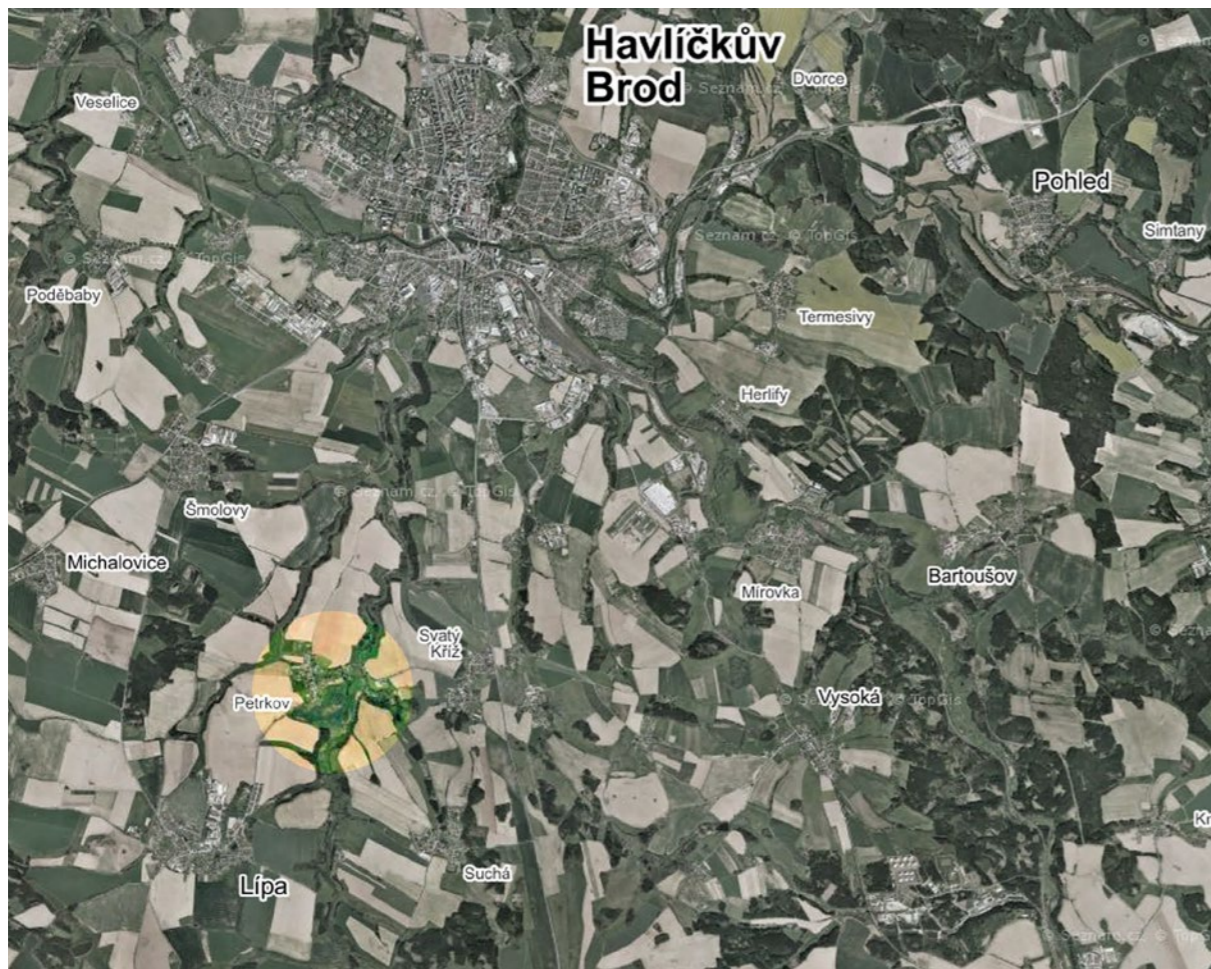
Předmětem zkoumání je vznik barokního sídla s reprezentační funkcí v prostředí nižší šlechty a následná konverze objektu zpět ke správcovské funkci a zemědělskému hospodaření. Současně jsou dokumentovány stavební změny a dochované hodnotné prvky pro uvažovanou památkovou obnovu.

Areál petrkovského zámku je od r. 2009 památkově chráněn. Skládá se z vlastního objektu zámečku. Chráněn je i park, dříve patrně francouzského typu s užitkovou zahradou, a dvůr, na kterém je situovaný samostatný sklep a kamenná studna. Hospodářská přístavba k západnímu průčelí s novějším kolmo vysunutým křídlem a hospodářský objekt uzavírající areál od severu, nejsou samostatné kulturní památky.

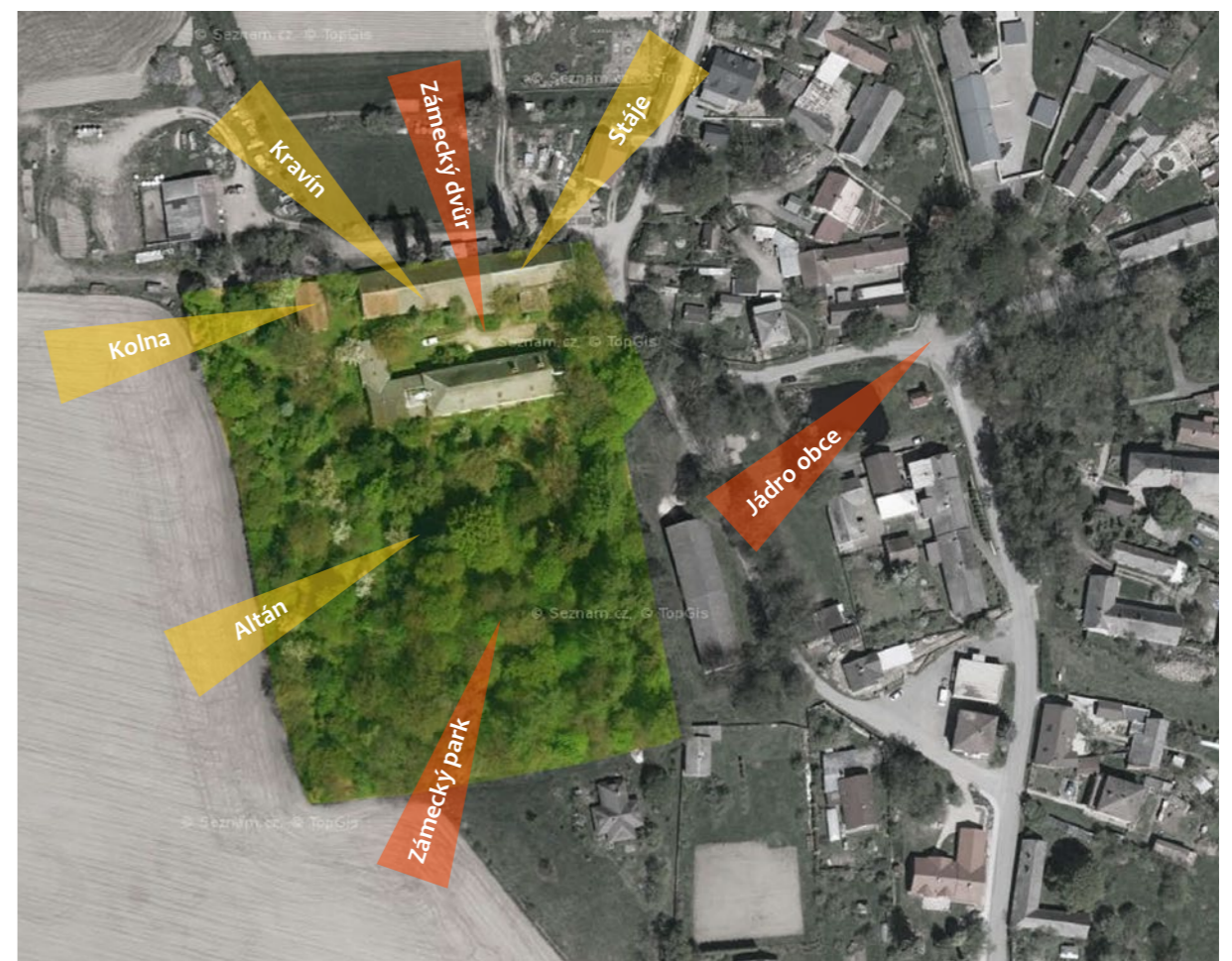
Zámek má i bohatou kulturní historii. Narodil se zde katolický básník, překladatel a výtvarník Bohuslav Reynek. Jeho grafická tvorba, spojená především s biblickými motivy je dnes mimořádně ceněna. Na zámku žil se svou francouzskou manželkou básnířkou Suzanne Renaud. Proto je zámeček chráněn i podle ustanovení týkající se významných osobností. Dnes je objekt spravován Památkem národního písemnictví jako Česko-francouzské centrum. Objekt zámku, se zámečským parkem a hospodářskými budovami je zobrazen na obr. 1 - 11 (obr. 2-5 převzato z Pavelka 2020).

01

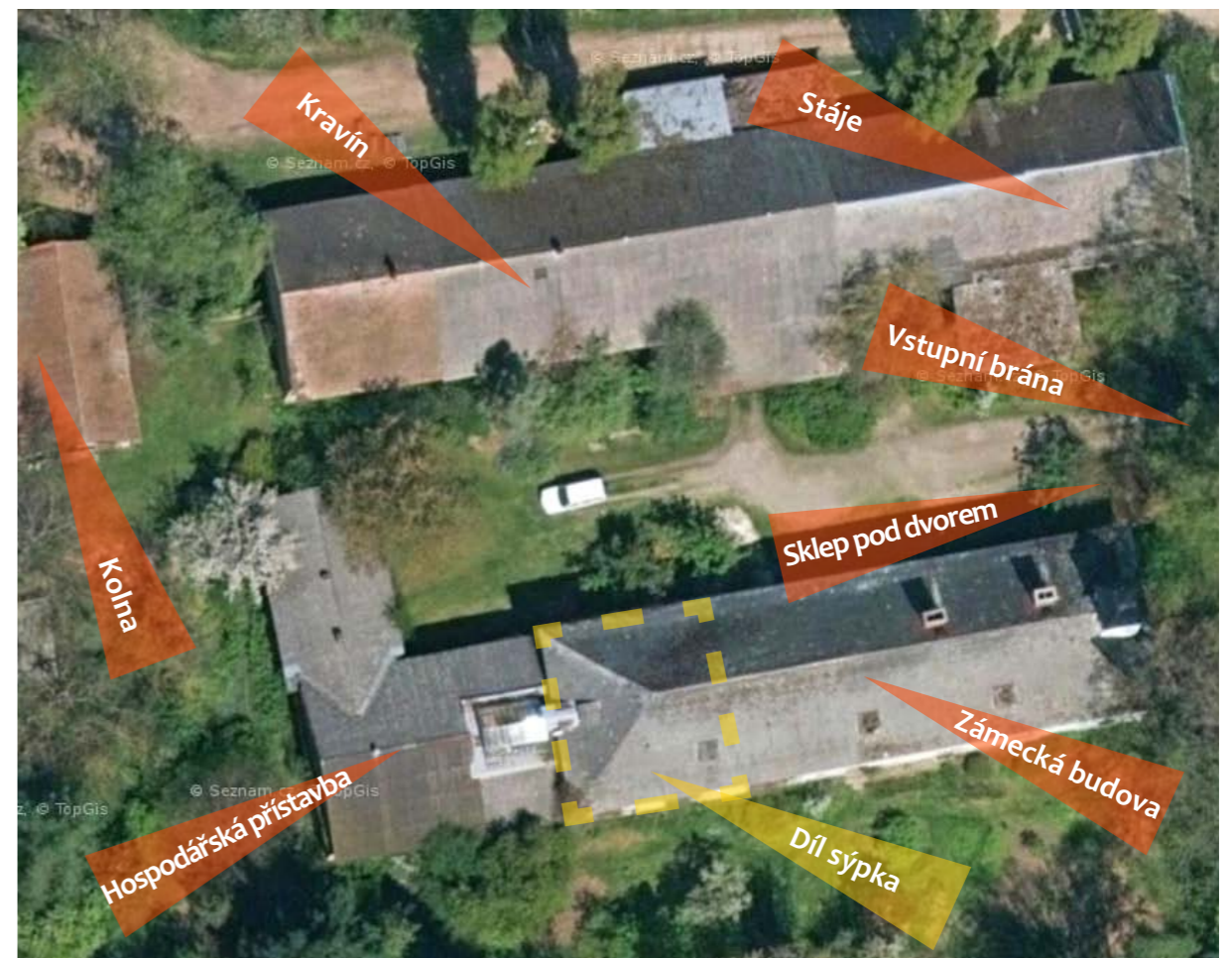
02

04

03

05

06

07

08

09

10

11

Památkový katalog hodnotí nejstarší stavebně-historický vývoj následovně: „Původně patrně středověká tvrz, v roce 1540 zaznamenán svobodný dvůr v držení Ondřeje Petrkovského z Petrkova, cca v roce 1660 (majitel Jindřich Bošinský) celý dvůr vyhořel. Současná podoba pochází z 2. pol. 18. stol. (před r. 1750), kdy nechal zámeček postavit Severin z Langendorfu a využil i některé staré kamenné zdivo.“

Encyklopedie Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku uvádí k petrkovskému zámku: „Ve vsi Petrkově, která se poprvé uvádí v r. 1396, byl v 16. století svobodný dvůr, na němž v r. 1540 sídlil Ondřej Petrkovský z Petrkova. Asi r. 1591 patřila ves s dvorem Václavu Petrkovskému, ale brzy ji koupil Mikuláš Trčka z Lípy na Želivě a Opočně. V r. 1660, kdy ves i dvůr vlastnil Jindřich Bošinský, dvůr vyhořel. Na místě vyhořelého dvora nebo tvrze, o níž se však nedochovaly žádné zprávy, postavil v r. 1750 Severin z Langendorfu zámek.“¹

Výše uvedené informace neobsahují žádné zdroje. Poznání historie zámečku výrazně rozšířila nálezná zpráva NPÚ Telč, jejímž autorem je arch. Pavelka². Ten uvádí přehled záznamovaných osob a rodů na petrkovském sídle:

„Ondřej Petrkovský z Petrkova, 1540, svobodný dvůr

Václav a Adam Petrkovští z Petrkova, 1565

Trčkové z Lípy, počátek 17. století

Jakub Stvolinský z Pavlovic, 1615

Jan Diviš Bošinský, 1622

Jindřich Bošinský, 1654 svobodný dvůr, 27. 2. 1660 požár

Páni z Vernieru, do 1692

Karel Maxmilián z Turnu, od 1692

Severin z Langendorfu (jinak též z Dlouhé vsi) / od 1738, přestavba na barokní zámeček před 1750.“³

Tyto informace můžeme doplnit některými zmínkami o Petrkovu v encyklopedickém díle Augusta Sedláčka. Ty se týkají převodu větších panství jejichž součástí byla ves Petrkov nebo samostatný prodej Petrkova a vychází ze starší historické a archivní literatury.

5. 9. 1454 bylo Jindřichovi ze Stráže zapsáno část Řečického panství, které bylo dříve v držení královské komory. Kamenické panství měli v držení jeho synové a následně je zdědil Jan ze Šelmberka. Po Strážských a Šelmberských byli držitelé panství Leskovci (Bohuslav Leskovec z Leskovce a jeho syn Jan). R. 1582 Žofka Leskovcová z Nečtin postoupila ves Petrkov svému synovi Kryštofovi z Leskovce⁴.

Od r. 1561 byl majitelem Německého Brodu a přilehlých vsí František hrabě z Thurnu. Jeho syn Martin prodal ves Petrkov r. 1588. Jan Obytecký z Obytec, majitel tvrze Nejepín platil r. 1624 daně ze statku Petrkov⁵.

Ve Státním oblastním archivu v Zámrsku je uložen uspořádaný Rodinný archiv Šporku. V jeho inventáři leží i část dokumentů rodiny Langendorfů⁶, mimo jiné i kupní smlouva z r. 1731. Tou Františka Rabenhauptová ze Suché, rozená z Franchimontu, prodává statky Lípa a Petrkov Severinovi Remigiovi Langerovi z Langendorfu⁷. Zámek se svobodným dvorem a přilehlou vsí byl zaznamenán při I. vojenském mapování r. 1764 - 1783 (obr. 1).

Až do r. 1731 mluví archivní zmínky především o vsi Petrkov, zmíněna, ale nedoložena je i tvrz. Dále je citován svobodný dvůr, resp. statek, jehož majiteli byli až na výjimky příslušníci nižší šlechty.

1 Šímek (1989), svazek 6., Východní Čechy, str. 368

2 Pavelka (2020), str. 10

3 Autor vychází z nepublikované archivní rešerše Stanislava Vohryzka, NPÚ Telč, 2021, která není k dispozici.

4 Sedláček (1885), díl 4. Vysočina Táborska, str. 254 - 255

5 Sedláček (1900), díl 12. Čáslavsko, str. 73, 299

6 Vnučka S. R. Langer Rosálie z Langendorfu se provdala za Václava Šporka ml. a písemnosti z pozůstalosti Langendorfů se dostaly do rodinného archivu Šporků

7 Pitucha (2004), str. 78

První vyobrazení zámku Petrkov je na mapě panství z r. 1747¹. Mapa je z knihy lékaře (fyzikus) Johana Rudolpha Lodgmanna von Auen (1698 - 1764), který popsal léčivé účinky pramenů nedaleko Petrkov. Originální výtisk této knihy se nachází v Národní knihovně, kde jsem zajistil kopii pro tuto práci.

Kniha s názvem *Starobylé lázně sv. Jana, pro uzdravení a překonání lidského zdraví, na panství veleváženého rytíře pana Severina z Langendorffu, pána z a v Petrkově, který leží nedaleko Německého Brodu v Časlavském kraji*² je psaná německy, (titulní list viz obr. 1).

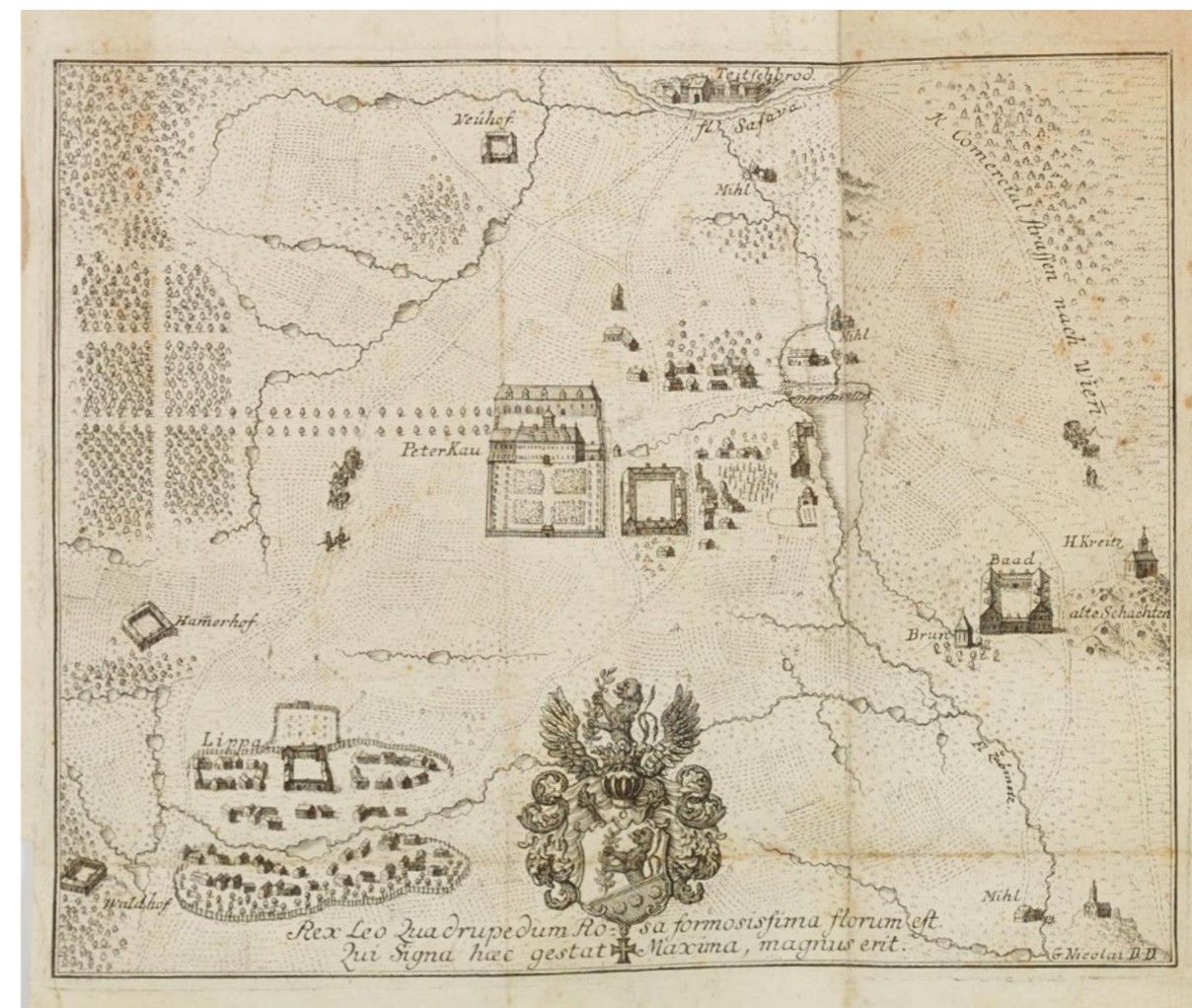
Je věnována rytíři Severinu Remigiovi Langerovi z Langendorfu, nositeli Řádu Kristova, portugalskému fidalgovi, pánovi z Petrkov a Lipé v Čechách a Mlýnici na Moravě.

Do knihy je vložena mědirytinová příloha vel. 148 x 181mm. Na ní je zobrazeno panství Lípa a Petrkov s centrální polohou petrkovského zámku. Ve středu spodní části je zobrazen erb S. R. Langer z Langendorfu. Autorem mapy je G. Nicolai D. D (viz obr. 2).

Je vhodné se osobností S. R. Langer z Langendorfu a mapou panství hlouběji zabývat. Barokní podoba zámku a řada stavebních detailů je stále patrná i na stávajícím petrkovském zámku, resp. v zámeckém areálu.

Samostatnou otázkou je důvod vzniku mapy a knihy J. R. Lodgmanna von Auen, která je věnována S. R. Langerovi. Kniha byla vydána (1747) relativně krátce před prodejem panství hraběti Palmovi (1753). Nabízí se, zda nešlo o součást dlouhodobé nabídky panství k prodeji a S. R. Langer tím neřešil své finanční problémy. Mapa znázorňuje jeho sídlo a shrnuje všechna podnikatelská aktiva. Langer si následně kupuje mnohem skromější statek v České Bělé. Kniha pak popisuje léčivé účinky lázní, tedy dalšího podnikatelské příležitosti. Další popis petrkovských lázní je z r. 1775 od jihlavského krajského lékaře Johanna Baptisty Michaela von Sagar. Je věnována hraběti Karlu Josefu Palmovi, novému majiteli panství³.

- 1 Hůře čitelná kopie je v knize Josefa Dolejšího (2007), str. 48. Z téhož zdroje byla patrně přetištěna v Nálezové zprávě NPÚ (2020), str. 33 - 34
- 2 Originální titul knihy je Uraltes Heilbaad S. Joannis, für genesung und überkommung des Menschens Gesundheit, auf dem Gut des Hoch Gebornen Ritter Herrn Severin von Langendorff, Herrn auf und zu Petrkau, ohnweit Teutsch-Brod in Tschaslauer Creyß liegend, fůrgestellt. Nelze vyloučit, že iniciátorem vydání knihy byl S. R. Langer
- 3 Kniha Gründliche Anemphelung des uralten und sehr heilsamen Peterkauer Gesundbrunnens je uložena v havlíčkobrodském archivu.

4 Severin Remigius Langer z Langendorfu

„Šlechta Langerů z Langendorfu je typickým příkladem vzestupu podnikatelské rodiny po třicetileté válce. Langerové přišli na Moravu ze Saska přes Slezsko patrně již na sklonku 16. století jako skláři.“¹ Součástí inventáře šporkovského archivu v Zámrsku jsou výpisy z matrik rodu Langendorfů od r. 1598².

S. R. Langer se r. 1709 oženil s Marií Annou, říšskou svobodnou paní Spinnouzi. Marie Anna byla dvorní dámou a společnicí arcivévodkyně Marie Anny rakouské, pozdější královny portugalské. Jako snoubenci se účastnili svatby arcivévodkyně s infantem portugalským. Zřejmě při té příležitosti byl Severin Remigius vyznamenán řádem Kristovým a stal se fidalgem portugalským. Když se po té sám ženil byl jeho svatebním hostem sám Jan V. portugalský se svou chotí královnou Marií Annou³.

15. 11. 1712 koupil S. R. Langer od své švagrové bývalý sklářský statek Mlýnice⁴ (dnes Červená Voda, německy Lentz), patrně z peněz věna své manželky. Součástí statku byl i mlýn a pivovar. Mlýnici Langerovi prodali knížeti Lichtenštejnovi. „V roce 1729 byl Severin Langer povýšen do šlechtického stavu s predikátem von Langendorff“⁵.

R. 1731. kupuje S. R. Langer statky Lípa a Petrkov. Od té doby se píše z Lípy a Petrkova (auf Lippa und Peterkau)⁶. Jeho sídlem se stal Petrkov, to souvisí s podobou barokního zámku, tak jak ho vidíme na mapě panství z r. 1747.

Erb na mapě skutečně patří Langerům. Prakticky totožný je v publikacích Boehmischer Adel⁷ (viz obr. 1) a Maehrischer Adel⁸ (viz obr. 3). Navíc je připojen kříž portugalského Kristova řádu. Severin Langer byl jeho příslušníkem (jeho erb na mapě viz obr. 2).

Panství prodal r. 1753 hraběti Palmovi. R. 1754 koupil statek Česká Bělá od Josefa Pichmanna. 2. 8. 1754 je Severin Remigius Langer povýšen císařovnou Marií Terezií do stavu svobodných pánů (Freiherr, baron) a císařovna mu potvrzuje a polepšuje erb⁹. R. 1758 S. R. Langer umírá.

- 1 Dolejší (2007), str. 46
- 2 Pitucha (2004), str. 78
- 3 Dolejší (2007), str. 48 - 51
- 4 Dolejší (2007), str. 52
- 5 Graf Meraviglia-Crivelli (1886), str. 75
- 6 Severin Remigius Langer von Langendorff, Herr auf Lippa und Peterkau in Böhmen und Lentz in Mähren, Ritter des Portugiesischen Christus-Ordens, Graf Meraviglia-Crivelli (1886), str. 75
- 7 Graf Meraviglia-Crivelli (1886), Taf. 47
- 8 von Kadich - Blažek (1899), Taf. 52
- 9 Pitucha (2004), str. 78

01

02

03

Zámek v barokní mapě panství Lípa a Petrkov z r. 1747

V centrální části mapy je zobrazen petrkovský zámek (obr. 1) a vedle stojící uzavřený hospodářský dvůr¹. Není jasné, jestli se předbarokní svobodný dvůr nacházel na nynější lokalitě zámku nebo se jedná o dvůr stojící východně od zámku. Zámek mohl vzniknout na místě zaniklé tvrze nebo byl přestavěn stávající dvůr na zámek, potom by uzavřený dvůr východně od zámku byl postaven až potom. Další alternativou je, že zámek je novostavba.

Barokní zámek byl sídlem Severina Langera. Nelze vyloučit, že stavba zámku začala dříve a S. R. Langer objekt koupil jako rozestavěný zámek. Měl evidentní reprezentační funkce. Symetrická hlavní patrová budova nesla centrální věž s hodinami. Vstupem z jihu se vstupuje do zahrady (zámeckého parku). Okenní osy jsou znázorněny jen schématicky, barokní dveře s kamenným ostěním jsou dodnes zachovány. Na jižním okraji zámeckého parku je vidět brána, jejíž stopy jsou zachovány dodnes. Zachovala se i část ohradní zdi parku. Historický hlavní vstup do zámku je stromořadím od západu a vede do bažantnice (obory?), resp. spojuje zámek s dvorem a vesnicí Lípa (Lippa).

Na patrovou budovu zámku navazuje na západě menší křídlo s předsazenou oranžérií (skleníkem). V navazující budově byla patrně sušárna ovoce. Ústupek ve zdivu je dodnes patrný v obvodovém zdivu zámku. Okna v obvodové zdi (dnes uvnitř dispozice) vedla do skleníku.

Přízemní obytná budova (dřevěná) na východě je v místě dnešního vstupu do sklepa pod nádvořím. Mohlo se jednat o dům zahradníka. Stávající sklepení bylo patrně ležáckým sklepem. Je pravděpodobné, že sklep byl součástí předzámecké stavby. S pivovarem měl S. R. Langer zkušenost již na statku v Mlýnici.

Severní křídlo zámku obsahuje kočárovnu a další hospodářské zázemí. Vstup na východě areálu spojuje zámek se samostatným hospodářským dvorem a vsí Petrkov. Obě křídla mají střechy osazené vikýři. Stávající barokní schodiště v zámku vede až do podkroví. To svědčí o tom, že podkroví bylo zčásti obytné (hostinské pokoje).

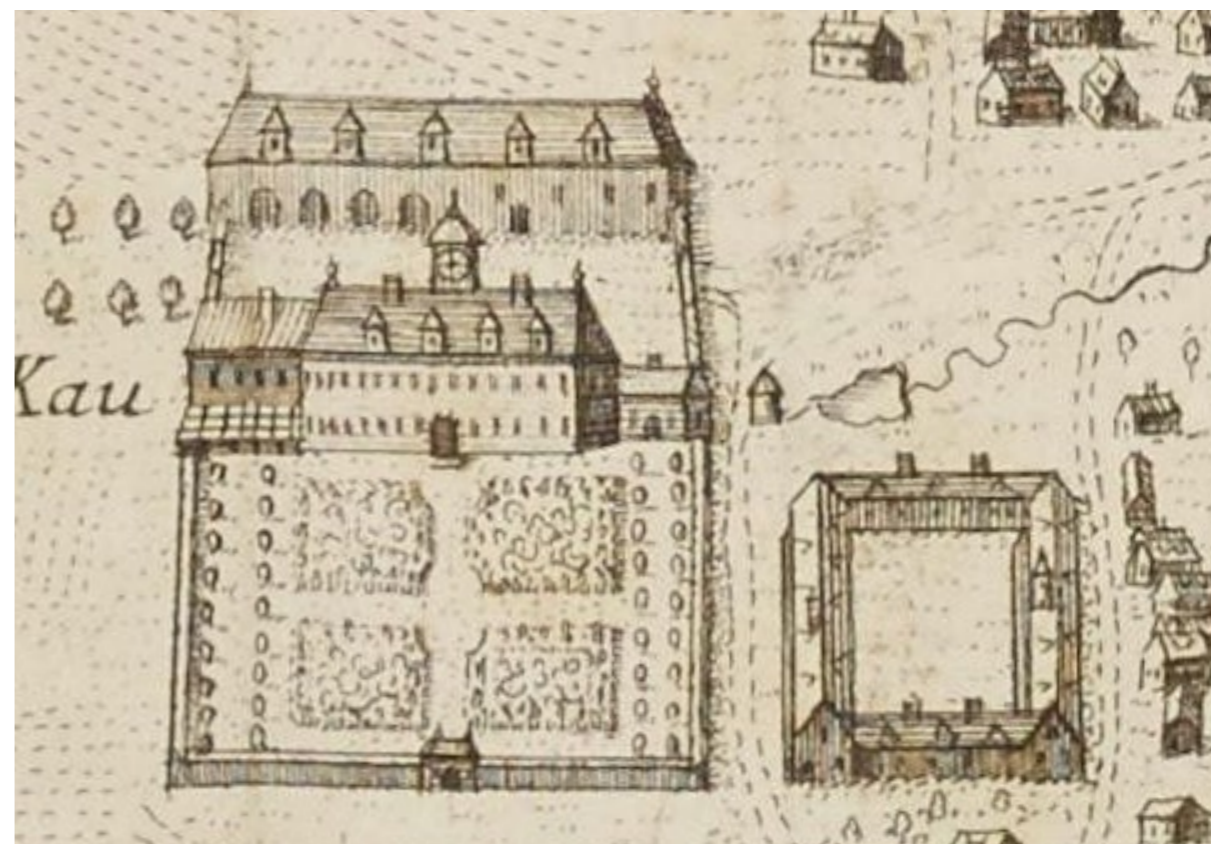
Protože zámek byl sídlem S. R. Langera měla by být v jeho interiéru kaple. O tom svědčí zmínka v encyklopedii Hrady zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: „V západní části poschodí bývala ještě v 19. století kaple.“²

Mapa zobrazuje další významné lokality panství, z kterých vyplývají pozoruhodné podnikatelské aktivity S. R. Langera. Především to je druhý rozsáhlý uzavřený statek Lípa (Lippa) s přilehlou vsí. Mapa znázorňuje další hospodářské zázemí: 3 mlýny na potoku Žabinec, řadu rybníků, kovárnu, myslivnu, další statek (Neuhof). Na východním okraji Petrkova je stavba, která sloužila jako cihelna.

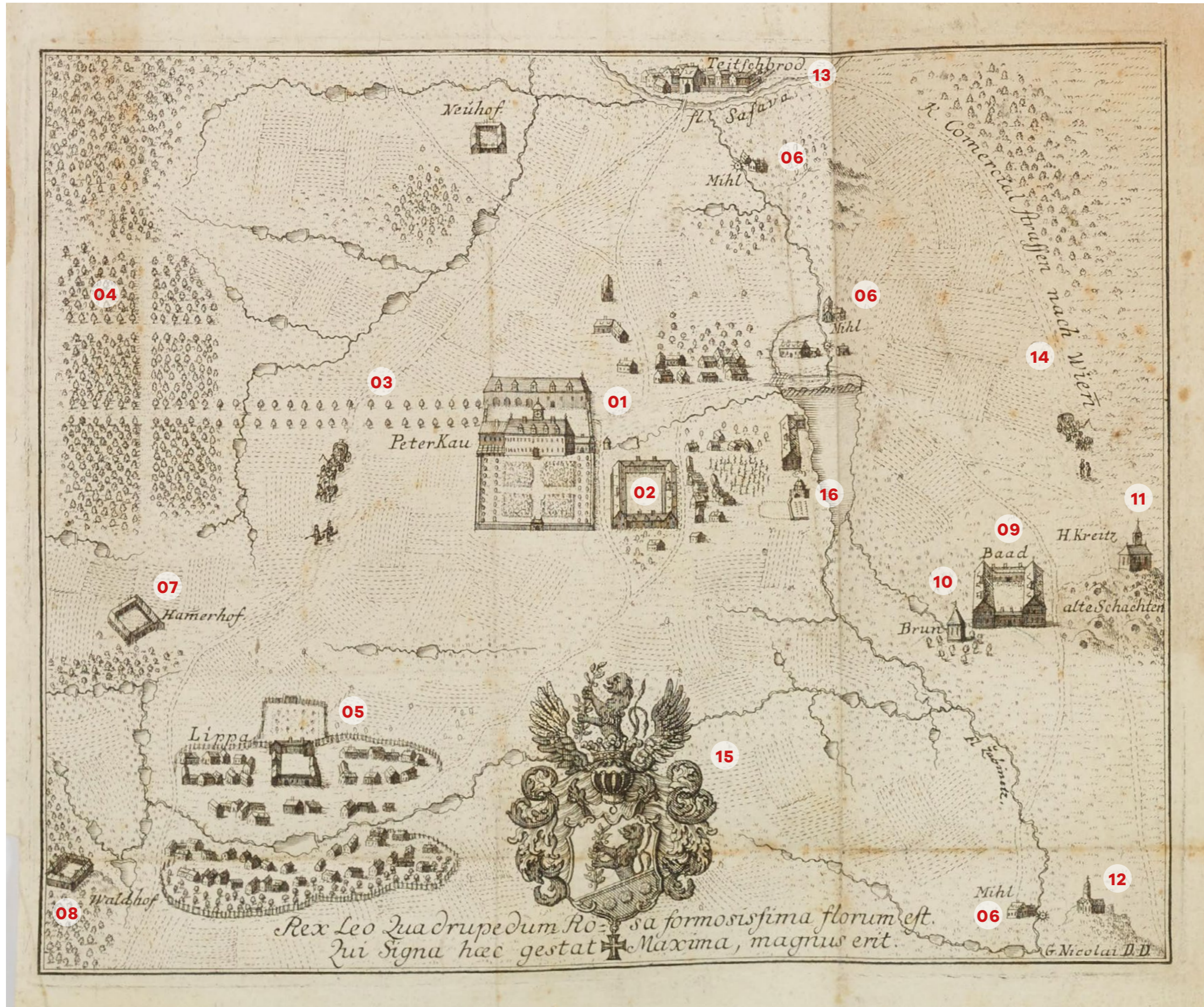
S. R. Langer se patrně podílel na výstavbě uzavřeného areálu petrkovských lázní (Baad). Vznik lázní je datován už do r. 1729, v přestavbě dosud stojí. Na mapě je znázorněn i vlastní pramen. Kostel je v sousední hornické osadě Svatý Kříž (H. Kreuz). Jedná se o barokní jednoduchý kostel vybudovaný kolem roku 1712. Na mapě jsou znázorněny staré hornické šachty na stříbro. Další kostel (ze 16.stol.)³, v pravém dolním rohu mapy, byl v osadě Suchá (byl na konci 18. stol. zrušen).

Severní okraj mapy přibližuje zástavbu Německého Brodu a řeku Sázavu. Zakreslena je i hlavní cesta směrem do Vídně.

- 1 Všechny popisované objekty na mapě jsou zobrazeny na zvětšené mapě (viz následující strana).
- 2 Šimek (1989), svazek 6., Východní Čechy, str. 368
- 3 Kostel byl obnoven r. 1712, ale později zrušen. Ottův slovník naučný. 24. díl. Praha: J. Otto, 1906. str. 342.

Zvětšená mapa panství z r. 1747

- 01 zámek
- 02 hospodářský dvůr
- 03 cesta s alejí
- 04 bažantnice (obora)
- 05 Lípa
- 06 mlýn
- 07 kovárna
- 08 myslivna
- 09 lázně
- 10 pramen
- 11 Svatý Kříž
- 12 kostel (Suchá)
- 13 Německý Brnod
- 14 cesta do Vídně
- 15 erb S. R. Langra
- 16 cihelna

Arch. Pavelka (NPÚ Telč, 2020) předkládá v operativním průzkumu řadu terénních zjištění, které spojuje do hypotézy o samostatné předzámecké stavbě v současném areálu. Tu lokalizuje do západní části hmoty současné zámecké budovy, která byla později přepatrována na sýpku. Své závěry formuluje autor takto: „Rozbory a nálezy předložené v této zprávě potvrzují existenci raně barokní či předbarokní stavby ve hmotě zámku. Tou je díl zámecké budovy, půdorysně ucelený do čtverce, ... Znaky zmíněné v této zprávě mívají ke kompaktní rezidenční stavbě ucelené kompozice. Objekt dnešní sýpky stojí v těsné blízkosti studny, dochované severně ve dvoře, což je pro první obytnou stavbu dvora praktické. Hmoty sýpky s velkými zazděnými otvory do zahrady na jihu, jedním patrem i čistým půdorysem připomíná letní drobné sídlo, lovecký zámeček, nebo obytnou stavbu, která vyrostla na bezpečném půdoryse panského obydlí s obrannou funkcí. Dle všech znaků je tedy hmota sýpky reminiscencí malé venkovské rezidence ze 17. století až počátku 18. století (hraniční je datovaný strop s rokem 1702). Lze i připustit, nikoliv tvrdit, že tento „zámeček“ je postaven na základech případně dílem i na zdivu možné předcházející tvrze, protože zdivo přinejmenším v přízemí má až středověký charakter zdění. Případná tvrz zde mohla být díky vysoké hladině podzemní vody obehnána vodním příkopem či jiným prvkem, což mohlo zastávat její střešní obranu. Otázka existence a rozsahu okolních staveb před 18. stoletím není blíže osvětlena. Samotný zámek je pak s největší pravděpodobností dostavbou, kterou s dobrou vůlí můžeme datovat dle věnce vedle sýpky, jehož dřevo bylo káceno v roce 1719. Odtud vývod, že první ryze zámecká budova zde byla postavena po roce 1719 a jejím zadavatelem mohl být Karel Maxmilián z Turnu (+1716), který měl Petrkov vlastnit od roku 1692.“¹

Stavby menších venkovských rezidencí (letohrádků) v 17. stol. popisuje odborná literatura celou řadu. Připomenout je možné věžovitý letohrádek v Golčově Jeníkově nebo přestavbu věžového paláce bývalé tvrze v Týnci nad Labem k podobnému účelu², či dnes již neexistující lesní letohrádek (lovecký zámeček) Karlswald³. V nedalekých Okrouhlicích byl k věžovité tvrzi přistavěn v 17. stol. zámek.

Arch. Pavelka dokumentoval celou řadu stavebně-historických detailů, které vysvětlují stav této části zámku před jejím přepatrováním. Terénní záznamy arch. Pavelky byly znovu posouzeny, byly doplněny o vlastní průzkum v prostoru stávající sýpky, ve vazbě na zjištěné stavebně-historické poznatky z areálu zámku. Vzhledem ke světelným podmínkám na místě byla u dále předložených závěrů ve velké míře použita obsáhlá fotodokumentace arch. Pavelky. Zjištěné poznatky lze zasadit do provedeného zaměření stavby. Ze zaměření stávající podoby zámku vyplývá, že tloušťka obvodových zdí sýpky je prakticky stejná jako u ostatních částí zámku (viz půdorysy - příl. 2.04, 2.05), dílčí rozdíly vyplývají ze stavebního vývoje a změn užívání objektu.

Dále jsem řešil původní výškové uspořádání stávající sýpky před jejím přepatrováním. Stávající zámek má klasicistní podobu, která vznikla po požáru r. 1836. Při tom shořel barokní krov s věží. Ta se poté přesunula z centrální části na východní okraj zámku. Z výsledků dendrochronologie vyplývá, že prohořet mohla i část stropních trámů jak v objektu dnešní sýpky, tak ve stávající části zámku. Stávající stropní konstrukce v patře zámku tvoří rákosníkové stropy s omítnutým podhledem. Úroveň stropních trámů v patře sýpky se výrazně neliší od úrovně stropních trámů ve stávajícím zámku.

Do objektu sýpky zasahuje v SV části malý pokoj oddělený od stávající chodby v patře příčkou (tl. 200mm). Prostor se stejnou úrovní podlahy je patrně pokračováním původní chodby (dvoutrakt). O původní úrovni podlah v objektu stávající sýpky svědčí zjištěný patrový ústupek, který byl zakreslen do řezopohledů sýpkou na jižní, severní a západní stěně. Byl zaměřen i v příslušných řezech (viz příloha 6.02, 6.03, 6.04). Úrovni původního patra odpovídá i

dřevěný patrový věnec, dokumentovaný v mezipatře ve stávajících oknech sýpky na jižní stěně (viz příloha 6.02, 6.04). Z hlediska obvodových stěn a původních stropních konstrukcí stávající sýpky nic nenasvědčuje, že by tato část zámku v minulosti tvořila samostatný objekt.

Dále jsem se zaměřil na identifikaci původních okenních otvorů v prostoru stávající sýpky. Stávající zámek má po požáru nová klasicistní okna. Dokumentováno bylo pouze 1 barokní okno (viz příloha 6.01). Zachován zůstal z podstatné části rozsah okenních os. Stejně jako v případě dispozičního dvoutraktu a enfilády zůstaly zachovány barokní okenní niky. Rozměry okenních nik a jejich situování na severní a jižní fasádě jsou referencí pro identifikaci původních oken stávající sýpky (příl. 6.01).

Na jednotlivých stěnách byly dokumentovány nerovnosti, praskliny a zazdívky. Praskliny mají zčásti statickou povahu a ke stavebním změnám se vztahují jen volně.

Více vypovídající jsou zazdívky, které mírně předstupují před povrch stěny a fragmenty otevřených špalet s omítkou a nátěry. Jsou popsány v příl. 6.02 – 6.05. Z nálezových situací vyplývá existence 2 okenních nik pro sdružená okna na jižní fasádě a 1 okenní nika pro 1 okno na fasádě severní. Odpovídají původnímu rozvrhu oken stávající budovy zámku (viz příl. 6.06). Složitý je vývoj na západní stěně sýpky, kde pokračoval stavební vývoj zámku hospodářskou částí, nejprve skleníkem a sušárnou ovoce a následně lihovarem. Je popsán v příl. 6.06. Na východní stěně sousedící se stávajícím zámkem nebyly zjištěny žádné starší okenní otvory. Velká nika sloužila jako vestavěná skříň.

Na všech stěnách byly zjištěny zřetelné „jizvy“ po ubouraných vnitřních zdích (viz příl. 6.02 – 6.05). Ty spolu se zákresem původních oken umožnily rekonstruovat původní dispozici v patře zkoumané části barokního zámku (příl. 6.07). Původní okenní otvory můžeme zakreslit i do půdorysů a pohledů zámku (příl. 6.07, 6.08). Můžeme identifikovat dílčí změny na fasádách i v interiérech zámku, kdy byly některá okna zazděna nebo vyměněna. Dostáváme tak původní symetrický rozvrh okenních otvorů barokního zámku. To svědčí o tom, že došlo pouze ke „zkrácení“ zámku a změně způsobu využívání západní části na sýpku.

Díky této interpretaci si můžeme udělat představu o dispozici a využívání zámku v baroku. Patro využívali šlechtičtí majitelé. Podélný dvoutrakt tvoří průběžná chodba a pokoje spojené enfiládou východně od schodiště. Zde byla jídelna a apartmán pána. Na západě mohl být apartmán paní. Na východním konci chodby mohla být kaple, na západním záchod. Přízemí mělo obslužný charakter. Ve východní části byla kuchyň, komory, ubytování pro personál. V západní části byl byt správce. Po „zkrácení“ zámku a přepatrování západní části na sýpku (cca po r. 1840) využíval správce vyšší šlechty a následně rodina Reynků klasicistní byt v patře východní části zámku. Byla zde kuchyň (přípravná) a pokoj pro služku ve východním okraji zámku. Klasicistní kaple mohla být v pokoji na západním okraji chodby. Je připomínána v odborné literatuře: „V západní části poschodí bývala ještě v 19. století kaple.“⁴ Přízemí pak sloužilo hospodářskému zázemí „statku“. Kuchyňský provoz se mohl přemístit do klenutých prostor vytvořených v JV části sýpky.

Arch. Pavelka uvažuje, že stávající sýpka byla samostatný objekt, k němuž byl později dostavěn zámek. Jedním z argumentů byla existence kleštiny na východní stěně sýpky. Předpokládám, že kleština nahradila dřevěný ztužující prvek ve vybourané střední zdi zámku po její konverzi na sýpku. Obdobné dřevěné táhlo bylo dokumentováno v přízemí v centrální chodbě, kde vystupuje na povrch (viz příl. 6.05).

Arch. Pavelka popisuje nálezy fragmentů štukové (římse) a dekorativní malířské výzdoby⁵ (obr. 1-3) a předpokládá odlišnou starší samostatnou funkci západní části zámku (dnes bývalé sýpky). Lze předpokládat, že dokumentovaný stav byl součástí interiéru barokní podoby zámku před požárem r. 1836, které byly následně klasicistně upraveny. Před dnes dochovanou stavební fází přepatrované sýpky byla na zkoumaném místě barokní stavební fáze, která byla součástí hmoty zámku.

Nové informace ke stavebnímu vývoji přináší dendrochronologie stropních trámů a

krovu. Zdá se, že je ověřené provedení nového klasicistního krovu cca r. 1836 (obr. 4). Krov nad celou patrovou budovou zámku je stejný. 2 vzorky (stropní trám a táhlo v patře) jsou datovány do r. 1702 a 1719 (obr. 5, 6), tedy předtím než koupil Petrkov S. R. Langer. Stavba zámku tedy byla zahájena před r. 1731, nejspíš na začátku 18. stol.. Není známo, zda a v jaké míře bylo využito při stavbě zámku zdivo nebo dřevěné prvky svobodného dvora nebo tvrze.

Stropní trámy nad patrem sýpky upřesňují charakter původní dispozice (viz příl. 6.07). Nejstarší 4, datované do r. 1702, tvořily strop s překládaným záklopem. U místnosti v JZ části dnešní sýpky byly trámy hraněné a bílené. Na severním okraji (předpokládaná chodba) tyto trámy hraněné a bílené nebyly. První trám, v části odpovídající chodbě (prostoru záchodu) byl nehraněný, ale bílený. Další trámy v patře sýpky jsou dendrochronologií datovány do r. 1836. Jedná se o náhradu po prohořelém stropu a o povaze stropu v baroku nám nic neřeknou. Jsou nehraněné a sloužily po opravě zámku již jako strop sýpky. Chodba měla podhled a na něho navazovala štuková římsa (fabion). Strop na záchodě (prostor navazující na chodbu) byl připraven na podhled (nehraněný trám). Po úpravě prostoru na záchod byl strop pouze obílen. Západní pokoj měl obílený strop s hraněnými trámy a překládaným záklopem. Ve vedlejším pokoji nebyly nalezeny žádné stopy po štukové římse a zdá se, že zde byl původně stejný strop bez podhledu. Stropy v ostatních částech patra zámku mají dnes podhled upravený v klasicismu. Lze předpokládat, že tento stav byl již v barokní fázi zámku a navazoval na stejně řešenou chodbu.

Dle kupní smlouvy z r. 1731 uložené ve Státním archivu Zámorsk koupil S. R. Langer statky Lípa a Petrkov od Františky Rabenhauptové ze Suché. Bližším prozkoumáním těchto smluv by bylo možné zjistit stavební povahu koupeného majetku. To by vysvětlilo, zda S. R. Langer v Petrkově koupil rozestavěný nebo dokončený zámek, zda jeho součástí byl panský dvůr nebo torzo tvrze. Ve Státním archivu Zámorsk jsou uloženy i kostelní fundace, které by mohly vysvětlit otázku zámecké kaple⁶. Je důležité pokračovat ve stavebně-historickém průzkumu s průzkumnými sondami a provést restaurátorský průzkum omítek.

1 Pavelka (2020), str. 23. Následná fotodokumentace obr. 1 - 12 je převzata z tohoto průzkumu.

2 Rykl (2010), str. 51 - 68

3 Tu postavil v nedalekých Štokách v roce 1685 měšťanský rod Pachtů z Rájova. Od r. 1748 byl majitelem Štoků hrabě Karl Josef Palm, který v r. 1753 koupil i Petrkov. Bližší viz Tvarůžková (2008).

4 Šimek (1989), svazek 6., Východní Čechy, str. 368

5 Pavelka (2020), str. 516 - 518, 525, 534 - 551

6 Pitucha (2004), str. 78

01

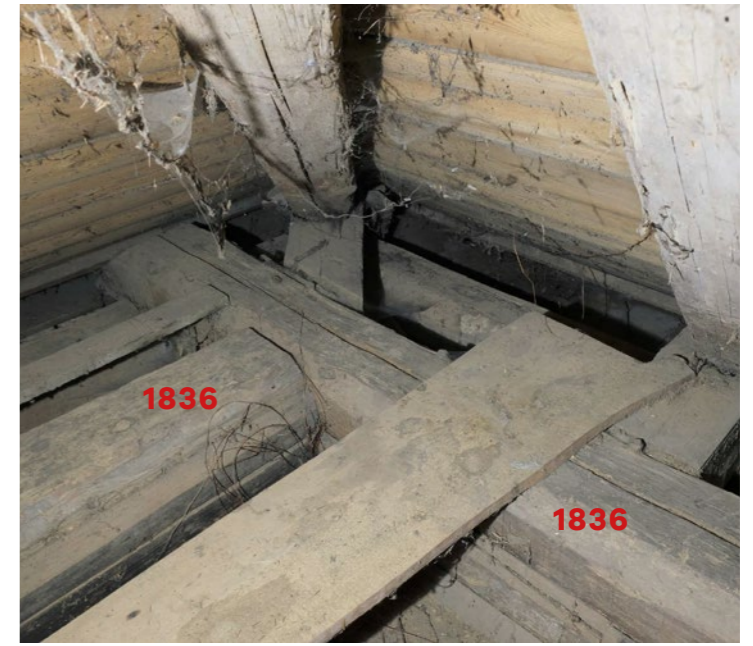

02

03

04

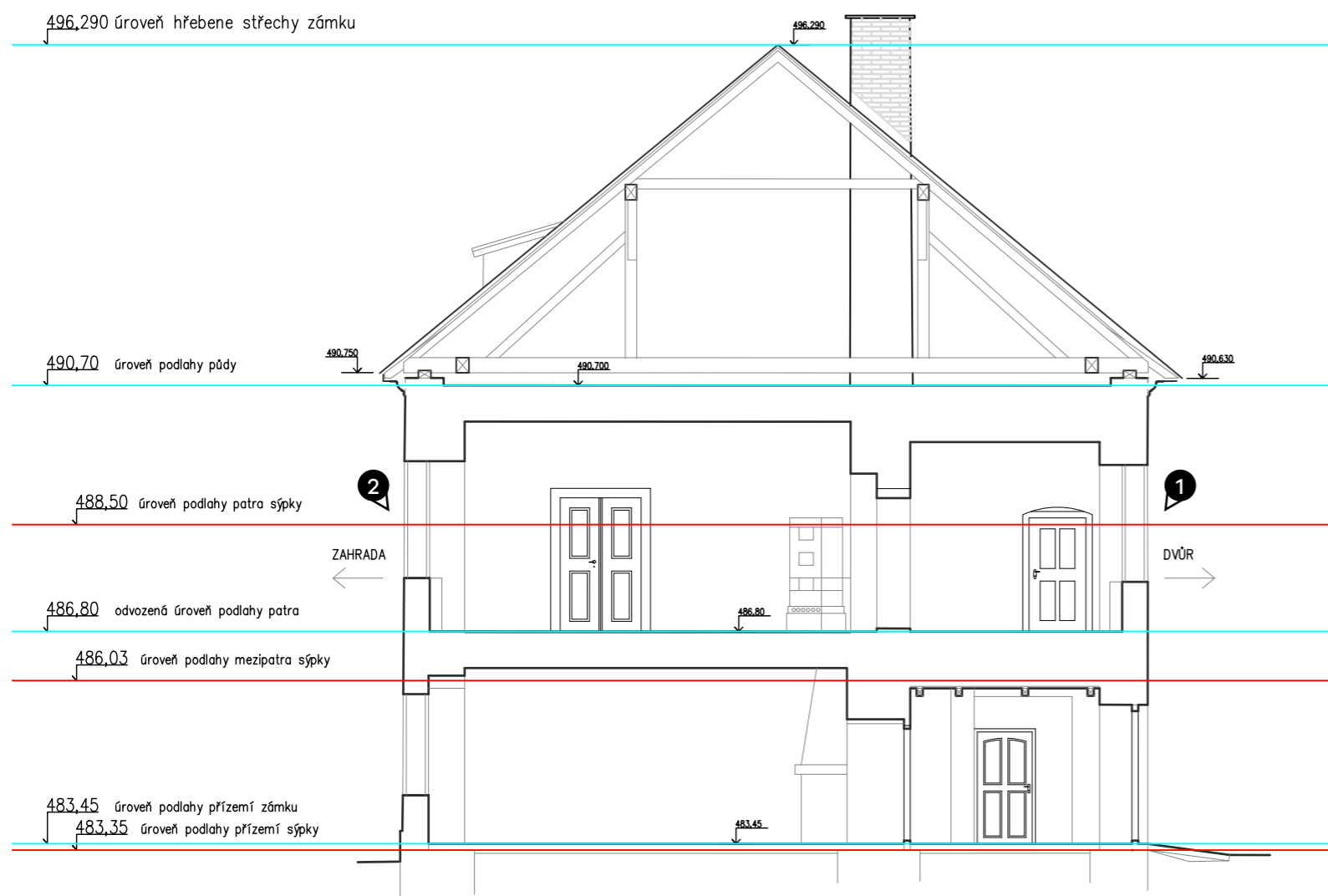
05

06

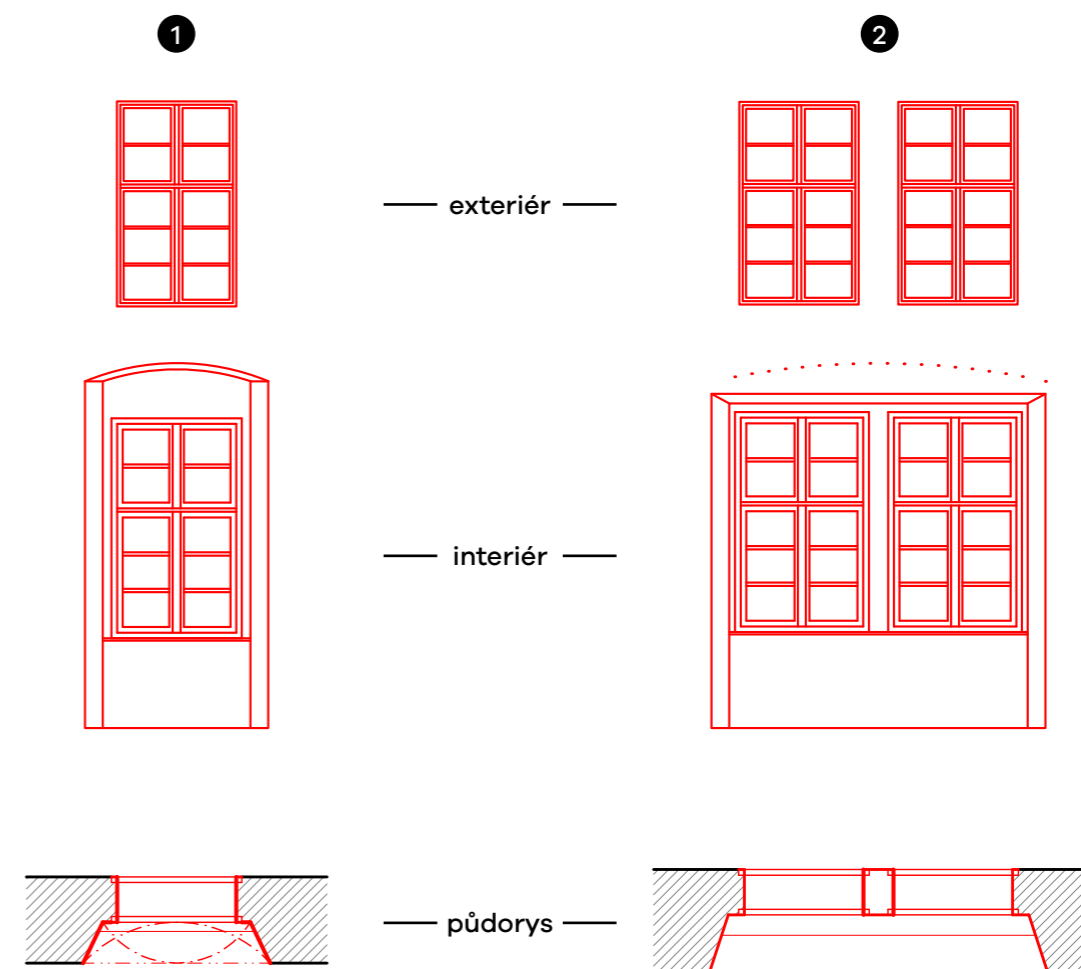

6.01 řezopohled zámek, okenní otvory

okna - severní fasáda

sdužená okna - jižní fasáda

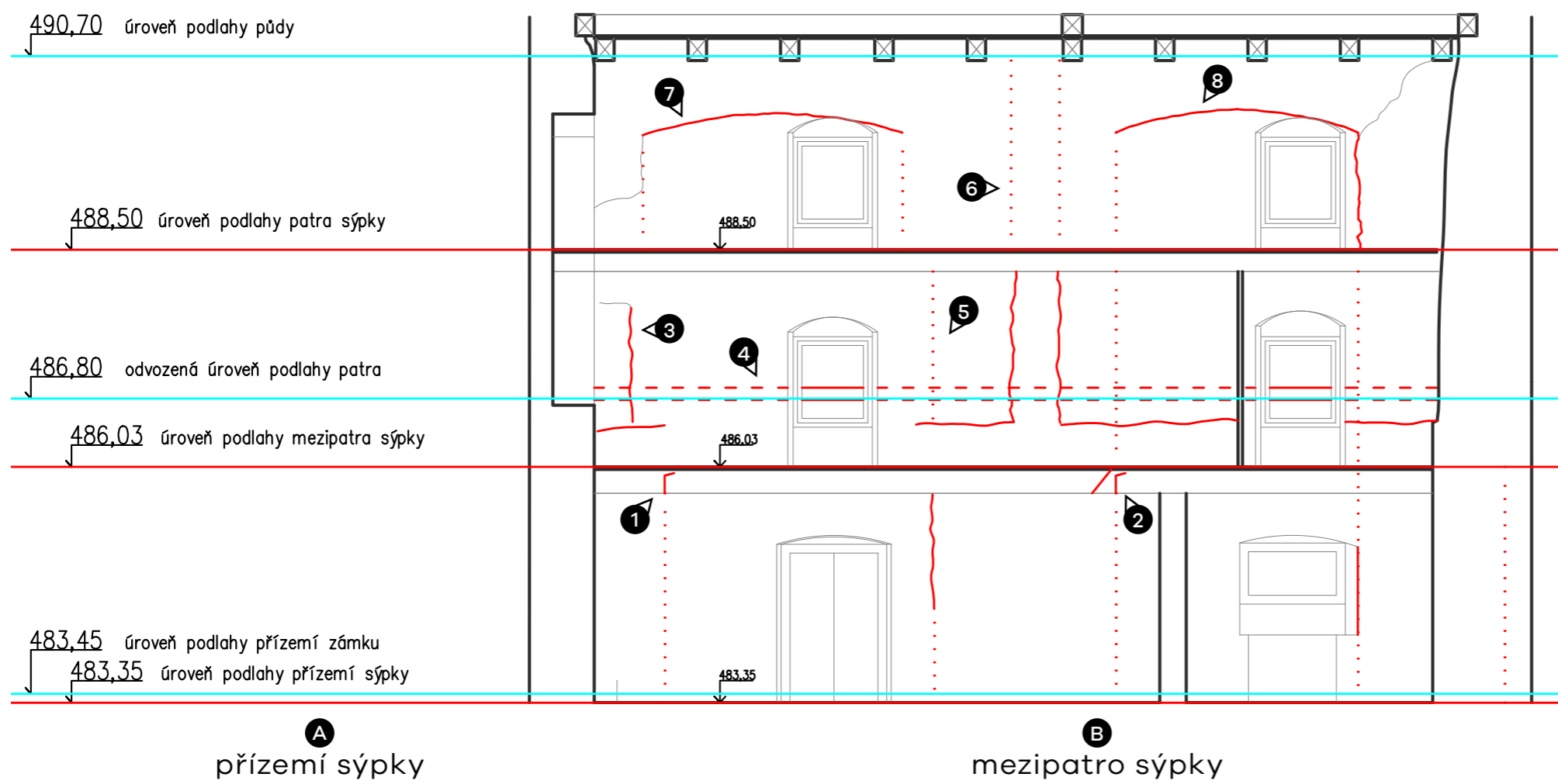
Budova zámku je nyní osazena klasicistními okny s typickým kováním (obr. 4-6). Okna jsou umístěna především v patře v pravidelném rastru, který je místy narušen pozdějšími změnami. Okení osy reprezentují starší barokní rozvrh, z nichž se zachovaly okenní niky.

Na severní, resp. východní fasádě je v segmentovém záklenku umístěno 1 okno (obr. 1).

Na jižní straně jsou v širším záklenku umístěna 2 sdužená okna, které mají zčásti později upravené rovné nadpraží (Obr. 2, 3). Tyto záklenky můžeme použít jako referenční pro posouzení situace ve stávající sýpce. Na zámku se zachovalo pouze 1 barokní okno v přízemí jižní fasády, vedle vchodu (obr. 6).

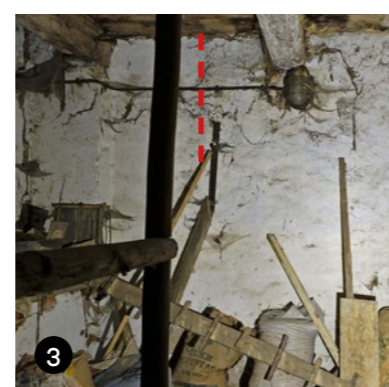
6.02 řezopohled sýpkou, jižní stěna

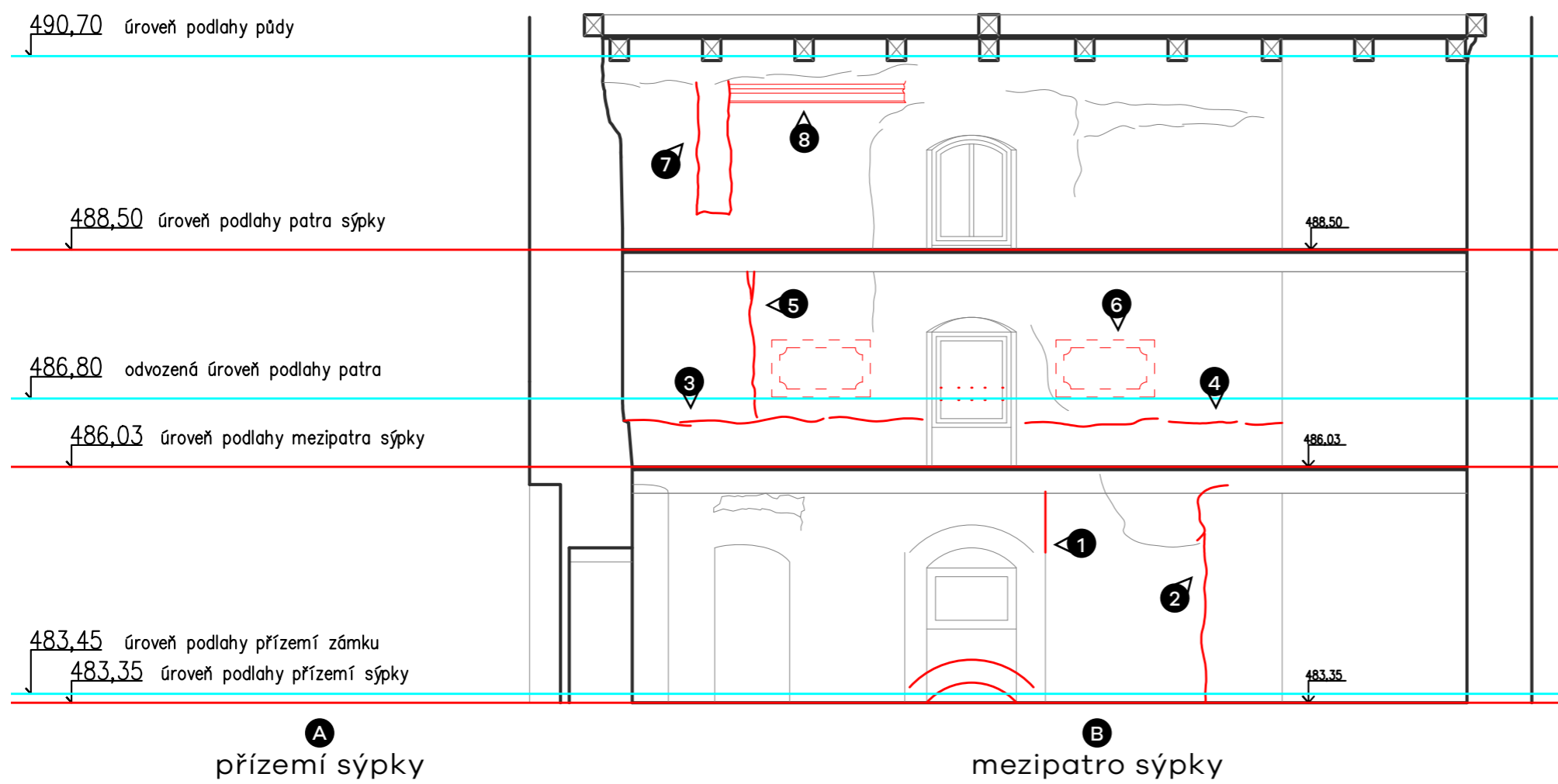
Na vnitřní jižní stěně jsou patrné části vnitřních omítnutých špalet (obr. 1, 2 + detaily).

Část dokumentovaných prasklin má statickou povahu, část však vymezuje původní segmentové záklenky pro sružená okna jižní fasády (obr. 5). Další nerovnosti souvisí se zadržím oken (obr. 3). Patrné jsou zadržky oken (obr. 7, 8), které mírně předstupují před starší povrch stěny a vymezují segmentové nadpraží.

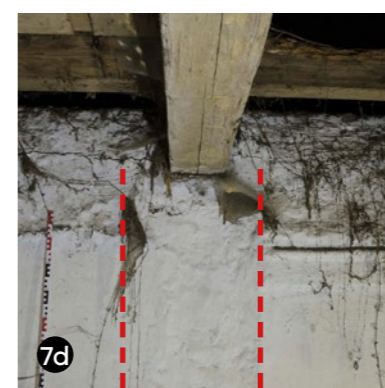
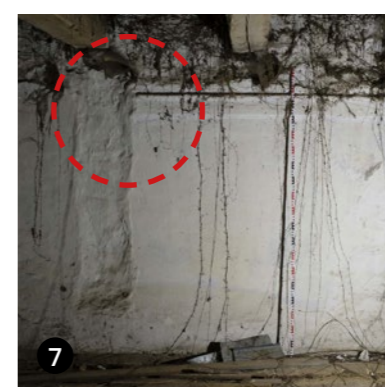
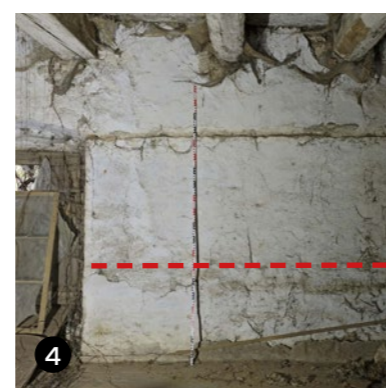
V malých oknech sýpky v dnešním mezipatru zůstal zachován trám dřevěného věnce (obr. 4). Ten spolu s patrovým ústupkem, patrným i v řezu, vymezuje barokní úroveň podlahy. Na stěně je vidět „jizva“ po ubourané příčné zdi (obr. 6).

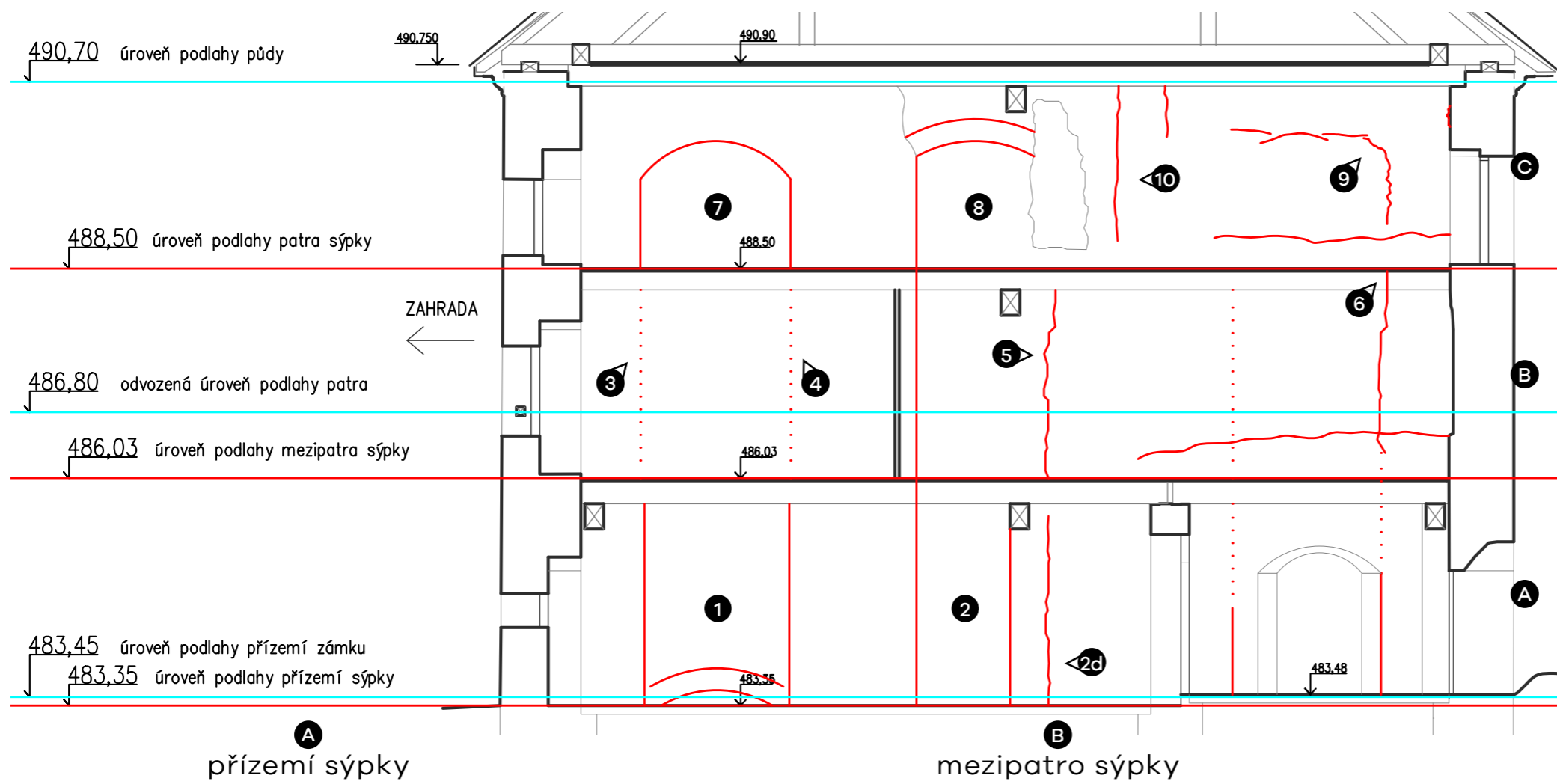
6.03 řezopohled sýpkou, severní stěna

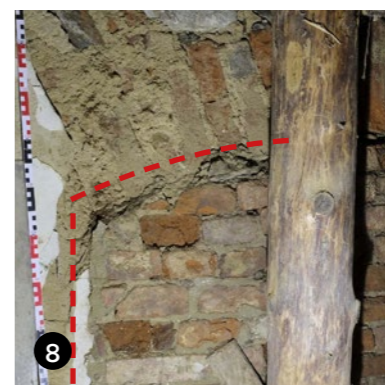
Soustava prasklin, nerovností a zadržek na severní stěně má místy nejednoznačný charakter (obr. 2). Navázání klasicistní zděné výplně na starší kamenné barokní zdivo je vidět v přízemí (obr. 1), včetně nového záklenku pozdějšího okna sýpky a vylehčovacího oblouku ve spodní části. Patrový ústupek vymezující barokní úroveň podlah je zřetelný i na severní (obr. 4), resp. západní stěně (obr. 3). „Jizva“ po vybourané příčné stěně je výrazná v patře sýpky (obr. 7). Nerovnost po změně dispozice je patrná i v mezipatře (obr. 5). V patře sýpky se dochoval fragment štukové římsy – fabion (obr. 8). Předpokládané umístění jednookenní niky podporují i zachované symetrické fragmenty barokní výmalby „zrcadla“ (obr. 6).

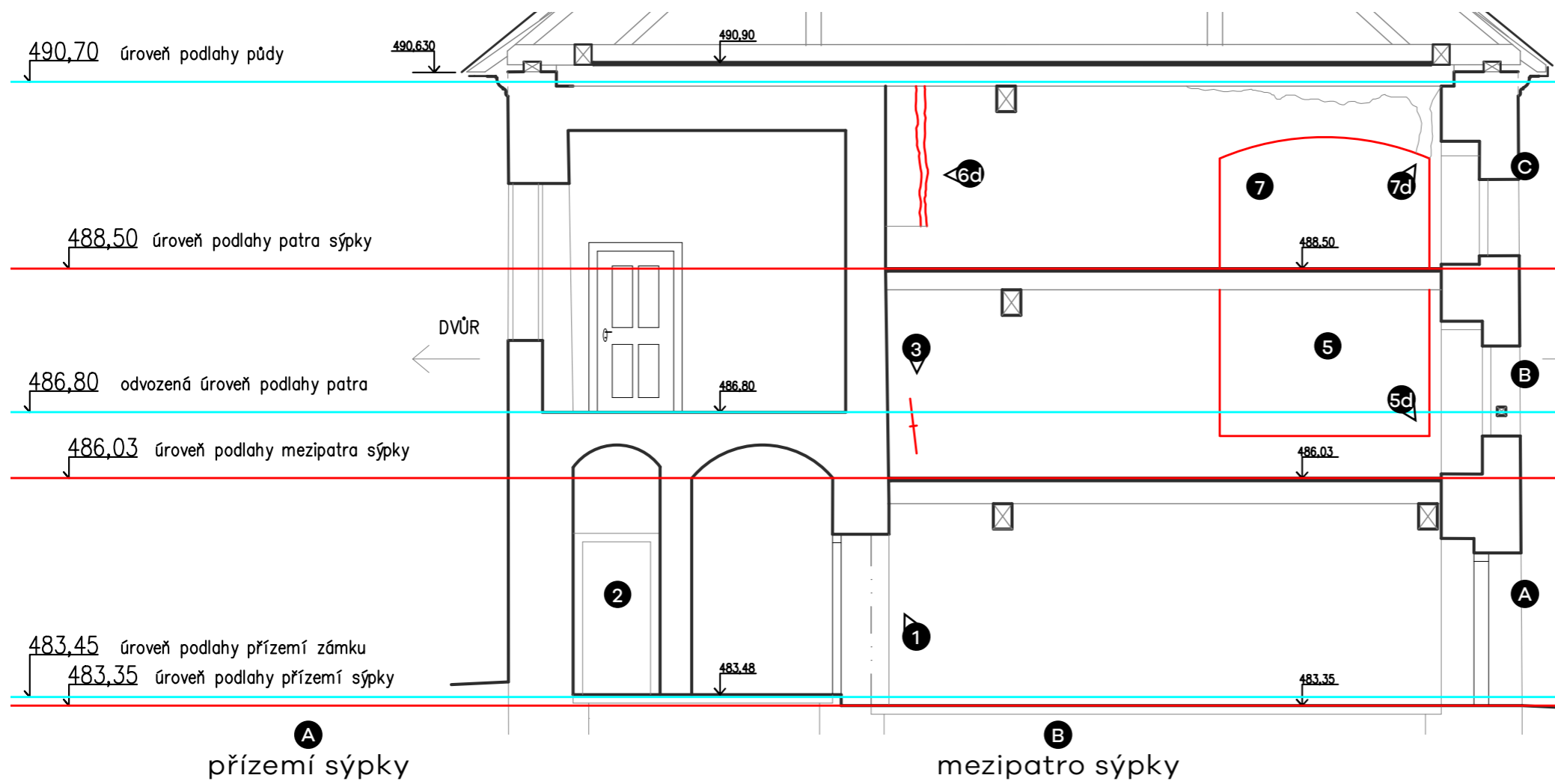
6.04 řezopohled sýpkou, západní stěna

Stav západní stěny je výrazně poznamenán historickým stavebním vývojem. Západně se nacházela barokní sušárna ovoce a skleník (viz historická mapa 1747), později lihovar. Historické zadržky v přízemí (obr. 1, 2) se zde v rámci havarijní opravy nově vyzdily. Na detailu 2d jsou pravděpodobně opracované kameny otevřené barokní špalety. Jedna místnost v přízemí byla nepřístupná. Na zadržky v přízemí navazují stopy po okenních nikách v patře sýpky. Ty mají různý charakter. Zcela zřetelná je zadržka segmentové niky okna (obr. 7) nebo zdivo klenby/základku vedlejší niky (obr. 8). Prasklinami je vymezena 3. nika, která patrně sloužila jako záchod (obr. 9). Výrazné praskliny sledující hranice okenních nik i v mezipatře sýpky (obr. 3-6). V patře tvoří nerovnost stěny stopu po ubourané podélné zdi (obr. 10). Patrná je i nerovnost po patrovém ústupku.

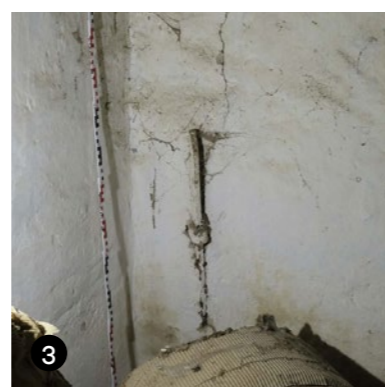
6.05 řezopohled sýpkou, východní stěna

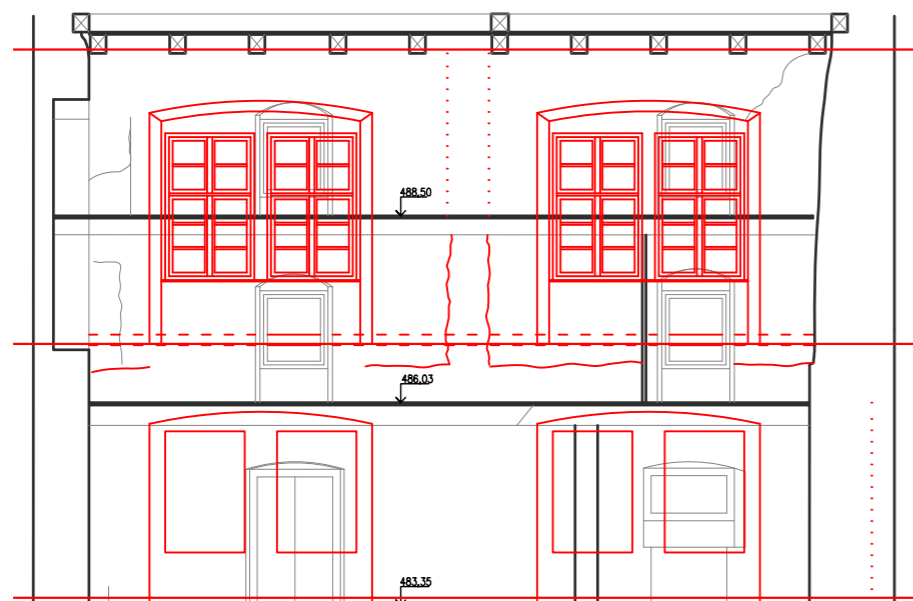
Severovýchodní část současné sýpky navazuje na původní patrování zámku (v řezu). V přízemí jsou 2 zaklenuté místnosti (obr. 2), které vznikly v klasicismu (součást kuchyňského provozu).

Navázání cihelného zdiva na starší kamenné barokní je patrné na obr. 1. Kleština (obr. 3) souvisí se statickými problémy po vybourání podélné nosné zdi. Její součástí bylo patrně dřevěné ztužující táhlo. To lze vidět v severojižní chodbě v přízemí (obr. 4). Na východní stěně nejsou patrné stopy po žádných okenních otvorech. Velká nika (obr. 5, 7) sloužila vestavěné skříni. Trhliny svědčí o statických problémech souvisejících s výstavbou a přestavbou zámku.

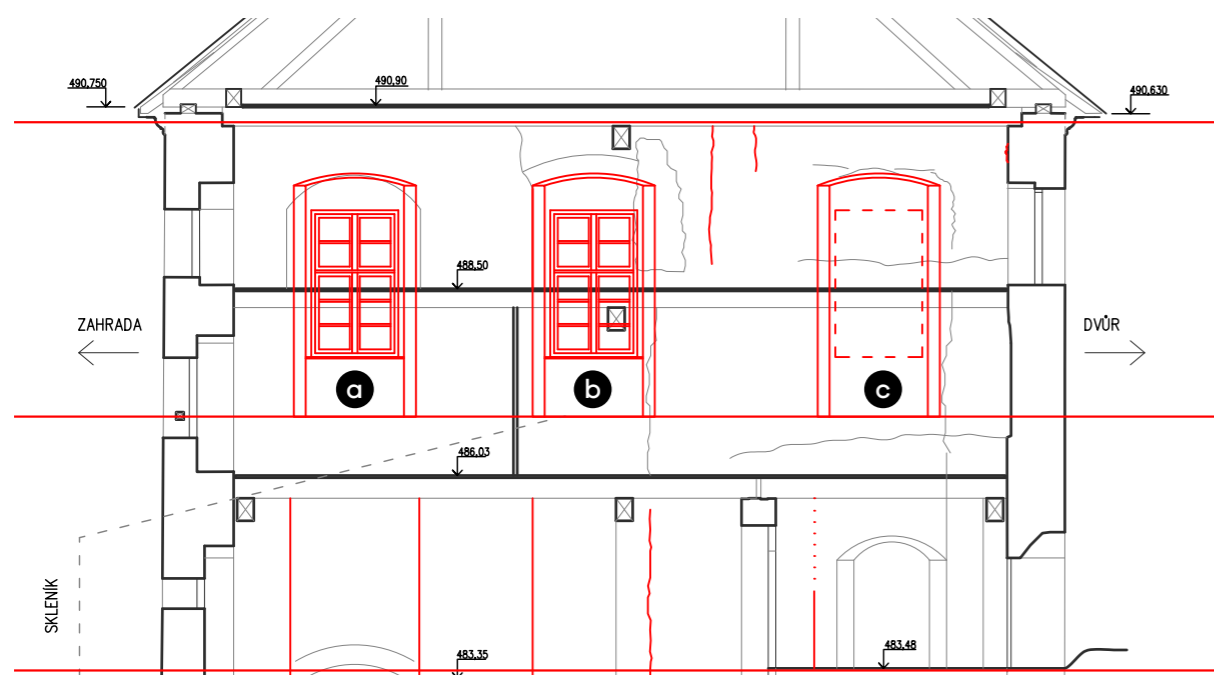
V patře sýpky jsou výrazné stopy po střední nosné zdi. Na východní stěně (obr. 6d) je patrné ubourání zdi (podobně jako na protější západní stěně). Na 4 stropních trámech je zřetelná hranice bělení a hranění, která sleduje stopu střední nosné zdi (obr. 6).

6.06 rekonstrukce barokních okenních otvorů

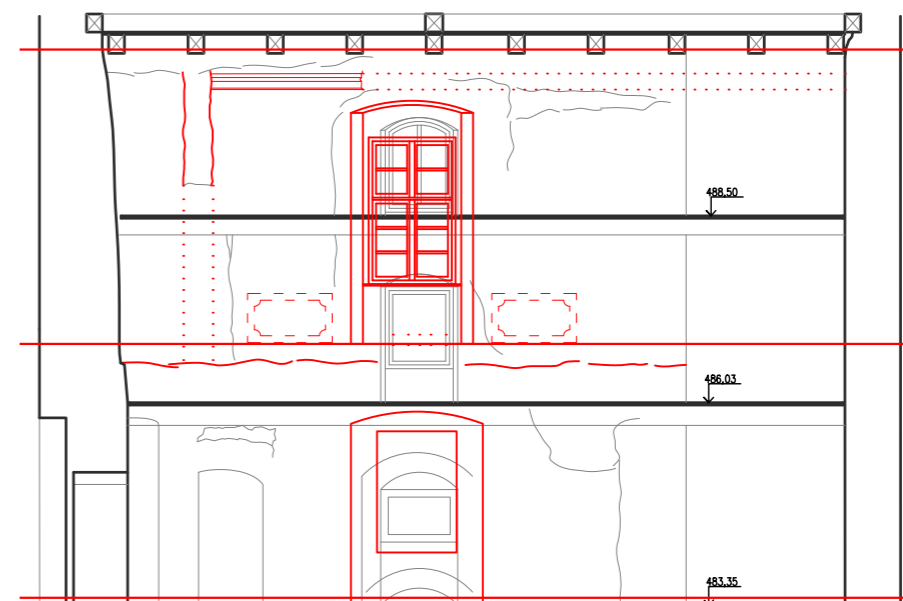
jih

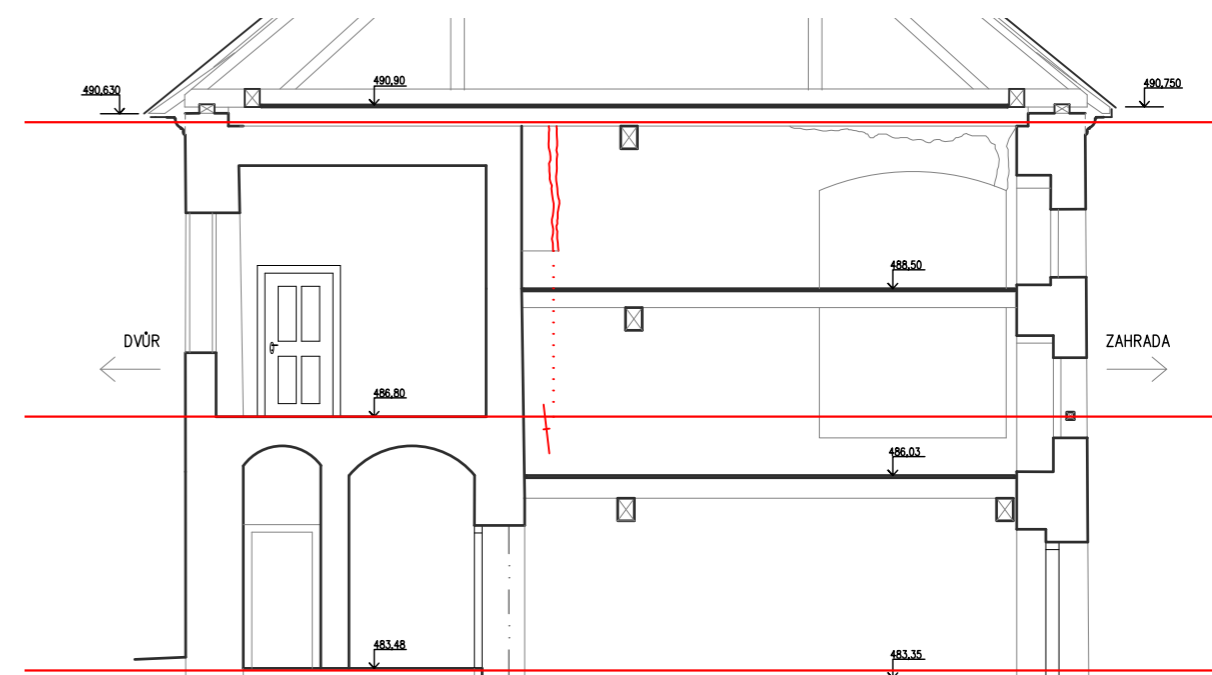
západ

Referenční okenní niky, okenní otvory a předpokládané hrany nik (s okenními nebo dveřními otvory) byly zakrsleny do řezopohledů stěn.

Zazdění oken bylo provedeno v různých dobách. Okno **a** fungovalo až do stavby lihovaru, tedy i v době, kdy byl západně od zámku skleník. Záklenek **b** sloužil jako okno nebo nika. Byl v kolizi se sušárnou ovoce, v případě okna byl tedy zazděn před r. 1747. Záklenek **c** původně plánovaný jako

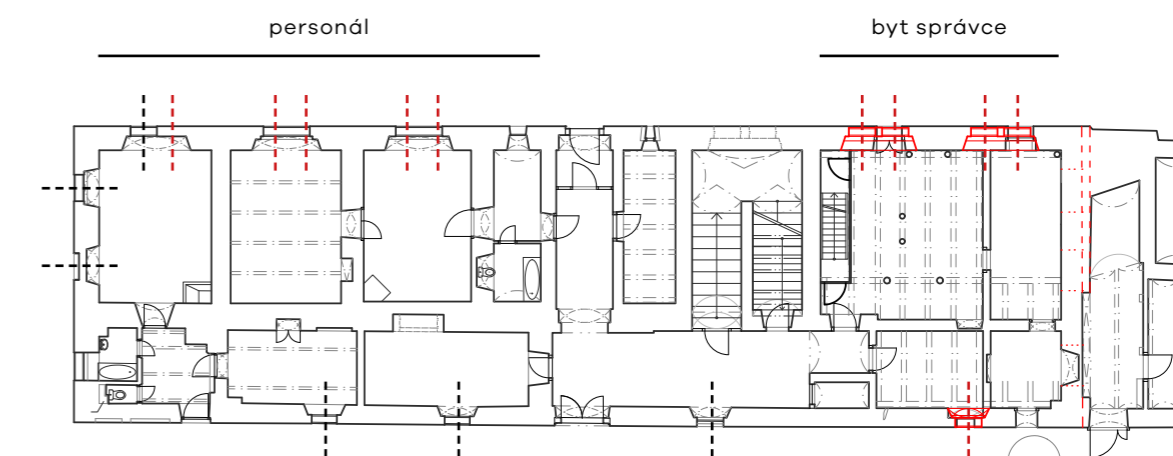
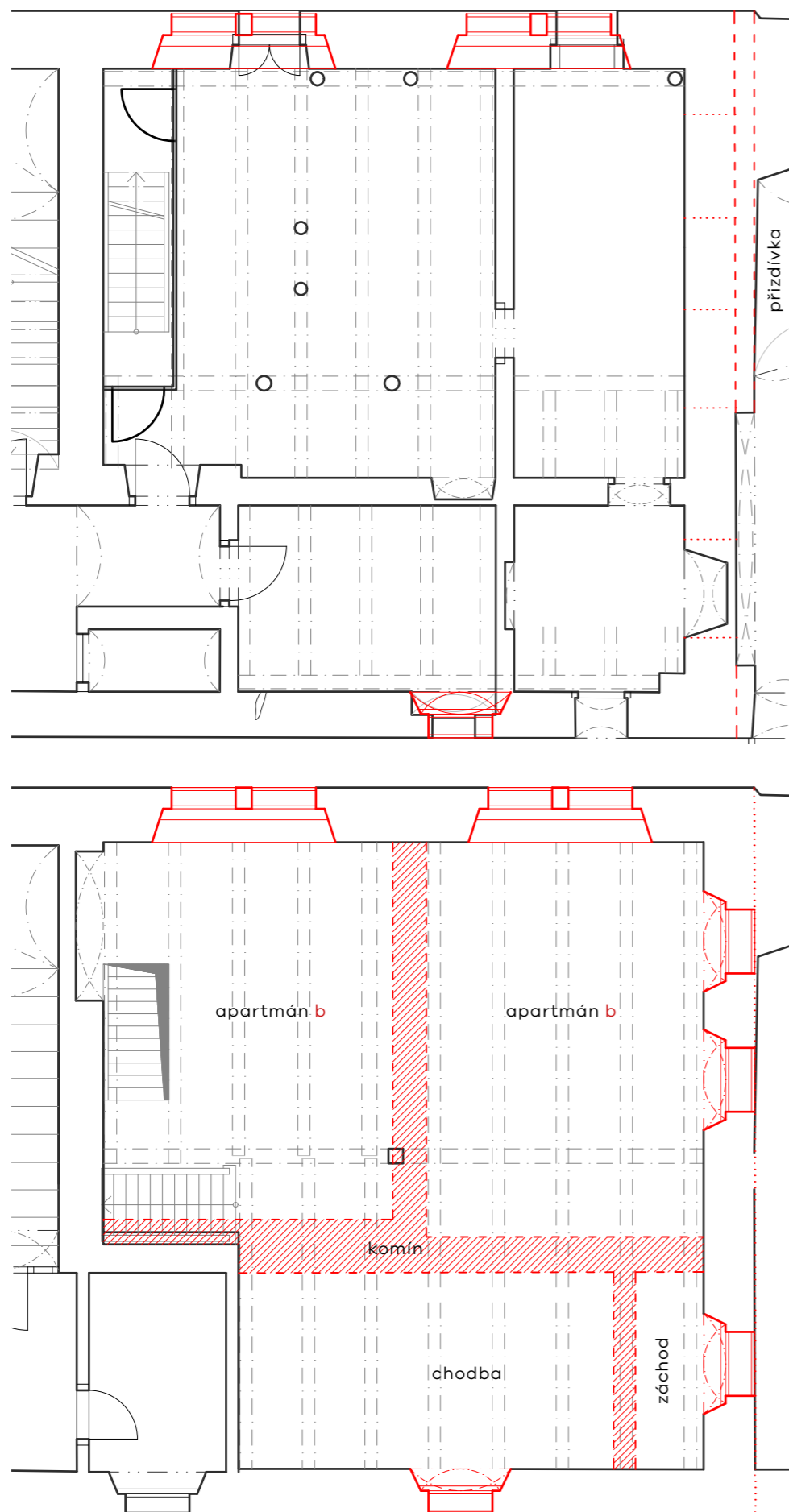
sever

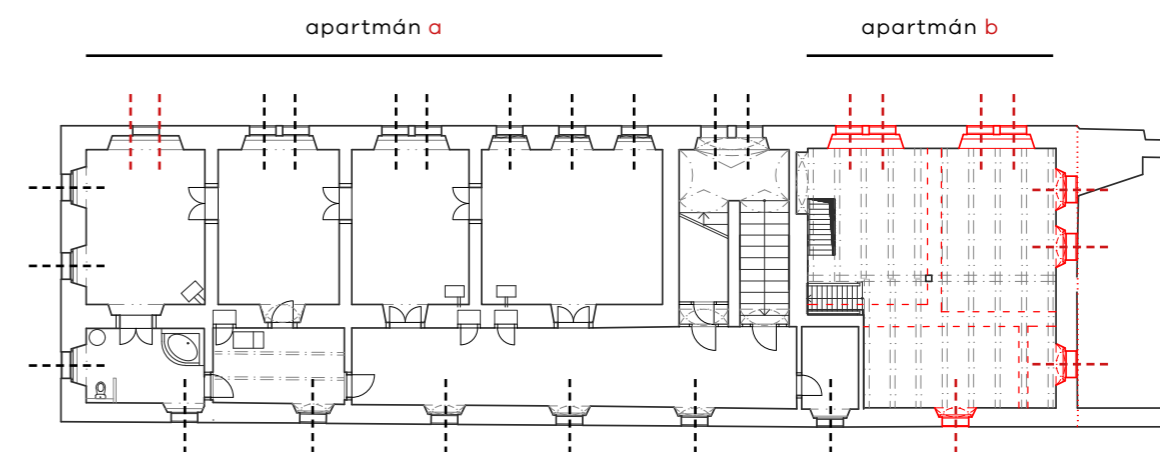
východ

okno (symetrické k východní fasádě) byl bezprostředně změněn na záchod. O tom svědčí příčka (viz rekonstruovaný půdorys 6.07) a charakter stropní konstrukce (nehranění, bělení). V pokojích byl strop s překládaným záklopem, s hraněnými a bělenými trámy. Na chodbě byl strop s podhledem a štukovou římsou (fabion). 1. západní trám je zčásti nehraněný (příprava na podhled). V tomto prostoru byl záchod.

6.07 půdorys zámku, okenní osy

přízemí zámku

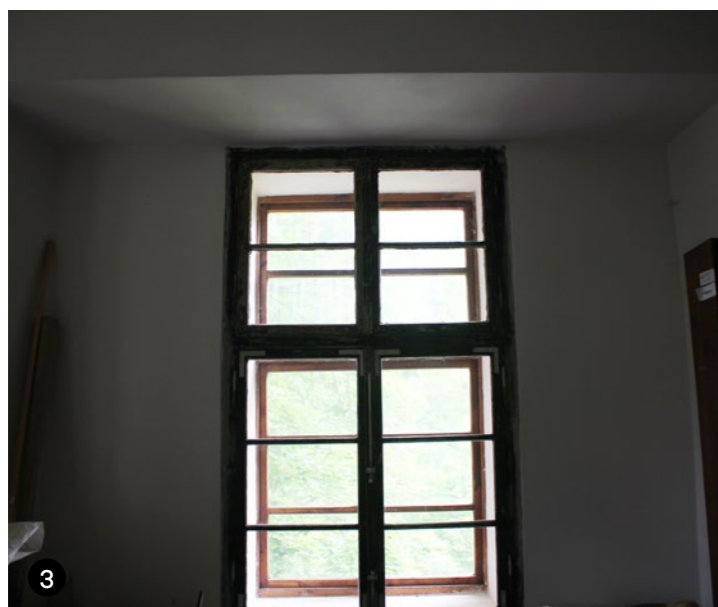
patro zámku

- rekonstruované okenní osy
- - - stávající osy v původním místě

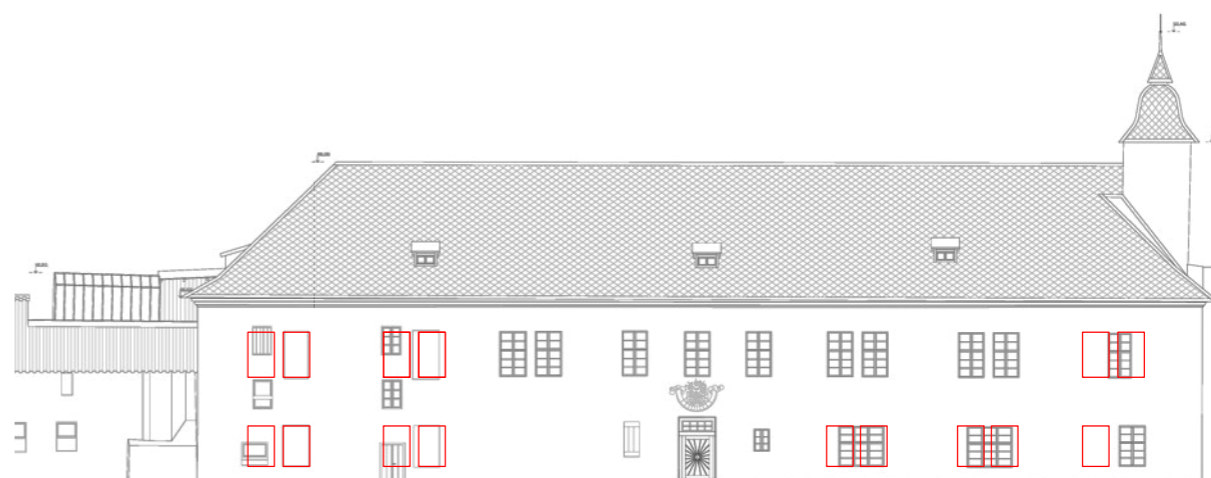
Vyznačením okenních nik, resp. os do půdorysu stávající sýpky a půdorysu zámku získáme představu o barokní podobě zámku. Dále můžeme na základě stop vybouraných zdí v patře sýpky rekonstruovat půdorys této části zámku. Z té vyplývá pokračující dvoutrakt s chodbou a záchodem na jejím konci a 2-pokojový apartmán, který je symetrický k východní části zámku.

Západní vnější líc stěny zámku tvoří přízdívka (a). Ta vyrovnávala zadržování otvorů a odklon starší barokní kamenné zdi v 2. pol. 19. stol. Byla do ní uložena valená a stájová klenba při stavbě lihovaru.

6.08 pohledy

sever

jih

Zákresem barokního rozvrhu oken do pohledů se nám odkrývá symetrická barokní podoba zámku tak jak je zakreslena na mapě z r. 1747. Ta byla v té době posílena centrální polohou věže. Pozoruhodné je, že takto rekonstruovaný počet oken v patře souhlasí s počtem na jižní fasádě výše uvedené mapy. Stávající stav části okenních otvorů tvoří novější úpravy z 2. pol. 19. a ve 20. stol. To se týká změny některých dvouokenních nik na pouze 1 okno v přízemí i patře (obr. 3), instalace 15ti tabulkových oken v přízemí (obr. 5, 6), zardění některých oken v přízemí (obr. 2) a změna užívání západní části zámku na sýpku (obr. 1). Snaha o symetrické umístění oken je patrná především u oken ve schodišťovém prostoru, které si vyžádaly komplikované technické řešení (obr. 4). Symetrie je zřejmá i na severní fasádě zámku. Obojí platí především pro patro zámecké budovy. Symetrie do jisté míry platí i pro východní (obr. 2) a západní fasádu zámku, před tím, než pokračovala výstavba hospodářských částí na západě.

7 Petrkov v majetku vyšší šlechty

Další majitelé byli příslušníci vysoké šlechty. R. 1753 Petrkov (panství) koupil říšský hrabě Karl Josef von Palm - Gundelfingen (1698 - 1770)¹, diplomat vídeňského dvora. Po r. 1750 značně investoval do pozemkového vlastnictví v Čechách. Kromě Petrkova koupil i sousední panství Štoky. Nastává éra, kdy bezprostřední život zámku řídí vrchnostenští úředníci. Jeho syn Karl Josef II. (1749 - 1814) měl od r. 1783 titul říšský kníže (dědičný). Palmové prováděly stavební aktivity v lázních Petrkov. Empírová přestavba, která je zčásti dochovaná na stávajícím objektu je z r. 1777. Památkou na ni je i barokní erb tesaný do pískovce, který se nachází v historickém areálu lázní.² Podobný erb je na fasádě zámku v nedalekých Štokách, který nechal postavit hrabě Palm (viz obr. 1, 3).

„Závazky odpovídající jejich postavení a okázalý dvorský styl vedl k finančnímu úpadku (1789)“³. Úpadek pokračoval i za jeho syna Karla Josefa III. (1783 - 1851). V r. 1840 musel majetek prodat v nucené dražbě. Majetek kupuje jeden z vysokých příslušníků německé aristokracie kníže Karl von Hohenzollern-Sigmaringen (1785 - 1853), jehož erb⁴ je na obr. 2.

Je zřejmé, že se změnou vlastnictví do rukou vyšší šlechty, ztratil zámek svoji reprezentační funkci. Kumulace pozemkového vlastnictví působila tlak i na změnu hospodaření a využití prostor zámku. To můžeme omezeně pozorovat i na historických mapách, z kterých vyplývá, že po r. 1838 probíhaly stavební změny v hospodářské části areálu zámku. Na mapách chybí oranžerie a „dům zahradníka“.

Na císařském otisku (obr. 6) chybí ve východní části hospodářské budovy objekt stájí (a). Je budován příčný trakt (b1) z hospodářské části. Na indikační skice (obr. 5) je rozšířen zámecký park (c). Příčný trakt (b2) je naopak budován od zámecké budovy. Hospodářská část je kompletní, včetně stájí (a). Na mapě stabilního katastru (obr. 7) je objekt stájí (a) ve výstavbě. Příčné křídlo (b1 + b2) zcela uzavírá rozšířený hospodářský dvůr. Situování příčného křídla neodpovídá současnému stavu (viz katastrální mapa, obr. 4). Zajímavý je poznatek NPÚ Telč o vyřízení přístupové cesty (d) od západu z indikační skicy⁵. S tím souvisí obrácení hlavního vstupu do zámku, který je následně orientován směrem k obci. Rozšířený park je ze západního směru ohraničen jen laťkovým plotem.

Sledovat můžeme fragmentaci a změnu majitele původního uzavřeného dvoru (e), který v podobě jak je zachycen na mapě panství z r. 1747 již neexistoval. V císařském otisku a na mapě stabilního katastru je zachována západní část dvoru a v přestavbě severní trakt. V indikační skice je již pouze západní část (ta se dochovala dodnes). Patrná je dále změna p.č. 2 na p.č. 3 v indikační skice a mapě stabilního katastru.

Vzhledem k tomu, že v mapách probíhají nedatované změny až do konce 19. stol., nelze přesně určit a datovat charakter všech změn. Do toho zapadají i finanční problémy rodu Palmů. V nucené dražbě r. 1840 prodali Petrkov i většinu svého rozsáhlého nemovitého majetku. Od 2. třetiny 19. stol. můžeme mluvit o postupné cestě zámku zpátky k hospodářskému dvoru.

1 dle smlouvy uložené ve Státním archivu v Zámruku, Pitucha (2004), str. 78

2 Dolejší (2007), str. 51.

3 dle [https://de.wikipedia.org/wiki/Palm_\(Adelsgeschlecht\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Palm_(Adelsgeschlecht))

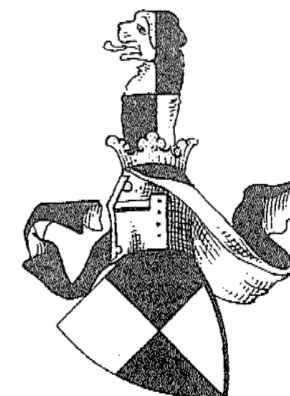
4 Graf Meraviglia-Crivelli (1886), Taf. 83

5 Pavelka (2020), str. 44

01

02

03

04

06

05

07

Klasicistní přestavba je spojena patrně s požárem zámku kolem r. 1836, tedy v době, kdy byl ještě v držení rodu Palmů. O požáru v 1. pol. 19. stol. mluví v rozhlasovém rozhovoru syn Bohuslava Reynka¹. Byl vybudován hambálkový krov s výměnou a krátkaty na celém patrovém objektu zámku. Střecha byla na východním a západním okraji zvalbena a byla kryta šindelem². Došlo i k obnovení věže s hodinami, která se přesunula na východní okraj budovy. V souvislosti se změnou orientace zámku a hlavního vstupu je východní fasáda zakončena empírovým tympanonem (obr. 1).

Původní zdivo v celém přízemí je kamenné, jak o tom svědčí odkryté plochy v některých přízemních místnostech. Obvodové zdivo bylo upraveno cihelnou přízdívkou ke kamennému obvodovému zdivu, jak vyplývá z „utopených“ barokních portálů obou hlavních vstupů do zámku (obr. 2). Dveřní výplně jsou klasicistní. V případě dvorního vstupu se jedná o dvoukřídlé svlakové dveře, které jsou původní pouze z interiéru (obr. 5). Zahradní jsou jednokřídlé s motivem slunce (obr. 4). Dveře jsou opatřeny klasicistním kováním (krabicové zámky, dlouhé a křížové závěsy, klika, štítek, úchyt) a kovanou závorou (obr. 3-5). Ke štukové výzdobě fasády zámku nejsou žádné bližší poznatky. Východní fasáda hospodářského objektu stájí však obsahuje zbytky klasicistní dekorace (šambrány). Zdá se, že fasáda zámku byla až na korunní římsu, v pozdějších dobách zjednodušena. V jižní fasádě bylo sekundárně osazeno archaické střílnové okno (obr.3), s kamenným ostěním a parapetem (pozůstatek tvrže?).

Objekt zámku byl vybaven klasicistními ven a dovnitř otevíravými deseti-tabulkovými okny s omítanou špaletou (obr. 13). Všechna vnitřní okna v patře, s originálním zástrčkovým mechanismem zavírání se zachovala. Okna jsou zčásti vybavena i vnitřními okenicemi. Na východní fasádě se dochovalo i jedno ven otevíravé okno. Ostatní ven otevíravá okna jsou novodobá. V objektu konírně se dochovaly klasicistní mříže v okenních otvorech severní fasády (obr. 8). Klasicistní jsou i vstupní dveře na schodiště v přízemí (obr. 6, 7) a pokračující schodiště na půdu. Jedná se o jednokřídlé dveře (obr. 9) s krabicovými zámky, lopatkovými závěsy, klikami, štítky, úchyty (obr. 10, 11) a nadsvětlíkem s motivem slunce.

Dispozice patra s dvouraktem chodby a v řadě řazenými obytnými místnostmi spojenými enfiládou je patrně již z doby barokní výstavby zámku. Nově byly ve většině místností a v enfiládě (obr. 14) osazeny typické dvoukřídlé klasicistní dveře (obr. 15). Nové topení tvoří typická klasicistní kachlová kamna (obr. 16), ale jejich obsluha z chodby je ještě barokní. Klasicistní je také subtilní prosklenná příčka (obr. 17) s dveřmi v přízemí hlavní komunikační chodby (nádvoří - zahrada). Relativně luxusní interiér bytu v patře nechal provést patrně Karl Josef III. Palm - Gundelfingen a jako poslední šlechtický majitel zámek navštěvoval.

Došlo také na dispoziční změny v západní části objektu, který byl přepatrován na sýpku (obr. 18). K tomu patrně došlo až za vlastnictví Karla von Hohenzollern-Sigmaringen, kdy se kladl rozhodující důraz na ekonomické využití zámku - statku. To vše probíhalo patrně ve 2. čtvrtině 19. stol. Klasicistní je přestavba východní části hospodářské části areálu. Objekt bývalých stájí byl zastropen klenbami do pásů, podepřených kamennými sloupy (obr. 19).

¹ Skoro vše ve svém životě jsem nechtěl, říká Jiří, syn legendárního básníka Reynka, Český rozhlas Plus, 1. 1. 2023

² Šimek (1989), svazek 6., Východní Čechy, str. 368

01

02

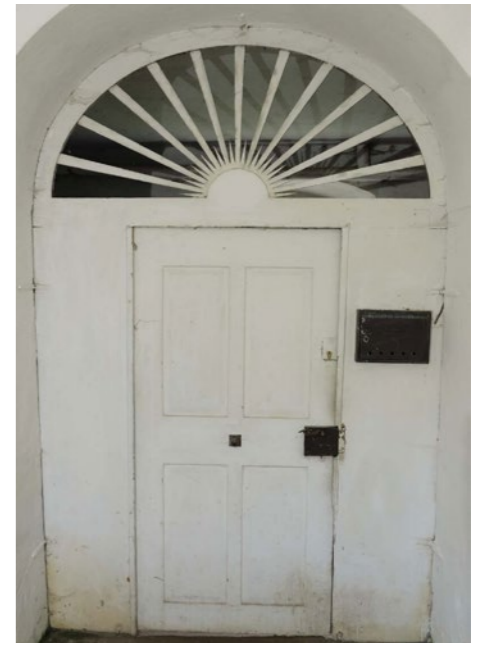
03 04

05

06 07

08

09 10 11

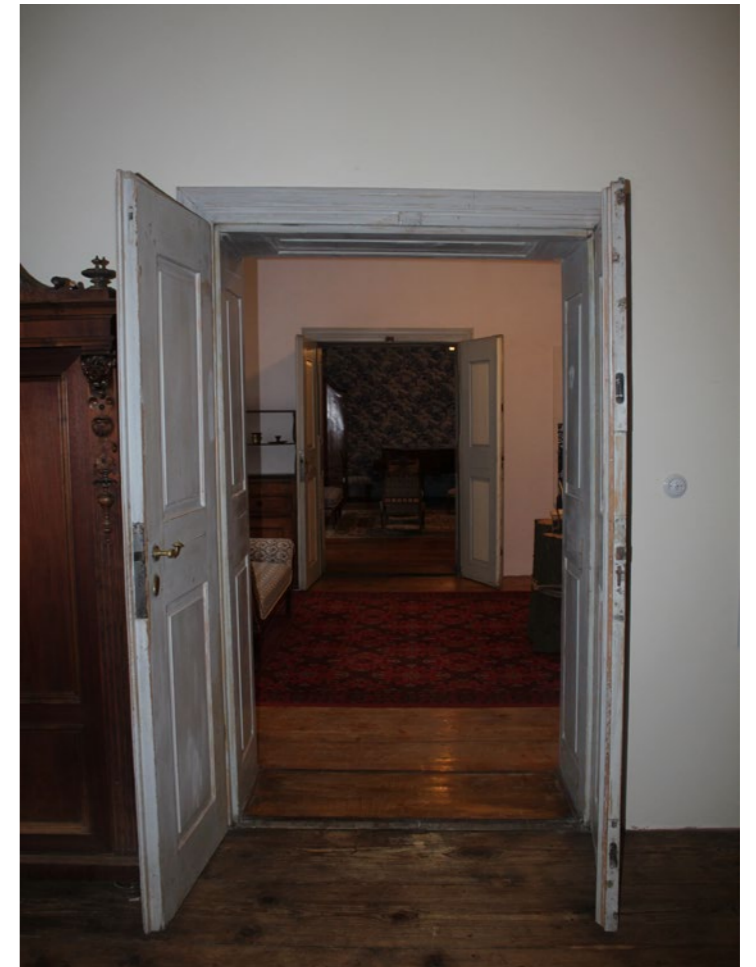

12

13

14

15

16

17

18

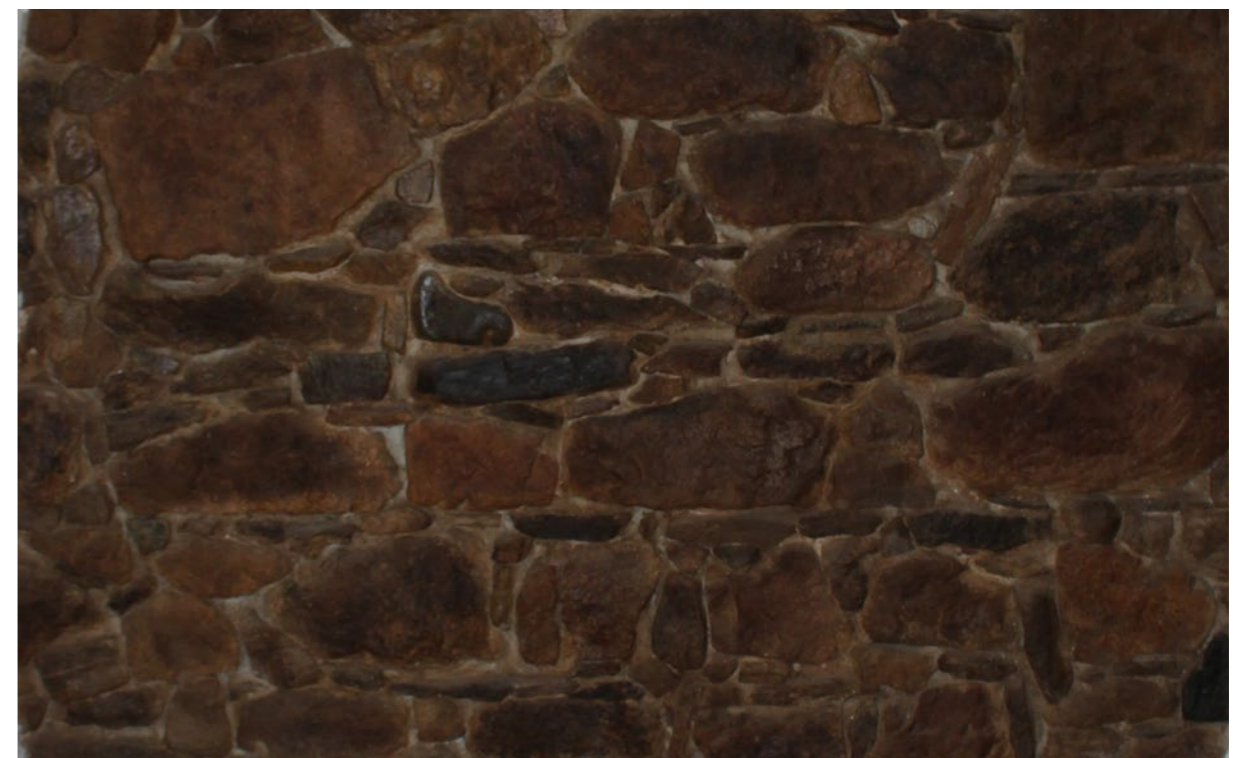
19

Dnes klasicistní zámeček v hospodářském areálu nese celou řadu stop barokní stavby. Barokní je zdivo a stropní konstrukce. Kamenné zdivo je odhaleno v adaptovaných přízemních prostorech (obr. 1). Nelze zcela vyloučit, že se zčásti jedná o pozůstatek starší stavby svobodného dvora, resp. tvrze. V patře je patrné zužování (ustupování) obvodového zdiva směrem ke koruně zdi.

Barokní jsou 2 hlavní vstupy (obr. 2-5) v přízemí ze dvora a z parku v ose budovy zámečku. Ty mají kamenné profilované ostění (u dvorních dveří s ušima a kapkami), zahradní je doplněno nadsvětlíkem (obr. 2, 5). Dveřní výplně jsou klasicistní. Dochovala se většina segmentových okenních nik a 1 malé barokní okno (přízemí, jižní fasáda).

Barokní jsou podlahy ve vstupní chodbě, s velkými žulovými šlapáky (plotna), doplněné keramickou dlažbou (obr. 9) a segmentově zaklenuté schodiště do patra (obr. 6). Sklep pod zámkem má cihelnou valenou klenbu a cihelné schody (obr. 8, 10). Samostatný sklep pod dvorem je zaklenut valenou kamennou klenbou (obr. 7). Pokud předpokládáme, že se nad ním nacházela stavba, musela být zbouraná před stavbou barokního zámku (okenní osy stávajícího zámku). V tomto případě se jedná o starší pozůstatek svobodného dvora nebo tvrze. Sklep má dnes samostatný vstup ze dvora. Patrně ležácký sklep je dodatečně vybaven specifickými větracími průduchy ve stropě, které jsou ve dvoře opatřeny kamennými hlavicemi (obr. 11, 12).

Barokní jsou v chodbě v patře vstupy do topeniště pokojů (obr. 3, 4) řazených v enfiládě. Jsou opatřeny dvířky s původním kováním. V přízemí zámku se dochovala barokní policová nika, ve 2. pol. 19. stol. upravená jako vestavěná skříň (obr. 14). Barokní stopy v dnes přepatované sýpce na západním okraji zámku byly popsány v kap. 6.

02

05

03 04

06

07

08

09

10

11 12

Stavební změny v 2. pol. 19. a ve 20. stol. za vlastnictví rodiny Reynků

Říšský kníže Karel Antonín Hohenzollern-Sigmaringen byl posledním šlechtickým vlastníkem Petrkova. Majetek pronajímal a v polovině 19. stol. zčásti rozprodal. R. 1866 zámeček s hospodářským dvorem koupil Josef Regnek¹ od Dr. Jaroslava Schmidta a následně zůstal ve vlastnictví rodiny Reynků až do nedávné doby². Areál sloužil zemědělskému podnikání. Reynkovi hospodářské prostory a pozemky pronajímali. Objekt zámečku, který sloužil bydlení, ani zámečkový park tím nebyl významně poznamenán.

Majetkové převody, charakter a datace stavebních změn by mohl být upřesněn po prostudování dokumentace ve Státním archivu Zámorsk. Zde jsou uloženy následující pozemkové knihy:

Lindner Grundbuch (1702 - 1849)

Petrkau Grundbuch (1788 - 1843)

Peterkau pozemková kniha (1806 - 1881)

Instrumentenbuch für Petrkau und Linden (1850 - 1880).

Změny v půdorysu hospodářské přístavby zámku a hospodářského objektu, tak jak se promítly do historických map, jsou komentovány v kap. 7. Z nich je patrné, že příčné křídlo je v současné době situováno západněji. Není zcela jasné zda se jedná o chybu v historických mapách nebo jde o novostavbu z konce 19. stol (s využitím hist. materiálu).

V souvislosti se změnou využití zámku byla zrušena oranžerie a místo bylo zastavěno. V interiéru se dochovala dnes vnitřní zeď se 2 okny, na kterou původně navazoval skleník oranžerie. Část zdíva v této části hospodářské přístavby zámku je tedy ještě barokní. V rohu původní oranžerie stojí torzo masivního komínu (obr. 5). V pol. 19. stol. patrně došlo k přestavbě oranžerie se sušárnou na lihovar. Přízemní objekty jsou dnes zastropeny stájovou klenbou.

Na přelomu 19. a 20. stol. byla provedena výmalba pokojů v patře. V případě největšího pokoje se jedná o malbu do šablon. Za 1. republiky nechal Bohuslav Reynek patrně postavit skleník ve střeše hospodářské přístavby a holubník (obr. 6-10). V té době byl postaven i altán v zámečkovém parku (obr. 11, 12). V interiéru se dochovaly stopy související s výtvarnou činností B. Reynka. U kuchyňského sporáku (obr. 1) ryl grafiky, zachoval se lis, který sloužil k jejich tisku.

Východní část hospodářského objektu (stáje) zůstala zachována z období klasicismu. Západní část byla přestavěna na kravín asi až po 2. sv. válce (obr. 2-4). Byly zde provedeny stropy z hurdisek podepřené ocelovými sloupy. Hospodářské části areálu mají krovky z období 1. republiky (obr. 13-15). Západně od kravína stojí z té doby dřevěná kolna.

Nelze vyloučit, že za 1. republiky byla provedena nová fasáda zámečku a objekt byl zbaven štukové výzdoby. V přízemí jižní fasády byla provedena 2 větší 15-ti tabulková okna.

V 70. letech 20. století bylo provedeno ústřední topení. Po r. 1989 proběhly změny ve východní části zámečku. Týkaly se adaptace na byty (nový vstup na dvůr). Následně byla vyměněna střešní krytina a prakticky všechny vnější části špaletových oken.

V současné době jsou prováděny záchranné statické práce a oprava střešní krytiny na hospodářských částech a obnova ohradní zdi parku.

¹ Jednalo se o dědečka Bohuslava Reynka.

² V době německé okupace a v letech 1948 - 1989 však byla jejich dispoziční práva omezena.

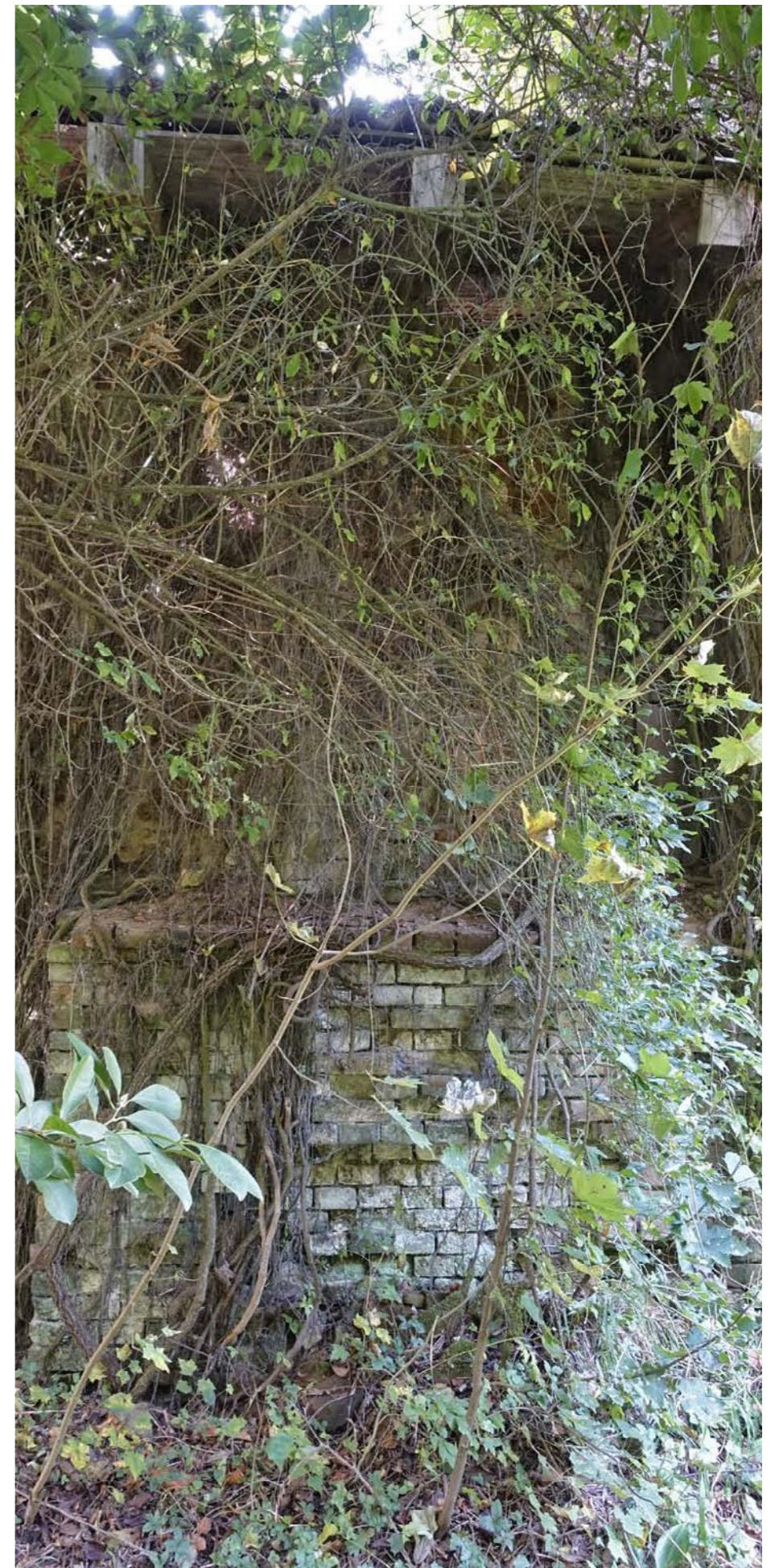
02

03

04

05

06

07

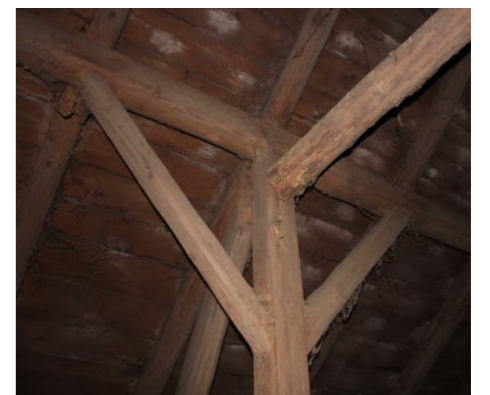
08 09
10

11

12

13 14
15

Podklady

DUNDYCHOVÁ, Irena. Park u zámku Petrkov - dendrologický průzkum, 2021

PAVELKA, Vojtěch. Zámeček Petrkov, průzkum a fotodokumentace před rekonstrukcí, NPÚ Telč, 2020

ROUBAL, Pavel. Statické posouzení v rozsahu zhodnocení stávajícího stavu konstrukce. Petrkov u Havlíčkova Brodu. Rekonstrukce zámeckého areálu. Agile Consulting Engineers, Praha, 2021

ŠANTAVÝ, Tomáš. Petrkov u Havlíčkova Brodu. Rekonstrukce zámeckého areálu. Dokumentace stávajícího stavu. Projektový areál pro architekturu a pozemní stavby, Praha, 2021

Literatura

DOLEJŠÍ, Josef. Rytíři a dámy papežských řádů. Agentura Pankrác, Praha, 2007

GRAF MERAVIGLIA-CRIVELLI, Rudolf Johann. Der Böhmisches Adel, Bauer & Raspe, Nürnberg, 1886

von KADICH, Heinrich - BLAŽEK, Conrad. Der Mährische Adel, Bauer & Raspe, Nürnberg, 1899

LODGMANN von Auen, Johan Rudolph. Uraltes Heilbaad S. Joannis, für genesung und überkommung des Menschens Gesundheit, auf dem Gut des Hoch Gebohrnen Ritter Herrn Severin von Langendorff, Herrn auf und zu Petrkau, ohnweit Teutsch-Brod in Tschaslauer Creyß liegend, fůrgestellt. 1747

PITUCHA, Václav. Rodinný archiv Špoků 1664 - 1945, inventář. Státní oblastní archiv v Zámruku, 2004

RYKL, Michael. Projevy historismu, tradicionalismu a konzervatismu v prostředí menších feudálních sídel. Svorník 8/2010. Sborník příspěvků z 8. specializované konference stavebněhistorického průzkumu „Historismy“. Sdružení pro stavebněhistorický průzkum, Praha, 2010

SEDLÁČEK, August. Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl 4. Vysočina Tábořsko, Knihkárna Františka Šimáčka, Praha, 1885

SEDLÁČEK, August. Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl 12. Čáslavsko, 1900

ŠIMEK, Tomáš a kol. Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, svazek 6., Východní Čechy, Praha, Svoboda, 1989

TVARŮŽKOVÁ, Petra. Letohrádek Karlův zámek. Bakalářská práce, MU Brno, Brno, 2008

Památkové hodnoty

Stávající hmotové uspořádání areálu pochází převážně z 1. pol. 18. stol. Barokní podoba tehdejšího šlechtického sídla je zachycena na mapě panství z r. 1747 (Severin Langer z Langendorfu). Z této doby se dochovala převážná část obvodového zdiva budov. Areál lze rozdělit na několik funkčních jednotek.

Zámeček

Současná podoba zámečku je klasicistní, v důsledku opravy a přestavby po požáru r. 1836. V té době byla dovršena změna šlechtického sídla na hospodářský dvůr. Budova zámečku se stala správním centrem a prostory v patře zámečku bytem správce. V budově zámečku se dochovalo velké množství památkově hodnotných konstrukcí a detailů. K těm patří hambálkový krov a hodinová věž na východním okraji střechy. Dochovalo se mimořádné množství klasicistních výplní dveřních otvorů, včetně původního kování. Profilovaná kamenná dveřní ostění hlavních vstupů do zámečku a klenuté schodiště do patra jsou z barokního období. Okna jsou deseti-tabulková, ven a dovnitř otevíravá, s omítanou špaletou. Všechna vnitřní okna s původním kováním, místy s vnitřními okenicemi se dochovala. Interiér patra zámečku s enfiládou a několika kachlovými kamny je patrně z období posledního šlechtického majitele Karla Josefa III. (hrabě Palm). Na konci 19. stol. byly provedeny historizující stropní malby v pokojích v patře. Památkově hodnotná je výmalba do šablon v hlavním pokoji.

Západní část budovy zámečku byla po r. 1840 radikálně přestavěna a oddělena od obytných prostor. Bylo vybouráno nosné zdivo a stropy, což mělo negativní vliv na statiku objektu. Prostory byly přepatrovány na sýpku a vestavěny jednoduché konstrukce podlah a schodišť. Zároveň byly zazděny okenní otvory a proražena nová malá jednoduchá okna. Přestavba je součástí změn v areálu v souvislosti s dominantním hospodářským využíváním areálu. Sýpka je neoddělitelnou součástí památkově chráněné budovy zámečku a byla jeho provozní součástí i v době života B. Reynka. Při obnově budovy zámečku, včetně sýpky, je nutné volit pietní restaurátorský přístup.

Hospodářská přístavba a hospodářské křídlo

Hospodářská přístavba zámečku na jeho západním okraji a samostatné hospodářské křídlo, které uzavírá areál od severu, je ve fázi řízení o prohlášení za kulturní památku. Podstatná část zdiva objektů je ještě barokní, krovy jsou z 19. stol. Hospodářské budovy jsou součástí zámečského areálu od jeho barokního vzniku a tvoří významnou hodnotu z hlediska urbanismu.

Východní část hospodářského křídla tvoří památkově velmi hodnotné stáje obnovené po r. 1836. Objekt byl zastropen polem 15 kleneb do pásů, podepřených 8 kamennými sloupy s hlavicemi. Na východním štítě stájí se dochovaly zbytky klasicistní výzdoby.

Západní část hospodářského křídla byla adaptovaná po 2. sv. válce na kravín a postrádá významné památkové hodnoty. To se týká i kolmého křídla hospodářské přístavby z pol. 19. stol., které bylo ve 20. stol. také postiženo utilitární přestavbou. Hospodářská přístavba navazující na západním okraji zámečku byla přestavěna ve 2. pol. 19. stol. (segmentové klenby). Dochovalo se zde torzo komínu bývalého lihovaru. U těchto z hlediska památkových hodnot méně významných částí areálu lze akceptovat větší stavební zásahy.

Park a dvůr

Součástí zámku byl od jeho vzniku okrasný park, který byl v 19. stol. rozšířen o užitkovou zahradu. Okrasný ráz parku zanikl a park má charakter neudržovaného lesoparku. Dochovala se podstatná část kamenné ohradní zdi, se stopami vstupu do parku (a zámku) od jihu. Spolu se zámečkem a parkem je samostatně chráněn i dvůr. Původní přístup do zámku od

západu zanikl již v 19. stol. a současný vstup je z opačné strany od obce. Na dvoře se nachází podzemní objekt sklepa, který není propojen se stávajícím zámečkem ani hospodářskými objekty a byl patrně součástí starší stavby.

Významné osobnosti

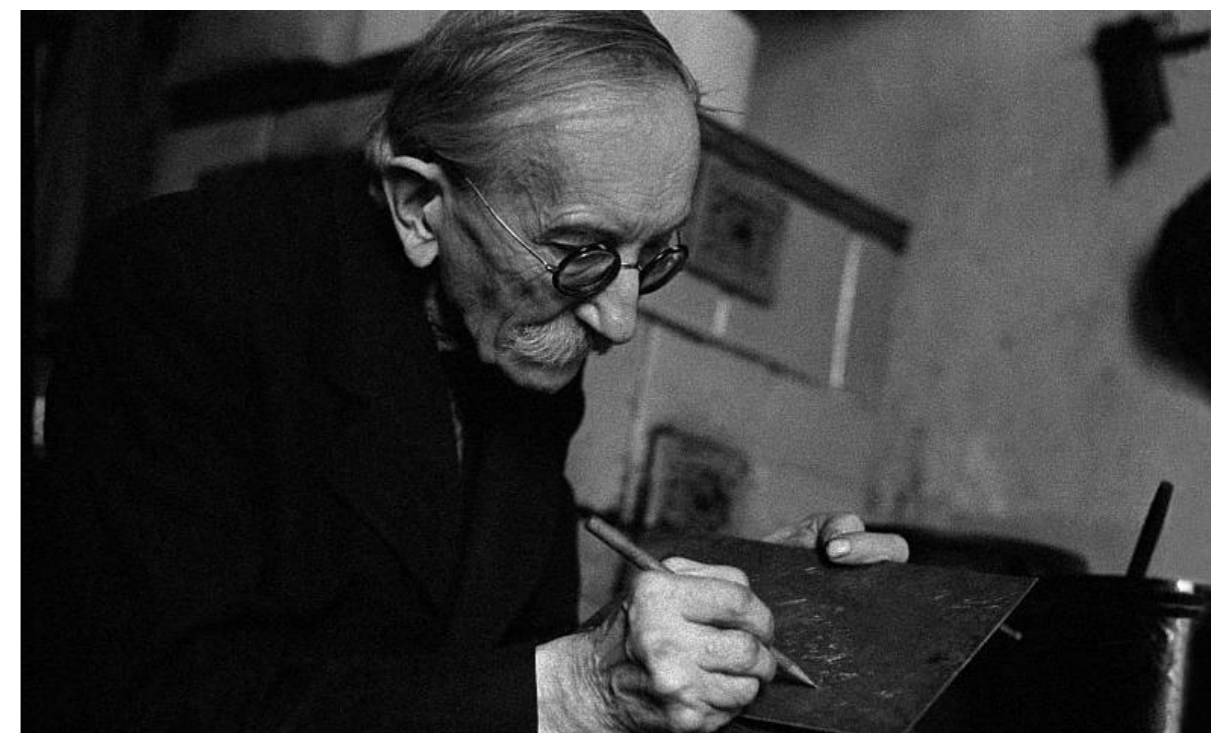
Kromě památkové hodnoty stavby je třeba vzít v úvahu i kulturně-historické hodnoty spojené se životem a dílem významného malíře, básníka a překladatele Bohuslava Reynka, jeho ženy básničky Suzanne Renaud a jejich synů Jiřího (překladatel a grafik) a Daniela (tiskař a fotograf). Proto je areál chráněn podle § 2, odst. 1, písmena b) památkového zákona, který se týká významných osobností.

Od r. 1866 je areál s přílehlými pozemky v majetku rodiny Reynků. B. Reynek, příslušník 3. generace majitelů, se v zámečku narodil, zemřel a žil celý život. Hospodářské prostory a pozemky byly od r. 1903 pronajaty. V r. 1912 B. Reynek na statku krátce pracoval. V letech 1939 - 1943 a v krátkém poválečném období 3. republiky se o statek sám staral. V letech 1941 - 1943 si koupil malé stádo ovcí, které sám pásal. Po r. 1948 mohli Reynkovi obývat jen byt v patře a pracovali na statku, který již patřil socialistickému družstvu.

Byt v 1. patře zámečku se dochoval z podstatné části tak, jak v něm bydlela rodina B. Reynka. V intaktním stavu je především tzv. modrý pokoj, včetně mobiliáře od biedermeieru po 1. republiku. Za zmínku stojí klavírní křídlo, na které hrávala S. Renaud, grafický lis, na kterém B. Reynek tiskl své grafiky, kuchyňský sporák (cca 1920), u kterého Reynek tvořil a rodinná knihovna. Básnickou i výtvarnou inspiraci B. Reynka ovlivňovala okolní krajina, park s jeho stromy a rostlinami, domácí zvířata, prostory a předměty v zámečském areálu.

Sepětí s rodinným statkem dokumentují 4 jednoduché holubníky z období Reynkova života, které se nachází v půdním prostoru a sýpce a měly by zůstat zachovány. Cenný je jednoduchý zahradní altán, který používal pro svou tvorbu. Postavil si ho sám r. 1919. Opravy zámečku se datují do r. 1937, kdy mohl být postaven skleník na hřebenu střechy. Byl nedávno snesen a měl by být znovu obnoven. Předválečná je i prostorná dřevěná kolna na západním okraji areálu, spjatá se zemědělským provozem statku.

Mimořádná památková hodnota areálu spočívá v jeho celistvosti a dochovanosti z období života a tvorby B. Reynka a jeho rodiny. Proto je žádoucí památková ochrana celého areálu.

Východiska pro návrh

Areál je v majetku Památníku národního písemnictví, spravuje ho Česko-francouzské centrum. To má mimo jiné zpřístupnit kulturní dědictví básníka, překladatele a výtvarníka Bohuslava Reynka a jeho francouzské manželky básnířky Suzanne Renaud. Areál se skládá z několika objektů, které mají různou míru památkové ochrany. Areál je chráněn i podle ustanovení týkající se významných osobností (Reynek, Renaud). Památník národního písemnictví disponuje rozsáhlou sbírkou Reynkova grafického a literárního díla. Jeho grafická tvorba, spojená především s biblickými motivy, je dnes mimořádně ceněna. Rozsahu zápujček je nutné přizpůsobit plochy výstavních prostor a zabezpečení objektu.

Kromě vlastního zámečku je chráněn i park, a dvůr, na kterém je situovaný samostatný sklep a kamenná studna. Hospodářská přístavba k západnímu průčelí s novějším kolmo vysunutým křídlem a hospodářský objekt uzavírající areál od severu, nejsou samostatné kulturní památky.

Při obnově památkově chráněného areálu a jeho konverzi pro kulturní a muzeální účely je nutné upravit prostory pro širokou škálu souvisejících činností. Prioritní bude památková obnova budovy klasicistního zámečku, v kterém žila a tvořila Reynkova rodina.

Kromě administrativního a badatelského zázemí centra je nutné počítat se studovnou a knihovnou, prostory pro stálé a příležitostné výstavy, koncerty, literární čtení, workshopy a konference. Je možné počítat i s prostory pro rezidenční pobyty pro výtvarníky, spisovatele, překladatele a vědce (historiky, kunsthistoriky, literární vědce). Přitom je třeba zachovat maximum autentických prostor spojených se životem Reynkových.

K jednotlivým objektům areálu je třeba zvolit různý přístup. V patře barokního zámku, klasicistně přestavěném r. 1836, se nachází prakticky v intaktním stavu byt, kde bydleli a tvořili Bohuslav Reynek a Suzanne Renaud a následně i jejich synové. Zde je třeba zvolit citlivý restaurátorský přístup a napravit chyby novodobých rekonstrukcí. Západní část barokního zámku tvoří přepatrovaná sýpka. Zde je třeba zvážit, zda bude zachována tato vrstva nebo bude přistoupeno k barokní rekonstrukci (navázání na původní patrování).

Na západě navazuje hospodářská přístavba, kde by mohly být umístěny obslužné prostory Centra. Z hospodářské části vystupuje kolmo novější křídlo (nyní garáže a sklady) směrem k hospodářskému objektu. Z mapy stabilního katastru vyplývá, že v 19. stol. uzavíralo areál od západu. Nabízí se zde možnost opětovného propojení areálu formou kontextuální novostavby. Dlouhý hospodářský objekt v severní části areálu byl založen již v baroku (kočárovna, konírna). Jeho východní část tvoří cenné klasicistní prostory (pruské klenby do pásů podporované sloupy), které je možné památkově citlivým způsobem adaptovat pro kulturní účely (galerie, koncerty, literární čtení). Západní část hospodářského objektu byla přestavěna po válce na kravín. Zde je možné přistoupit k větším zásahům a využít "halový" prostor např. k výstavám mladých výtvarníků, workshopům atp.

Věnovat se je třeba stavebním stopám, které v areálu zanechal Bohuslav Reynek. K těm patří 2 holubníky, skleník ve střeše hospodářské části zámku a altán v zahradě. Vzhledem k rozsahu "zelených" ploch by bylo vhodné obnovit chov ovcí, který by symbolicky navazoval na činnost předválečného "Reynkova statku". Do života areálu je třeba vrátit i zámecký dvůr a zahradu (park).

Památková obnova, míra stavebních úprav, resp. moderních intervencí, musí naplňovat kritéria památkové obnovy, harmonické a funkční zcelení areálu, zachování genia loci a zároveň otevření areálu pro širokou veřejnost.

